תמצית הדף

סיכומים קצרים וברורים ללומדי הדף היומי

גליון 137 | זבחים פ"ב. עד קי"א: | כסלו טבת ה'תשפ"ו

שיעור הפתיחה בקורס המיוחד ללמוד להנות ולזכור. פרטים בסוף הגליון

תמציית – להתענג בידיעת התורה

בחודש זה נלמד בסייעתא דשמיא עשרה נושאים עיקריים:

א' פסול יוצא או נכנס בדם- דם שנכנס להיכל או לקודש הקדשים, או שיצא מחוץ לעזרה מתי הוא נפסל. (פ"ב פ"ג).

ב' אם עלו לא ירדו- אלו דברים שנעשו בקרבן שלא כדין נאמר בהם שאם עלו על המזבח לא ירדו, ומה הדין שהיו באויר המזבח ולא עליו ממש. (פ"ג - פ"ח).

ג' החזרת דברים שנפלו מהמערכה- אלו דברים אם נפלו מהמערכה מחזירים אותם איליה. (פ"ו פ"ז).

ד' דיני קדימה בקרבנות- כאשר עומדים לפני המקריב ב' קרנות, איזה מהם יקדים. (פ"ט - צ"א).

ה' כיבוס בגד שניתז עליו מדם החטאת- באיזה חטאת ובאלו אופנים בגד שניתז עליו דם טעון כיבוס, ואיך מכניסים את הבגד לעזרה כדי לכבסו אם הוא נטמא. (צ"ב - צ"ו).

ו' מריקה ושטיפה בכלי נחושת שנתבשל בהם קדשים. (צ"ו צ"ז).

ז' איזה כהן נוטל חלק בבשר הקדשים ובעורות. (צ"ח - ק"ד).

ח' דיני אונן בקדשים ועד מתי הוא אונן. (צ"ט - ק"א).

ט' שריפת **פרים ושעירים הנשרפים** וטומאת השורפם. (ק"ד - ק"ו).

י' איסור שחיטה והעלאה בחוץ. (ק"ו - קי"ט).

דין דם שנכנס או שיצא

ברוב הקרבנות מקום הזאת דמם הוא במזבח החיצון (בבכור מעשר ופסח נותן מתנה אחת, בעולה אשם ושלמים שתי מתנות שהם ארבע, ובחטאת ארבע מתנות), אמנם בחטאות הפנימיות מזה מדמם בהיכל ז' הזאות כנגד הפרוכת וד' הזאות בקרנות המזבח הפנימי (וביוה"כ מזה גם ח' הזאות כנגד הפרוכת ועוד ח' בקודש הקדשים), ואת שיירי הדם (גם של חטאות הפנימיות) שופך על היסוד של המזבח החיצון.

דם שיצא מחוץ למחיצות העזרה נפסל ביוצא, וכן דם שצריך להנתן על המזבח החיצון והוא נכנס להיכל או לקודש הקדשים נפסל באופנים מסוימים. עוד יש לברר מה עושים כאשר דמים הפנימיים והחיצוניים נתערבו, האם אפשר לתת מהם בחוץ ובפנים או לא. וכן יש לדון האם מקצת דם שיצא או נכנס פוסל את הדם שנשאר במקומו (כמו שמחשבת פיגול פוסלת) או לא, והאם מחשבה להוציא או להכניס פוסלת.

דמים הניתנים על המזבח הפנימי שנתערבו בדמים הניתנים על מזבח החיצון, לכו"ע ישפכו לאמה, לחכמים דלית להו 'רואין' את המתנות היתירות כאילו הם מים, משום שאסור לשנות באלו מפני הכשרם של אלו, **ואף לר"א** דאית ליה 'רואין' אינו יכול לתת בחוץ ואח"כ בפנים, מפני שצריך להקדים פנים לחוץ דפנים חשוב, (כמו שמצוה להקדים עליונים לתחתונים -דם חטאת לדם עולה, כדלקמן פ"ט.), ומ"מ בדיעבד כשר.

ואם נתן בפנים ואח"כ נתן בחוץ, לר"ע פסול כיון **שדם חיצוני שנכנס לפנים** פסול, ולחכמים בכל הקרבנות כשא ורק בחטאת החיצונה פסול דכתיב "וכל חטאת אשר יובא מדמה" וכו', ולר"א אף באשם פסול דכתיב "כחטאת כאשם", ועל כן בנתערבו אין לתתם בפנים כדי להכשיר את הפנימיים, מפני שעי"ז החיצוניים נפסלים בידים, ומוטב להמתין עד שקיעת החמה שיפסלו מאליהן ואז ישפכם לאמה, (ולדבריו בשאר קרבנות יכול לתת בפנים ואח"כ בחוץ).

פ"ב. טעמיה דר"ע- י"מ שטעמו דכיון שהפרשה מדברת בחטאת, א"כ מה שהתורה חזרה וכתבה "וכל חטאת אשר יובא מדמה" ולא ואם יובא מדמה, באה ללמד דלא איירי דווקא בחטאת, אלא קמ"ל שאפילו חטאת פסולה, דלא תימא שחטאת כשרה כיון שמצינו חטאת נכנסת לפנים בחטאות הפנימיות. ורב הונא בריה דרבי יהושע שואל שכיון שהתרבו כל הקדשים מהאי קרא לדין שכלי מתכות שנתבשלו בהם טעונים מריקה ושטיפה, לכן חזרה התורה וכתבה חטאת לומר שדין זה מיירי דווקא בחטאת. אלא ר"ע לומד מדכתיב "וכל חטאת" לרבות קדשי קדשים, ומיתורא דו' לומדים קדשים קלים.

רבי יוסי הגלילי שואל על ר"ע שמרבים מ"כל" חטאת ציבור, ומהו' מרבים חטאת זכר. ואמנם ריה"ג עצמו סובר שפסוק זה מדבר בפרים הנשרפים ושעירים הנשרפים, שאם נפסלו צריך לשורפם בקודש ולא מחוץ לג' מחנות כמצוותן, ושיש איסור לאו לאוכלם בין כשרים בין פסולים. וחטאת שנכנס דמה לפני ולפנים פסולה דכתיב גבי שעיר החטאת ששרפו בני אהרן, ואמר משה "הן לא הובא את דמה" הא הובא בדין שרפוה.

הציץ אינו מרצה אלא על דם טמא, אבל לא על שאר פסולים כגון יוצא, ואע"פ שפסולים שעלו לא ירדו, ארצויי מיהא לא מרצו.

דם חטאת שנכנס חלקו או יצא- חטאת שקיבל דמה בב' כוסות, אם יצאה כוס אחת לחוץ (-מחוץ לעזרה), לא נפסל הדם שנשאר ונותן ממנו מתנותיו והקרבן עולה לו. ואם נכנס אחד מהם לפנים (-להיכל), (עיין לקמן פ"ג. מחלוקת אי מיירי שהזה ממנו בפנים, או גם כשלא הזה ממנו בפנים), לריה"ג לא נפסל הדם שנשאר, דאם דם היוצא אינו פוסל את הדם הנשאר, אע"פ שיצא למקום שמחשבה פוסלת בו שאם חישב בשחיטה ע"מ לזרוק דמה בחוץ פסול, כ"ש שדם הנכנס אינו פוסל את הנשאר, שהרי נכנס למקום שאין מחשבה פוסלת בו. ולחכמים נפסל גם הדם שנשאר, דכתיב "אשר יובא מדמה" אפי' מקצת דמה. אמר להם ריה"ג דא"כ נלמד ק"ו שדם היוצא יפסול מה שנשאר בפנים, שהרי יצא למקום שהמחשבה פוסלת בו וכנ"ל. אמרו לו הרי הוא אומר "אשר יובא" הנכנס פוסל ואין היוצא פוסל את המשוייר, ד"מדמה" מיעוטא הוא, דמה של המובאת ולא דמה של היוצאת.

מחשבה לזרוק דמו בפנים אינה פוסלת, ואף שמצינו שפנים חמור מחוץ לענין לפסול את הדם הנשאר וכנ"ל, הא כתיב "ביום השלישי" והיינו מקום המשולש בדם בבשר ובאימורים, כגון חוץ לעזרה, שבשעת היתר הבמות שלשתם מצויים בו, לאפוקי מחשבת הכנסה דלאו מקום בשר ואימורים הוא. ומ"מ מחשבה לזרוק דמו בחוץ פוסלת (אע"פ שבחוץ קל מבפנים וכנ"ל), דכתיב "פיגול", (ומ"שלישי" לומדים חוץ לזמנו).

פ"ב: בשר שיצא לחוץ פסול, ומ"מ בשר הנכנס לפנים אינו נפסל, אע"פ שפנים חמור מחוץ (שהרי פוסל את הדם הנשאר וכנ"ל), דכתיב "אשר יובא מדמה" ולא בשר. ומ"מ אין להכשיר בשר שטעון מחיצות שיצא לחוץ (אע"פ שבחוץ קל מבפנים וכנ"ל), דכתיב "ובשר בשדה טריפה לא תאכלו" כיון שיצא בשר חוץ למחיצתו נאסר, דבשדה משמע בלא מחיצות.

פינת הריבית

נערך ע"י גמ"ח 'אושר בכבוד'

מעשה אבות סימן לבנים. זו הסיבה שהתורה מאריכה על המקרים שאירעו לאבות הקדושים, שכולם באים ללמד על העתיד. (רמב"ן לך לך). ההיסטוריה של כלל ישראל שהתורה מאריכה בה הרבה בפרשיות אלו, נאמרת בקצרה ע"י המביא ביכורים כהודאה לד' לא רק על הפירות אלא על השגחת והטבת הבורא יתברך מראשית יצירת האומה. "ועניה ואמרת לפני ד' אלוקיך ארמי אובד אבי וירד מצרימה וכו' ועתה הנה הבאתי".

ננסה ללמוד מפרשה זו את הנושא של סיכומי סוגיות.

נוסח זה שאומר המביא ביכורים הוא בערך 70-60 מילים, והוא בעצם סיכום של ההיסטוריה של כלל ישראל, מזמן רדיפת לבן ורצונו להרוג את יעקב והשבטים, וממשיך במה שהיה במצרים, ונגמר בכניסה לארץ ישראל. סיכום קצר זה כולל בתוכו פרטים ופרטי פרטים רבים מאד, ובעל ה'הגדה של פסח' מבאר בכל מילה ומשפט את משמעותם ומקורם בפרשיות שלנו ובדברי חז"ל. וכל אלו מתומצתים במילים קצרות, מדויקות, ומסודרות, המלמדות אותנו את סוד הסיכום היעיל.

אחד מהדברים החשובים בשביל לקבל 'טעם בלימוד' ו'לזכור' את הדברים לטווח ארוך, הוא ע"י סיכום הדברים הנלמדים. יש לסכם את הדברים על פי ארבעה עקרונות: א' קצר- כל משפט בסיכום צריך לכלול בתוכו פרטים רבים, הכוללים נקודות מרכזיות בסוגיא. ב' מדויק- מילים הקצרות הכוללות תוכן רב בצורה מדויקת. ג' מסודר- רצף וסדר הגיוני, ולא לחזור בצורה אקראית על הרבה נקודות. ד' ברור- עלינו לזכור את הסיכום בצורה ברורה, באופן שנוכל לחזור על הסיכום בעל פה בצורה מהירה וטובה.

דבר זה השפעתו גדולה מאד על הזכרון ועל הסיפוק ועל דברים נוספים, הלומד סוגיא, ולוקח כעשר נקודות מרכזיות ממנה (מקסימום 12 ולא יותר), מסדר אותם לפי סדר העניינים ולא לפי השקלא וטריא, חוזר עליהם כמה פעמים עד שהוא יכול לומר אותם בעל פה ברמה 'שאם ישאלך אדם אל תגמגם ותאמר לו אלא אמור לו מיד' (קידושין ל.), הוא מגיע לרמה שהסוגיא נהפכת אצלו לתמונה, וכך בתוך כמה שניות הוא משחזר את כל עשרת העקרונות של הסוגיא.

זה לא לוקח הרבה זמן, אמנם בהתחלה זה כן לוקח זמן, כי קשה להתרגל לדבר חדש, אך ככל שתתמיד כך תתייעל וזה יקח הרבה פחות זמן. באופן זה לא צריך להשקיע הרבה זמן בחזרות ארוכות ומתישות, הסוגיות נשארות רעננות וחיות לאורך זמן, רק פעם בהרבה זמן צריך לחזור בפנים, אבל כשהכל ברור זה נעשה בצורה מהירה וחווייתית.

מי שמסכם את תלמודו בצורה כזו, במשך הזמן מצטברים אצלו סוגיות רבות שהוא יכול לרענן אותם במהירות ללא צורך בחזרות ארוכות ומתישות, ועי"ז מגיעים בצורה מהירה וקלה יותר לידיעת התורה בסייעתא דשמיא.

דמיין לעצמך, אם תתחיל עכשיו לסכם כך – סוגיא אחת בכל שבוע, בעוד חצי שנה יהיו לך בראש כעשרים סוגיות, סוגיא לשבוע בסך הכל, ותוכל לחזור על כולם בדרך לבית הכנסת וכדומה, 10 סוגיות בהלוך ועשר בחזור. לא שווה להשקיע?

נעבור כדרכנו לבחון נקודה חשובה בהלכות ריבית.

כידוע רבים הם המוסדות בארץ הנשענים על תרומות מחו"ל, ופעמים שמוסדות אלו אינן רשומות כעמותות ולכן נעזרים בעמותות קיימות בכדי להעביר את כספי התרומות מחו"ל ליעדן בארץ.

גמ"ח אושר בכבוד (חל"צ)
אושר בכבוד
חושבים עתיד כהלכה
בעידודם ובברכתם של מרנן ורבנן גדולי ישראל שליט"א
לקבלת שטר זכרון דברים המהודר ללא חשש ריבית:
info@osher-b.org
להצטרפות: 073-3678617 | office@osher-b.org

פינת הריבית נערך ע"י גמ"ח 'אושר בכבוד'

והואיל ובאופן טבעי עשויה להיות המתנת מעות בהפרש הזמן שבין מתן התרומה לעמותה - לזכותו של המוסד - לבין ההעברה בפועל למוסד, אית לן לעיין בה אם אין בהתנהלות זו חשש ריבית ח"ו [גביית עמלות ע"י העמתות פשיטא שאינה אסורה דא"ז אגר נטר כלל אלא בגין השירות, ובפרט שבד"כ לא גובים על מנת להשתכר בזה אלא תשלום על הוצאות].

בד"כ במקרים כאלה המציאות היא שהמעוניין בחו"ל לתרום למוסד בארץ מעביר לעמותה בחו"ל את הסכום בדולרים, דולרים אלו מועברים לחשבון מטבע חוץ של עמותה אחרת בארץ, ובהגיע הזמן להעברת הכספים ליעדם מבצעת העמותה המרת המט"ח לשקלים בסכום המבוקש ומעבירתו ליעדו.

הנה בפשטות התרומה המועברת לעמותה בחו"ל עבור המוסד שבארץ מהווה הלואה דולרית בחו"ל מהמוסד שבארץ לעמותה בחו"ל, ואמנם הלואה זו שהיא - במקום שהדולר הוא המטבע - הויא טיבעא, מ"מ כיון שבארץ הדולרים הוו פירא נמצא כי הפרעון - המבוצע ע"י העברה לעמותה בארץ עבור המוסד - הוי פירא, ואם בינתיים הדולר יתייקר נמצאת העמותה בחו"ל פורעת יותר ממה שלוותה, שכן הפירות שפורעת בארץ היו שווים פחות בשעת ההתחייבות ועתה יותר, וכלל איסור פסיקה. ולכאו' היתר דיש לו לא יהני אא"כ יש לעמותה זו דולרים בארץ.

ואף שהעמותה בחו"ל לא התחייבה לפרוע בארץ ורשאית בהחלט לפרוע בחו"ל מ"מ הסיכום לפרוע בארץ מהווה פסיקה [לא דנו הפוסקים להצריך איסור לחזור בו משום מי שפרע אלא בכדי שיועיל היתר דיש לו, דכיון שאסור לחזור בו שפיר חשבינן ליה כפרע לו כבר, אבל כשאין לו אסורה פסיקה אף בגוונא שיכול לחזור בו. ועוד דנראה שעכ"פ הבטחת העמותה לפרוע בארץ חשיבא כמתנה מועטת דאם יחזרו בהם הגבאים בשרירות יש בהם משום מחוסרי אמנה, והגם שלא שייכת הגדרה זו בעמותה אבל כן ביחס לגבאים].

איברא שהנחתינו להגדיר עסק זה כפסיקה - מפני שההלואה בחו"ל היא בטיבעא והפרעון בארץ בפירא - איננה נכונה, דאמנם מקבל הפרעון, שהוא המוסד, קיבל דולרים בארץ שהם פירא, אבל הפורע פרע טיבעא, שהרי העמותה הפורעת לא מעבירה לארץ אלא פרעונה חל ע"י הוראתה לבנק שלה להתחייב ולשלם לבנק של העמותה שבארץ, ומכח הוראתה זו מנכה הבנק מחשבונה את הסכום המדובר, כך שמכיס העמותה יוצאים הדולרים בחו"ל.

אולם כלפי העמותה שבארץ שקיבלה מהעמותה בחו"ל עבור המוסד - והכסף נותר אצלה בדולרים עד הפרעון בשקלים - הרי זו טרשא, שקיבלה מוצר בצורת דולרים ששומתם ידוע, ומשלמת עבורו בשקלים כפי שווי הדולרים בשעת התשלום ואסור אם הוא יותר ממה שהיו שווים בשעה שקיבלתם.

ברם יל"ד בזה טובא, דהא דהעברת התורם לעמותה חשבינן כהלוואת המוסד לעמותה היינו משום עבד כנעני, ובב"מ עא: מבו' שאין עבד כנעני למי שלא בתורת שליחות (יעוי' חי' הגר"ח מלוה ה ג ובחזו"א חו"מ ג יז) והרי העמותה והמוסד אינם בתורת שליחות. כך גם אינם בתורת זכייה למימר שהעמותה זוכה עבור המוסד וחוזרת ולווה ממנו.

הן אמנם היה מי שרצה לחדש דשייכא שליחות הואיל והגוברים בני שליחות הם והוו כאפוטרופוס הפועל מכח עצמו שהרי אפוט' דיתומים קונה ומוכר עבורם אף שאינם בני מקח וממכר, אבל זה אינו, דודאי אפוט' הפועל כנציג מאן דהו אינו יכול לפעול מה שאין בכח אותו מאן דהו לפעול, ויתומים בני מו"מ נינהו אלא שאין להם דעת, וזאת הוא מוסר להם.

א"כ אין כאן הלואה מהמוסד לעמותה, דלא זכה בזה המוסד כלל. מה שצריך לדעת הוא האם העמותה חייבת להחזיר לתורם והויא הלואה ממנו ופרעון אליו ע"י התשלום בארץ וכלל האמור (אם כי יל"ד שמא הואיל ומקבל הפרעון בחו"ל חשיב טבעא אף שהפרעון בארץ). אכן נראה דנידון זה הוא במחלוקת רמב"ן ורשב"א בב"מ שם האם הכסף - שניתן ולא חל כמצופה - הרי הוא כמדבר וזכתה העמותה, או שחייבת בחזרה לתורם, יעוי' ברשב"א שם ד"ה אמר ר"ה, דלהרשב"א הוי התורם כאומר הילך מנה ותן קרן וריבית לאחר דכה"ג הוי ר"ק [וכאן לכל היותר טרשא או טרשא דרבנן וי"ל דשרי לצורך מצוה], ולהרמב"ן שאינה חייבת אין שייך איסור ריבית.

[אמנם בחזו"א הנ"ל בשם הקצות (וכ"ה ברע"א חו"מ קצ ס"ד) דעבד כנעני לא תלוי בשליחות, וכבר תמה החזו"א שם מהגמ' בב"מ הנ"ל. וביותר דגם אם שייך בגוי ואף בעמותות אע"פ שאין בהם שליחות מ"מ י"ל שאם החוב - שזוכה ע"י דין עבד כנעני - הוא מישראל לישראל (מהמוסד לעמותה בארץ) עבר המזכה (העמותה בחו"ל) משום לא תשימון, לא גרע מעדים והסופר ולבלר, וצ"ע אם איסור זה נוהג עלייהו גם בטרשא.

ובלא"ה, להריב"ש סי' שה ריבית המתרבה מישראל לישראל מכח קרן המחוייבת ביניהם הוי ר"ק גם אם אין יחס של לוה ומלוה ביניהם, א"כ כל שיש כאן חיוב ישראל לישראל (העמותה למוסד) בקרן וריבית אסור לגבותה אף אם אין יחס של לוה ומלוה ביניהם].

גמ"ח אושר בכבוד (חל"צ)
אושר בכבוד
חושבים עתיד כהלכה
בעידודם ובברכתם של מרנן ורבנן גדולי ישראל שליט"א
לקבלת שטר זכרון דברים המהודר ללא חשש ריבית:
info@osher-b.org
להצטרפות: 073-3678617 | office@osher-b.org

דם חטאת חיצונה שנכנס לקודש הקדשים או אפי' רק להיכל פסול, דכתיב "הן לא הובא את דמה אל הקודש פנימה".

הגמ' שואלת שכיון ש"קודש" זה ההיכל, א"כ א"צ "פנימה" לקודש הקדשים.

רבא מתרץ שאם היה כתוב רק אל הקודש היינו מפרשים שהכונה לקודש הקדשים, ובא זה ולימד על זה, וכמו בהא דכתיב "תושב כהן ושכיר לא יאכל קודש", שתושב הכונה לקנוי קנין עולם -נרצע, ושכיר זה הקנוי קנין שנים -עבד עברי שיוצא בשנה השביעית, ואינם אוכלים תרומה מפני שאין גופם קנוי לכהן, ואף שאם תושב לא אוכל כ"ש ששכיר לא אוכל, מ"מ אם היה כתוב רק תושב הייתי אומר שהכונה לקנוי קנין שנים, אבל קנוי קנין עולם אוכל, קמ"ל.

אביי אומר שזה לא דומה, דשם כיון שזה שני עבדים, ולכן אע"פ שהתורה יכלה לכתוב נרצע בהדיא ונלמד קנוי קנין שנים בק"ו, מילתא דאתיא בק"ו טרח וכתב ליה קרא, אבל הכא כיון שהנכנס להיכל נפסל, א"כ אין מציאות שיכנס לקודש הקדשים בלי שנכנס כבר להיכל, ואין לשנות מקרא של חינם שאינו מלמד כלום. ולכן אביי אומר שהפסוק נצרך לדם שהכניסו לקודש הקדשים בדרך משופש (-עקום, שנכנס שלא כדרכו כגון דרך גגין ועליות). ורבא דוחה דכיון דכתיב הבאה אינו נפסל אלא בדרך הבאה, ולכן מבאר רבא שהפסוק נצרך להיכא שחשב להכניסו לקודש הקדשים, שאז אינו נפסל בהיכל עד שנכנס לקודש הקדשים, ואם הוציאו לחוץ כשר.

כמה ספיקות בפסול דם שנכנס-

פר העלם דבר של ציבור ושעיר עבודת כוכבים שכפרתם בהיכל שהכניס דמם לקודש הקדשים, רבא מסתפק אם הדם נפסל כיון שזה שלא במקומו והויא הכנסה ומיפסיל, או שדבר שאינו נפסל בכניסה "אל הקודש" אינו נפסל בכניסה "פנימה" דהא כי הדדי כתיבי.

ואת"ל שנפסל כיון שנכנס שלא במקומו, יש להסתפק מה הדין בדם של פר ושעיר של יוה"כ, שכבר הזה על הבדים, והוציאו להיכל להזות על הפרוכת כמשפטם, וחזר והכניסו לפנים, אם הוא לא נפסל כיון שזה מקומו בתחילה, או שהוא נפסל כיון שכבר יצא בעשית המצוה והוה ליה שלא מקומו.

ואת"ל שפסול, יש להסתפק היכא שהזה מדמם על הפרוכת והוציאם למזבח להזות שבע הזאות על טהרו של מזבח וד' על קרנותיו, וכתיב "ויצא אל המזבח אשר לפני ד' " והיינו מזבח הזהב, ומדכתיב "ויצא" ילפינן שצריך לעמוד בין המזבח לפתח, וחזר והכניסם, אם נפסל כיון דיציאה קרינן ביה בקרא, או שלא נפסל כיון שזה נחשב אותו מקום. תיקו.

פ"ג. מתי דם שנכנס לפנים פסול- לרבי אליעזר דם שנכנס לפנים כדי לכפר, פוסל אע"פ שלא כיפר, דכתיב הכא "לכפר בקודש" וכתיב "וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבואו לכפר בקודש", מה להלן הוזהרו לפרוש מביאתו לקודש אף בשלא כיפר, אף כאן הדם נפסל אף שלא כיפר. ולר"ש פוסל רק אם כיפר, דכתיב "לכפר" וכתיב "ואת שעיר החטאת אשר הובא את דמם לכפר" מה להלן כשכיפר אף כאן בשכיפר, דס"ל שדנים בהמה מבהמה - חטאת חיצונה מחטאת פנימית. ור"א ס"ל שדנים חוץ מחוץ - פר חטאת החיצונה שאסור להכניסו לפנים, מאדם שהוזהר לעמוד בחוץ, ולא מפנים -פר יוה"כ שהבאתו כמצוותו לפנים. ולרבי יהודה אם הכניס בשוגג כשר, אבל מזיד פסול, והיינו היכא שכיפר.

טומאת בגדים בפר ושעיר הנשרפים- פר ושעיר של יוה"כ שנשרפים מטמאים בגדים, ושאר הנשרפים, לרבי יהודה לומדים שמטמאים בגדים מדכתיב פעמיים חטאת, ולר"מ לומדים מ"לכפר" שכל המתכפרים השורפם מטמא בגדים, ורבי יהודה לא לומד מ"לכפר" לפי שהוא לומד זאת לגז"ש (כר"ש לעיל).

המזבח מקדש

באלו דברים הדין שאם עלו למזבח לא ירדו

ישנם דברים שנעשו בקרבן שלא כדין, שהם פוסלים את הקרבן ואפילו 'אם עלו ירדו', אבל ישנם פסולים שאע"פ שאין להקריבם על גבי המזבח, מ"מ 'אם עלו לא ירדו' מפני שה'מזבח מקדש' אותם ונעשו 'לחמו של מזבח', והדבר תלוי אם אותו דבר היה ראוי בתחילה למזבח או לא, ובפרק זה (עד פ"ח.) יבואר מה נקרא 'ראוי' והמזבח מקדשו, ומנלן, ואיזה מקום במזבח מקדש, ועוד בדין זה.

המזבח מקדש (-אפילו דבר פסול שעלה למזבח, קידשו המזבח ליעשות לחמו ואין מורידין אותו) **את הראוי לו** (-דבר שהוברר למזבח), אבל דבר שאינו ראוי לו, כגון קומץ שלא קידשו בכלי לאחר קמיצה, (שאף שכל המנחה נתקדשה בכלי, לא הוברר הקומץ למזבח בלא קידוש כלי), אין המזבח מקדש לכו"ע לפי שחסר בהם מעשה בגופם, אבל אימורי קדשים קלים שהעלם לפני זריקת דמם, שזריקת דמם קובעתם לחלק גבוה לענין מעילה (משא"כ קדשי קדשים שמתחילתם הם לגבוה), כיון שאין חסר מעשה בגופם ונפסלו מחמת דבר אחר, אם עלו לא ירדו.

שיטות התנאים בדין זה-

לשיטת רבי יהושע כל דבר הראוי לאישים (-לאש) שנפסל אם עלה לא ירד, שנאמר "היא העולה על מוקדה" - "היא" בהוויתה תהא, משעלתה על מוקדה. והיינו כעולה שהיא ראויה לאישים, אבל דם ונסכים שנפסלו לא.

לשיטת רבן גמליאל כל דבר הראוי למזבח אם עלה לא ירד, ואפי' דם ונסכים, דכתיב בסיפא דקרא "על המזבח", למעוטי מה שלא נברר מעולם לחלק מזבח, והיינו קמצים שלא נתקדשו מעולם בכלי.

לשיטת ר"ש אם נפסל הזבח שעי"ז נפסלים גם הנסכים, שכיון שהם באים בגלל הזבח בטלה תורת הקרבה מהם, או שנפסלו הנסכים, או שגם הזבח וגם הנסכים נפסלו, הזבח לא ירד מפני שהמזבח קדשו, והנסכים ירדו, דכתיב "עולה" לומר שרק דבר הבא מחמת עצמו כעולה מתקדש במזבח.

פ"ג: רבי יוסי הגלילי לומד מדכתיב "וזה אשר תעשה על המזבח כבשים" שכל דבר שהוא ראוי למזבח ככבשים אם עלה לא ירד, אבל **עולת העוף** אם עלתה תרד, ומ"עולה" לומדים שרק לאחר מיתה אם עלו לא ירדו, משא"כ מחיים.

רבי עקיבא לומד מדכתיב "עולה" שכל דבר שהוא ראוי למזבח כעולה אם עלה לא ירד, ועולת העוף גם היא בכלל עולה, ומ"כבשים" לומדים למעט מנחה.

מה לומדים ר"ג ורבי יהושע מהפסוק השני- ר"ג לומד מ"על מוקדה" שאם **נפל דבר מהמוקד צריך להחזירו**, ד"על מוקדה" משמע מוקד שהיה לה כבר, ורבי יהושע לומד דין זה מ"אשר תאכל האש" דקרא יתירא הוא, דפשיטא שהדשן הוא מאשר תאכל האש, ובא ללמד שמה שהאש אכלה ופקעו מהמזבח יש להחזירם למזבח, ור"ג לומד משם שרק עולה שנתעכלה מחזירים, ולא קטורת שנתעכלה, ולרבי יהושע דין זה נלמד ממילא מאותו פסוק. רבי יהושע לומד שכוונת הכתוב "על המזבח" לומר שהמזבח מקדש דבר הראוי למוקד, ור"ג לומד מ"מזבח" אחרינא –"כל הנוגע במזבח יקדש", ולרבי יהושע צריך ב' פסוקים לומר שאפי' היכא **שלא היתה לו שעת הכושר המזבח** כנשחט חוץ לזמנו וחוץ למקומו **מקדשו**, ולא רק היכא שהיתה לו שעת הכושר כלן ויוצא וטמא, ולר"ג כיון שריבתה תורה שהפסולים לא ירדו, אין חילוק אם היתה להם שעת הכושר או לא.

כמה דינים התלויים במחלוקת הנ"ל-

קמצים שקדשו בכלי לר"ג ורבי יהושע לא ירדו מפני שהם בני מוקד ומזבח, ולריה"ג ור"ע ירדו דבעינן עולה, אבל מנחה תרד.

מנחה הבאה בפני עצמה (כדרבא שאמר שאדם מתנדב מנחת נסכים בלא זבח בכל יום) לר"ג ורבי יהושע ור"ש לא תרד, ולריה"ג ור"ע תרד.

פ"ד. מנחה הבאה עם הזבח שהיא פסולה, לר"ג ורבי יהושע לא תרד דמוקדה ומזבח הואי, ולר"ש ריה"ג ור"ע תרד.

נסכים הבאים בפני עצמם כגון יין שניתן להתנדב להביא יין בלי זבח, לרבי יהושע ריה"ג ור"ע ירדו, ולר"ג ור"ש לא ירדו.

נסכים הבאים עם הזבח רק לר"ג לא ירדו. ואף היכא שהביאם ביום שאחרי הבאת הזבח שקיימא לן (מ"ד.) אדם מביא זבחו היום ונסכיו מכאן ועד עשרה ימים, אין דינם כנסכים הבאים בפני עצמם.

פסולים שאם עלו לא ירדו- לן -בין דם בין אימורים, יוצא, טמא, נשחט חוץ לזמנו או חוץ למקומו, קיבלו פסולים את הדם וזרקוהו.

פסולים שאם עלו ירדו- רובע, נרבע (גם בעוף שייך פסול זה אבל רובע לא שייך בעוף, דאין עוף רובע אשה. פ"ה:), מוקצה, נעבד, אתנן, מחיר כלב (ופסולים אלו בעוף וכן טומטום ואנדרוגינוס מטמאים בגדים בבית הבליעה. שם. ואע"פ שלא נאמר תמות וזכרות בעופות, קסבר בריה בפני עצמה היא ואינו ספק זכר ספק נקבה, ורבי אליעזר פליג עליה וסובר שעוף הואיל ולא נאמר בו זכר ונקבה אי אתה יכול להוציא מביניהן טומטום ואנדרוגינוס) כלאים, טריפה, יוצא דופן, אם עלו ירדו.

נשחט בלילה או שנשפך הדם או שיצא הדם חוץ לקלעים, לרבי יהודה אם עלתה תרד, דכתיב בפרשה ג' מיעוטים (זאת, היא, העולה). ולר"ש לא תרד, דס"ל שכל שפסולו בקודש משבא לעזרה הקודש מקבלו, משא"כ אלו שאין פסולם בקודש כרובע ונרבע וכו' שהם מתמעטים מ"זאת".

ובברייתא איתא שר"ש לומד מדכתיב "תורת העולה", שיש תורה אחת לכל העולים שאם עלו לא ירדו, וכן הניתנים למטה שנתנם למעלה ולהיפך, או הניתנים בחוץ שנתנם בפנים ולהיפך, ופסח וחטאת שלא לשמן, אם עלו לא ירדו.

פ"ד: רבי יהודה לומד מזאת, היא, והעולה, שיש מקרים שאם עלה ירד, ומ"זאת תורת העולה" מרבה שבכל הפסולים אם עלה לא ירד, ולכן כל פסול ששייך לעשותו בהכשר אם עלה לא ירד, ולכן דם שלן לא ירד שהרי לן כשר באימורים שאם עלו לא ירדו, ובאימורים כשר מפני שבבשר כשר כגון שלמים הנאכלים לשני ימים. ויוצא לא ירד מפני שהוא כשר בבמה. וטמא לא ירד מפני שהותר לעבודת ציבור. חוץ לזמנו לא ירד הואיל ומרצה לפיגולו. חוץ למקומו לא ירד הואיל והוקש לחוץ לזמנו. קיבלו פסולים וזרקו לא ירד, מיירי באלו הכשרים לעבודת ציבור כגון טמא.

השוחט בהמה בלילה בפנים והעלה אותה בחוץ לרבי יוחנן חייב משום מעלה בחוץ, אפי' לרבי יהודה דס"ל שאם עלתה בפנים תרד, וכ"ש שבאלו שאם עלו לא ירדו חייב אם העלם בחוץ, דהא מתקבלים בפנים, וכמו שהשוחט ומעלה בחוץ חייב על השחיטה ועל העליה. הגמ' שואלת שלגבי עוף אע"פ שהשוחט ומעלה בחוץ חייב על השחיטה ועל העליה, מ"מ השוחט בפנים ומעלה בחוץ פטור על העליה, דאינו מתקבל בפנים אלא מלוק, והגמ' נשארת בתיובתא, או ששחיטת עוף בפנים אינה שחיטה אלא הריגה דלא מצינו שחיטה לעוף בפנים כלל לא בחולין ולא בקדשים, משא"כ שחיטת לילה שהיא שייכת בחולין, בקדשים היא נקראת שחיטה פסולה.

פ"ה. אימורי קדשים קלים שעלו לפני זריקת הדם- לעולא לא ירדו. הגמ' אומרת שממה שאם נשפך הדם או יצא ועלה לא ירד, אין ראיה לעולא, די"ל דאיירי בקדשי קדשים שחלה עליהם קדושת הגוף לפני זריקה, ופסח י"ל שלא ירד רק היכא שנשחט שלא לשמו.

בהמה חיה שעלתה לראש המזבח תרד, אמנם אם **שחט עולה בראש המזבח** יפשיט וינתחה במקומה, ואיירי בבהמה כשרה, שהרי פסולה אינה בת הפשט וניתוח דכתיב "ונתח אותה" -אותה כשרה ולא פסולה שאם נפסלה קודם הפשט שורפה בעזרה, וקמ"ל שיש הפשט וניתוח בכשרות בראש המזבח. ולמ"ד אין הפשט וניתוח בראש המזבח שכיון שיכול לחזור ולהעלותה אינו דרך ארץ להפשיטה שם, צ"ל דאיירי בבהמה שהיה לה שעת הכושר ונפסלה שאם יוריד אותה מהמזבח לא יוכל לחזור ולהעלותה, וכרשב"א דס"ל שכיון שהדם נזרק והורצה הבשר שעה אחת יפשיטנה ועורה לכהנים, ומ"מ את הקרביים צריך להוריד מהמזבח ולהדיחם אע"פ שלא יוכל לחזור להעלותם כיון דמיירי בפסולה, משום שאין להקריבם בלא הדחה, דכתיב "הקריבהו נא לפחתך הירצך או הישא פניך", ומדיחים אותם למטה, מפני שאם יבוא כהן אחר שלא ידע שהם פסולים הוא יעלם למזבח, ואף שאין מתקנים דבר שיבואו בזה לידי תקלה להעלות פסולים שירדו, מ"מ זה יותר טוב מאשר שיהיו קדשי שמים מוטלים כנבילה כשהקרביים בפרש שלהם.

פ"ה: אימורי קדשים קלים שהעלם למזבח לפני זריקת דמן לא ירדו, דנעשו לחמו של מזבח, ואין בהם מעילה, דהזריקה קובעתם למעילה וקודם לכן לא הוברר לחלק גבוה.

בעל מום אם עלה ירד, וכן העיד רבי חנינא סגן הכהנים שאביו היה דוחה בעלי מומין מעל המזבח ומורידם, (ומעשה קמ"ל, או שהיה אביו דוחה אותם כלאחר יד ולא בדרך בזיון בפרהסיא). ור"ע מכשיר בבעלי מומין, ואמר רבי יוחנן שלא הכשיר ר"ע אלא במום בדוקין שבעין, כיון שמום כזה כשר בעופות (דכתיב "תמים זכר בבקר בכשבים" - תמות וזכרות בבהמה ואין תמות וזכרות בעופות, אמנם מחוסר אבר לא, משום "הקריבהו נא לפחתך", וכן מום מגונה), ואיירי שהקדישו את הבהמה לפני שנפל בה המום שכבר חלה עליה קדושת מזבח, אבל קדם מומם להקדשם לא היו מעולם קדשי מזבח ואין המזבח מקדשם. וכן המקדיש נקיבה לעולה תרד אף לר"ע אע"פ שכשרה בעופות, דכמאן דקדם מומה להקדשה דמיא, דאין לך מום גדול מזה.

כל הפסולים שאם עלו לא ירדו, **אם ירדו** לא יעלו, ומ"מ אם כבר משלה בהם האור כל דהו נעשו לחמו של מזבח ואפילו אם ירדו יעלו.

ואלו שאם עלו ירדו מפני שאינם שייכים כלל למזבח, בשר קדשי קדשים ובשר קדשים קלים, מותר העומר ושתי הלחם ולחם הפנים ושיירי מנחות, והקטורת שעלתה על מזבח החיצון.

צמר בראש הכבש של עולה (שהראש אינו בכלל הפשט וקרב עם עורו), **והשיער שבזקן התיש** של עולה, **ועצמות וגידים והקרניים והטלפים**, אם הם מחוברים יעלו עם הבהמה וא"צ להורידם, שנא' "והקטיר הכהן את הכל", אבל אם פירשו לא יעלו, שנא' "ועשית עולותיך הבשר והדם", ואם עלו ירדו, (והיינו בפירשו כלפי מטה שנתרחקו מהמערכה, אבל אם פירשו כלפי מעלה שנתקרבו למערכה לא ירדו מפני שהם התקרבו לעיכול). ואם משלה בהם האור, ללישנא קמא ירדו, דאינם בני הקטרה, וללישנא בתרא לא ירדו.

פ"ו. ובברייתא איתא שרבי סובר שאם פירשו ירדו, אבל לת"ק העצמות והגידים והקרנים והטלפים יעלו אפי' אם פירשו, ומ"ועשית עולותיך הבשר והדם" לומדים שמחזירים רק עיכולי עולה, ולא עיכולי גידים ועצמות.

שיטת רבה דהא דאיתא בברייתא יעלו אפי' אם פירשו, היינו בפירשו לאחר זריקה שכיון שבשעת זריקה היו מחוברים, הזריקה קובעתם למזבח, וכשפירשו הוו קדשים פסולים, אבל אם **פירשו קודם זריקה** שבשעת זריקה אינם בני מזבח, הזריקה מתירה לכהנים אפי' לעשות מהם קת לסכין דלכך הם עומדים, כמו שהזריקה מתירה בשר למזבח דלכך הוא עומד, דס"ל כרבי ישמעאל שלומד מגז"ש "לו יהיה" עולה מאשם, שכמו שאשם עצמותיו מותרות שהרי גם בשרו מותר, (ואף שנותר בשריפה, אין נותר אלא במידי דאכילה, דכתיב "והנותר מבשר הזבח"), אף עולה עצמותיה מותרות, אמנם עצמות קדשים הנאכלים כגון חטאת ואשם, לפני זריקה מועלים בהם דאין כאן שעת היתר לכהנים. ורבי אלעזר סובר שאם פירשו לפני זריקה מועלים בהם שכיון שפירשו ואינם בני הקטרה אין הזריקה מועילה להם והם נשארים באיסורם, ואם פירשו לאחר זריקה אסורים בהנאה מדרבנן ואין בהם מעילה.

דין דברים שנפלו מהמערכה

להלן יבואר אלו דברים שהיו במערכה ע"ג המזבח ופקעו ממנו (פירוש פקעו – הועפו, כפי שרואים תמיד במדורות האש שכל דבר שיש בו לחלוחית בתוך גופו, שהוא עף מחמת האש בעת שמתעוררת אותה לחות לצאת. רמב"ם בפירוש המשנה), צריך להחזירם, ואלו דברים אין מחזירים אותם.

מתני'- וכולן שפקעו מעל גבי מזבח לארץ לא יחזיר. - אותם פסולים שנתבאר שאם עלו לא ירדו, וכן עצמות וגידים שהעלם כשהם מחוברים בבשר ועכלן האש, אין צריך להחזירם.

גחלת שפקעה מע"ג המזבח, לא יחזיר -א"צ להחזיר.

אברים שפקעו מע"ג המזבח, אם אין בהם ממש והכל נשרף לא יחזיר, ואם יש בהם ממש יחזיר, ואם הם קשים מחמת ששלטה האש בכל החתיכה אלא שלא נעשו פחם אלא תוכם כעצים יבשים, אם פקעו קודם **חצות** יחזיר ומועלים בהם דאכתי בני מזבח נינהו, ואם פקעו לאחר חצות לא יחזיר ואין מועלים בהם דהוו כמעוכלים ודבר שנעשית מצוותו אין מועלים בו.

פ"ו: רב רוצה ללמוד דין זה מדכתיב גבי הקטרה "על מוקדה על המזבח כל הלילה" וכן גבי תרומת הדשן כתיב "כל הלילה", לומדים מזה לחלק את הלילה חצי להקטרה דלא הוי עיכול אם אינו דשן ממש, וחצי להרמה שאפילו אברים קשים ראויים להרמה והם קרוים דשן, אמנם בשר ממש א"א לקרוא לו דשן.

רב כהנא שואל שמדברי רב משמע שא"א לתרום לפני חצות אפילו מאלו הנעשים דשן, וא"כ למה זמן תרומת הדשן שנוטלים מלא מחתה ונותנים במזרחו של כבש הוא בקריאת הגבר או סמוך לו בין לפניו בין לאחריו, וביום הכיפורים בחצות, וברגלים באשמורה הראשונה מפני שיש הרבה קרבנות וממילא יש הרבה דשן וצריך העלותו לתפוח שבאמצע המזבח ולסדר את המערכה בלילה כדי שיוכלו לשחוט ולהעלות את התמיד בעלות השחר, ואם מדאורייתא א"א לתרום לפני חצות איך אפשר להקדים.

רבי יוחנן לומד מדכתיב "כל הלילה עד הבוקר" לתת בוקר לפני בוקרו של לילה, וכיון שאין זמן לדבר, אפשר לעשות זאת לפי צורך השעה, ולכן בכל יום מספיק להקדים לקריאת הגבר, וביום"כ משום חולשת כהן גדול שכל העבודה מוטלת עליו היו מקדימים לחצות, וברגלים שרבים הקרבנות היו מקדימים לאשמורה ראשונה. רש"י מבאר שגם לרבי יוחנן לומדים מהפסוקים כרב שחצות עושה עיכול באברים קשים, שקודם חצות יש עליהם מצות הקטרה, ואחר חצות הם ראויים לתרומת הדשן כדשן מעליא, ומפסוק זה לומדים שלפני חצות אין לתרום אלא ממעוכלים לגמרי.

פ"ז. אברים שפירשו מן המזבח לפני חצות והחזירום אחרי חצות, אם הם קשים נחשבים כמעוכלים בכל מקום שהם ואפילו החזירם לאחר חצות (- דברי רב יוסף וכן הלכה), ואין נהנים מהם מדרבנן ויצאו מידי מעילה, וא"צ להחזירם, אמנם היכא שהם שמנים שומנם מעכבם מלהיעשות דשן אפי' אם הם קשים, לרבה אינם מעוכלים עד חצות לילה שני -הלילה שלמחרת. ולרב חסדא הם מעוכלים בעלות השחר, דאם חצות שאינו עושה לינה למה שעל הארץ (שהרי כל הלילה כשר להעלותם מהארץ למזבח, דכתיב "לא ילין חלב חגי עד בוקר" הא כל הלילה ילין) עושה עיכול לאברים הקשים, כ"ש שעלות השחר שעושה

לינה עושה עיכול. ואם החזירם רק אחרי עלות השחר, לרבה הם מעוכלים בחצות הלילה השני, ולרב חסדא אינם מעוכלים לעולם ואם פקעו יחזיר ומועלים בהם עד שייעשו דשן.

לינה בראש המזבח- אברים שלנו בעזרה יכול להקטירם רק כל הלילה, ואם לנו בראש המזבח שלא במערכה, לא ירדו, ויכול להקטירם לעולם, ואם ירדו מהמזבח אחרי עלות השחר, הגמרא מסתפקת אם זה דומה למה ששנינו שאם שהו הלחם והבזיכים על השלחן ימים רבים אין בכך כלום, (לרש"י הראיה מהיכא שסידרם ביום ראשון, שממתין עד שבת הבאה), או שראש המזבח דומה לקרקע כיון שהוא רצפת בנין כמו העזרה ולא כלי שרת כשלחן, והגמרא מביאה שיש בזה מחלוקת, לרבה לא נפסלו ולכן יעלו, ולרבא הוי כשאר לנים שנפסלים בעלות השחר ודינם כשאר פסולים שאם ירדו לא יעלו.

כשם שהמזבח מקדש את הראוי לו, כך **הכבש מקדש**, דכתיב "ומשחת את המזבח" לרבות את הכבש, וכך **כלי שרת מקדשים** ואין להם פדיון, דכתיב "כל הנוגע בהם יקדש". וריש לקיש מסתפק אם כלי שרת מקדש פסולים וראוי ליקרב לכתחילה, אבל לענין פדיון כגון מנחה טמאה שקידשה בכלי שרת, חלה עליה קדושה ואין לה פדיון, וריו"ח רצה לפשוט ממתני' לעיל שעולים, דתני 'שקיבלו פסולים וזרקו את דמו' והיינו שקיבלו פסולים ואח"כ זרקו פסולים, וכיון שכבר בקיבלו פסולים זה נפסל, זרקו פסולים אתא לאשמועינן שרק בזרקו פסולים אם עלו לא ירדו ולכתחילה לא יעלו, דנפסל הבשר ע"י זריקת הפסולים, אבל בזרקו כשרים לכתחילה נמי יעלו האברים, דזריקה מעליא היא אע"פ שקיבלו פסולים, דהכלי שרת מקדש לזרוק לכתחילה. וריש לקיש דחה ראייתו שהכונה שקיבלו פסולים או שזרקו פסולים, וקמ"ל שאם עלו אברים לא ירדו אע"פ שנפסלו בזריקה.

דין אם עלו לא ירדו באויר המזבח

נתבאר לעיל שישנם דברים שאם עלו על המזבח לא ירדו מפני שהמזבח מקדשם, וה"ה בכבש, ולהלן יבואר האם דין זה נאמר רק כאשר אותם דברים מונחים על המזבח ממש, או גם כשהם מוחזקים בידי אדם, או כשמחזיקם ע"י דבר אחר מעל הכבש או המזבח.

פ"ז: הגמ' מסתפקת אם אויר מזבח דינו כמזבח שאם תלה מעל המזבח אברים פסולים לא ירדו, או שאין דינו כמזבח וירדו.

אי נימא שאויר מזבח אינו כמזבח, א"כ אויר כבש ג"כ אינו ככבש, ולפי זה כשמגביה את האברים מהכבש למזבח דינם כאברים שירדו, וא"כ הא דשנינו שהכבש מקדש כמו המזבח שגרר את האברים על הכבש בלי להגביהם, (דאל"כ כיון שאינו כמזבח הוה ליה ירוד ותנן אם ירדו לא יעלו), וכשעבר באויר שיש בין הכבש למזבח היה רובו בכבש ודינו כעל הכבש, ואח"כ רובו במזבח ודינו כעל המזבח, ולפ"ז מה שהסתפק רמי בר חמא אם יש חיבור לעולים ואזלינן בתר רובא או לא דכמאן דמיפרת דמי, אפשר לפשוט מכאן שיש חיבור לעולים, דאי אין חיבור כל קצת שהיה כנגד האויר נפסל.

ואי נימא שאויר מזבח כמזבח, הא דשייך עולת העוף שנפסלה במחשבה אף שמליקתה בראש המזבח, וא"כ המחשבה להקטירה למחר אינה פוסלת שהרי אף אם שהה עד למחר כיון שהיא בראש המזבח לא תרד, למ"ד לינה מועלת בראשו של מזבח איירי שאמר הריני מולקה ע"מ להורידה למחר לאחר שנפסל ולהעלותה ולהקטירה, ולמ"ד אין לינה מועלת בראש המזבח איירי שחשב להורידה לפני עלות השחר ולהעלותה אחרי עלות השחר שהיא נפסלת בלינה אם בעלות השחר היא על הרצפה.

פ"ח. הגמ' מוכיחה שאויר מזבח כמזבח, ממה שחטאת העוף פסולה שמלקה בראש המזבח שלא לשמה, שאף שהיא נעשית למטה מ"מ אם עשאה בכל מקום במזבח כשרה, והדין בכל הפסולים שאם עלו לא ירדו יכול להזות מדמה, אף שלצורך ההזאה חייבת להיות באויר המזבח, שהרי אם מזה כשהיא נוגעת במזבח אינו הזאה אלא מיצוי, וכן בשאר פסולים בבהמה שהדין בהם שאם עלו לא ירדו, אינו יכול לזרוק כשהדם נוגע במזבח שהרי זה שפיכה, ועוד שהרי אין דרך הזאה וזריקה בכך.

ולפ"ז אין הספק כשהגברא עומד בראש המזבח ומחזיקם, דהנחת גופו בראש המזבח כהנחת קרבן דמי, אלא הספק בדקאי אארעא במחזיקם באויר המזבח ע"י קנה.

תיקו.

באיזה אופן כלי השרת מקדשים

נתבאר במתני' (פ"ו.) שכמו שהמזבח והכבש מקדשים את הראוי להם, כך הכלי שרת מקדשים. ולהלן יבואר באיזה אופן כלי השרת מקדשים.

כלי הלח (-קערות ומזרקות לדם וליין ולשמן) **מקדשים את הלח, אבל לא את היבש.** ושמואל אומר שזה רק במדות שכיון שאינם ראוים למדוד יבש ולא נמשחו אלא למדידה אין מקדשים אלא ע"י מדידה, אבל המזרקות אע"פ שהם כלי לח מקדשים אף יבש כיון שהם ראוים גם ליבש, שנא' "שניהם מלאים סולת", שאף שהמנחה לחה דהא כתיב "בלולה בשמן", יש בה חלקים יבשים שא"א שתבלל כולה ולא יהיו בה קרטין קרטין של יבש שלא נגע בהם השמן, והמזרקות מקדשות גם חלקים אלו, או דנימא שלגבי דם המנחה נחשבת יבשה. ואיתא בגמ' ללישנא קמא שדווקא ליקרב אין מקדשין יבש, אבל ליפסל מקדשין שאם נגע בו טמא או יצא חוץ לקלעים נפסל. (וללישנא בתרא חילוק זה נאמר לגבי הדין שאין מביאים מנחות ונסכים ומנחת בהמה וביכורים מן המדומע (אע"פ שזה מותר לכהנים, דבעינן שיהיה מותר לכל ישראל, דכתיב "ממשקה ישראל"), או מערלה וכלאי הכרם, ואם הביא לא קידש, ועל זה נאמר שדווקא ליקרב לא קידש, אבל ליפסל קידש שלא יצאו לחול וישרפו, והיינו במנחות, אבל ביכורים אינם מתקדשים בכלי ואין נפסלים ואינם קרבים).

מדות היבש מקדשות את היבש אבל לא את הלח. ואין כלים המיוחדים ליבש אלא ב' מדות, עשרון וחצי עשרון, עשרון למדידת כל המנחות, וחצי עשרות לחצות בו מנחת חביתי כה"ג מחציתה בבוקר ומחציתה בערב, אבל הכלי שנותנים בו מנחה נחשב כלי לח, שמזרקות וקערות ראויים לכך.

כלי הקודש שניקבו אם הם ראויים למעין המלאכה הראשונה מקדשים, ואם לאו אין מקדשים.

כלי הקודש מקדשים דווקא **בקודש** –בעזרה, וכשהם **מלאים** בשיעור שלם הנצרך לאותו הדבר ששמו בו, דכתיב "מלאים", ואמר ריו"ח שאם דעתו להשלים ולהוסיף עד כשיעור ראשון ראשון קודש, וכן איתא בברייתא, ואין מקדשים אלא **מתוכם**, ואם המידה גדושה יש בגמ' ב' לישנות אם מתקדש או לא.

כבוד כלי שרת ובגדי כהונה

תיקון כלי שרת- כלי קודש שניקבו אין מתיכים אותם סביב הנקב כדי לסתום את הנקב, ואין מתיכים לתוכם עופרת כדי לסתום את הנקב, **ואם נפגמו** פגימה גדולה שתיקון ההשחזה ניכר אין מתקנים אותם, וסכין שנפגם אין משחיזים את הפגימה, ואם נשמטה אין מחזירים אותה לקתה, דאינו דרך ארץ לנהוג בדרך עניות. ואמר אבא שאול שהיתה במקדש סכין מטרפת (שהיתה רכה ליפגם תמיד פגימות דקות ומטרפת את הקדשים) ונמנו וגנזוה.

בגדי כהונה אין עושים אותם מעשה מחט שאורגים יריעות ומחברים אותם במחט, אלא מעשה אורג שאורגים אותם מתחילה בצורת מלבוש, שנא' "מעשה אורג". ואם נתלכלכו באופן שמספיק כיבוס במים מכבסים אותם אפי' בנתר ואהל, אבל אם נתלכלכו באופן שצריך כיבוס בנתר או באהל אין מכבסים אותם אפי' במים, וי"א שאין מכבסים אותם כלל, דאין עניות במקום עשירות.

פ"ח: צורת המעיל- המעיל היה כולו מתכלת שנא' "ויעש את האפוד כליל תכלת", ובשוליים היה לוקח תכלת וארגמן ותולעת שני שזורים, ועושה צורת רימונים שלא נפתחו כפי שדרכם להפתח באילן מאליהם אחרי גמר בישולם, וצורת קונאות של קנסות, ומביא ע"ב פעמונים שבהם ע"ב ענבלים מה שתלוי בתוך הפעמון להשמיע קול, ותולה ל"ו מכל צד לפניו ואחריו, ולרבי דוסא היו ל"ו, י"ח מכל צד. (וכן במראות נגעים לרבי דוסא היו ל"ו, ולעקביא בן מהללאל היו ע"ב.).

כפרת בגדי כהונה- מכפרים כקרבנות, כתונת מכפרת על שפיכות דם (באופן שידוע מי ההורג, והרג במזיד ולא התרו בו ומכפרת על הציבור שלא יענשו, אבל אם הוא חייב מיתה ולא הרגוהו נענשים על כך, אבל אם לא ידוע מי ההורג אינו מתכפר בקרבנות אלא בעגלה ערופה), מכנסים על גילוי עריות, מצנפת על גסי הרוח, אבנט על הרהורי הלב במקום שהוא נמצא, חושן על הדינים, אפוד על עבודת כוכבים, מעיל על לשון הרע שבפרהסיא (אבל בצינעא מתכפר ע"י הקטורת, ששניהם דבר שבחשאי כדתנן פורשין בין האולם ולמזבח בשעת הקטרה, וכ"ש מן ההיכל שנאמר "וכל אדם לא יהיה" וכו'), ציץ על עזות פנים.

כל התדיר

דיני קדימה בקרבנות

כאשר עומדים לפני האדם שתי מצוות שהוא צריך לעשותם, כגון הקרבת או אכילת שתי קרבנות, עליו להקדים את הקרבן התדיר יותר, או את הקרבן המקודש יותר. ולהלן (פ"ט – צ"א) יבואר מקור דינים אלו, ומה נחשב תדיר יותר או מקודש יותר, ועוד פרטי דינים בדיני קדימה.

פ"ט. תדיר קודם- כל התדיר מחבירו קודם לחבירו. התמידים קודמים למוספים, דכתיב "מלבד עולת הבוקר אשר לעולת התמיד תעשו" -משמע שעולת התמיד כבר נעשתה. וכן מוספי שבת קודמים למוספי ראש חודש, ומוספי ראש חודש קודמים למוספי ראש השנה, מפני שהם תדירים יותר, דכתיב בתר האי דקרא ד"מלבד עולת הבוקר וגו', כאלה תעשו ליום שבעת ימים", לומר שדין בין המוספים כדין התמיד והמוסף, (דאי קרא אתי לגופיה, לכתוב "אלה", דאין לומר שיקריבו שבע כבשים רק ביום אחד, דהא כתיב "ליום". ואין לומר שרק יום אחד יקריבו שבע ובשאר הימים אינו ידוע כמה, דהא כתיב "תעשו" שיהיו כל העשיות שוות). ולאביי לומדים קדימה במוספים מדכתיב "אשר לעולת התמיד" דבא לומר שטעם הקדמת התמיד למוסף הוא מפני שהוא תדיר יותר ומזה נלמד לשאר דברים שכל תדיר קודם לשאינו תדיר.

כל המקודש מחבירו קודם לחבירו-

פ"ט: חטאת ועולה- דם חטאת קודם לדם עולה אם שניהם שחוטים ועומדים להזרק מפני שהוא מרצה -מכפר על חייבי כריתות הצריכים ריצוי גדול, (אמנם אימורי חטאת אינם מכפרים, דאין כפרה אלא בדם), ומאידך איברי עולה קודמים בהקטרתם לאמורי חטאת אם נזרקו דמי שניהם, מפני שהם כליל לאישים ויש בזה צד רבוי קדושה למזבח, (אבל דם עולה אינו כליל, דאין כליל אלא באישים), דכתיב "ופר שני בן בקר תקח לחטאת", וכיון שאנו כבר יודעים שצריך שניים דכתיב "ועשה את האחד חטאת ואת האחד עולה", ממילא אנו לומדים שהעולה ראשונה והחטאת שניה, ומדכתיב חטאת לפני עולה בפסוק הנ"ל, אנו לומדים שבדם החטאת קודמת. ואין לומר שרק המתנה הראשונה קודמת מפני שבה נשלמת הכפרה, דהא איירי בחטאת הלויים שהיא כעולה שלא הביאוה על חטא, וה"ה לג' מתנות שבחטאת. ובמערבא אמרי שכיון שהתחיל במתנה אחת לפני העולה, גומר גם את שאר המתנות. הגמ' מסתפקת אם דם חטאת קודם לאברי עולה מפני שהוא מרצה, או שאברי עולה קודמים מפני שהם כליל. וכן מסתפקת הגמ' אם דם עולה קודם לאימורי חטאת,

מפני שזה דם של זבח שהוא כליל, או שאימורי חטאת קודמים מפני שהם של קרבן המכפר.

הגמ' מסתפקת בדם עולה (דאתי מכח כליל) ודם אשם (דמכפר), מה קודם למה.

חטאת קודמת לאשם מפני שדמה ניתן על ד' קרנות ועל היסוד, ובאשם נותנים שתי מתנות שהם ארבע ולא מצינו בו דין שפיכת שיריים ליסוד, ואף שאשם יש לו קיצבה "כסף שקלים" ואילו חטאת יכול להביא בכל שהוא, מ"מ רבוי דמזבח עדיף.

אשם קודם לתודה ואיל נזיר, מפני שהאשם הוא קדשי קדשים, ואף שתודה ואיל נזיר טעונים לחם, מ"מ קדשי קדשים עדיפי.

התודה ואיל נזיר קודמים לשלמים, מפני שהם נאכלים ליום אחד וטעונים לחם, ואף ששלמים ישנם בציבור (-כבשי עצרת), מ"מ נאכלים ליום אחד עדיפי.

תודה קודמת לאיל נזיר אע"פ שאיל נזיר יש עימו דמים אחרים (-חטאת ועולה הבאים עימו חובה), מפני שהתודה טעונה ד' מיני לחם, ואיל נזיר אינו טעון אלא שני מיני לחם.

שלמים קודמים לבכור מפני שהם טעונים מתן שתי מתנות שהם ארבע וסמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק, ואף שבכור קדושתו מרחם אימו ונאכל לכהנים, מ"מ מצוות יתירות עדיפי.

הבכור קודם למעשר מפני שקדושתו מרחם ונאכל לכהנים, ואף שמעשר מקדש לפניו ולאחריו אם קרא לתשיעי עשירי ולעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי שלשתם מקודשים, מ"מ קדושה מרחם עדיפא.

מעשר קודם לעופות מפני שהוא זבח (-נשחט בסכין ולא במליקה, ושחיטה חשובה יותר מפני שמצותם מרובה, שכל סוגי הקרבנות באים ע"י שחיטה) ודמו ואימוריו הם קדשי קדשים, ואף שעוף כולו קדשי קדשים אפילו אכילת אדם שבו, מ"מ מין זבח עדיף.

אימורי קדשים קלים שיצאו לפני הזריקה, לרבינא בר שילא הם פסולים. הגמ' מביאה משנה במעילה שלר"א אין מועלים בהם אפילו לאחר זריקה, דלא מועילה בהם זריקה לקובעם למעילה, ואין חייבים עליהם משום פיגול ונותר וטמא (-פיגול משום דהוו כמי שלא נזרק עליהם הדם ולא קרבו כל מתיריהם, נותר משום שאינם עומדים לאכילה, וטומאת הגוף לרש"י משום שרק דבר הניתר לטהורים חייבים עליו משום טומאה, ולא איתרבו אימורים אלא לאחר זריקה דומיא דבשר). ולר"ע מועלים בהם וחייבים עליהם משום פיגול ונותר וטמא. הגמ' אומרת שאין הכרח שנחלקו בדינו של רבינא בר שילא אם נפסלו ביוצא, די"ל שלכו"ע אם חזר והכניסם כשרים, והכא איירי שהם בחוץ, והמחלוקת היא אם זריקה מועילה לאימורים שנמצאים בחוץ, (אמנם בשתי הלחם לכו"ע אין הזריקה מועילה להם כשהם בחוץ, כיון שאינם גוף הזבח אלא הם ניתרים בזריקת הכבשים, ובהכניסם שוב לפנים נחלקו ר"ע ור"א).

בשר קדשים קלים שיצא לפני זריקת דמים, לרבי יוחנן כשר הואיל וסופו לצאת שהרי אכילתם בכל העיר, ולריש לקיש פסול מפני שעדיין לא הגיע זמנו לצאת דאכתי לא אישתרי לאכילה.

צ. עופות קודמות למנחות מפני שהם מיני דמים - כפרתם מרובה, ואף שמנחות ישנם בציבור כביחיד במנחת העומר ושתי הלחם, ובעופות אין הציבור מביאים עוף, מ"מ מיני דמים עדיפי.

מנחת חוטא קודמת למנחת נדבה מפני שהיא באה על חטא והיינו שקדושתה מכפרת, ואף שמנחת נדבה טעונה שמן ולבונה, מ"מ כפרה עדיפא.

מנחת סוטה ומנחת נדבה- הגמ' מסתפקת אם מנחת נדבה קודמת שכן טעונה שמן ולבונה, או שמנחת סוטה קודמת שכן באה לברר עוון. (והא דאיתא בסוטה 'זו קודמת לזו, שזו באה מן החיטים וזו באה מן השעורים', איירי במנחת חוטא ומנחת סוטה, ואף שיש טעם נוסף לקדימותה, מפני שהיא מכפרת, מ"מ חדא מתרי טעמי נקט, שהרי גם אי איירי במנחת נדבה יש טעם נוסף, שהיא טעונה שמן ולבונה).

חטאת העוף קודמת לעולת העוף, (וכן בהקדישו יקרא שם לחטאת תחילה), דכתיב "ואת השני יעשה עולה", וחטאת בהמה קודמת לעולת בהמה דכתיב "ופר שני בן בקר תקח לחטאת", וחטאת העוף קודמת לעולת בהמה כגון יולדת עשירה שמביאה "כבש בן שנתו לעולה, ובן יונה או תור לחטאת", דכתיב "והקריב את אשר לחטאת ראשונה" - זה בנה אב לכל החטאות שיקדמו לעולות הבאות עמהם. ורבי אליעזר אמר שבכל מקום שנתחלפה חטאת שדל מביא עוף, כגון מטמא מקדש שמביא חטאת בהמה ואם הוא דל מביא שתי תורים, חטאת קודמת, וכל מקום שבא על חטא חטאת קודמת, וכל מקום שמביא שנים במקום אחד כגון מטמא מקדש וכנ"ל חטאת קודמת, וביולדת העולה קודמת דכתיב בה "אחד לעולה ואחד לחטאת", כיון שאינו בא על חטא, ואינה מביאה אלא אחד תחת אחד שהעוף תחת עולה הוא בא והבהמה עיקר היתה, והגמרא מבארת שגם בזה החטאת קודמת, ורק למקראה הקדימה הכתוב (-שתהא נקראת בענין תחילה).

פרים קודמים לאילים ואילים קודמים לכבשים לפי שנתרבו בנסכים שבפר מביא ג' עשרונים ובאיל שנים ובכבש אחד, וכבשים קודמים לשעירים לפי שמקריבים בהם גם את האליה, (ואף דמיירי בעולה שכולה כליל, מ"מ מצינו בה בשלמים וחטאת צד רבוי למזבח). ואין הכונה בחג לומר שכבשי עולה קודמים לשעירי חטאת, אלא לקרבנות נדבה ששניהם עולה, וי"ל שהכונה גם לחג, וילפינן מדכתיב "כמשפטם" כסדר מקראו שהשעירים כתובים אחרונים כך סדר עבודתו.

צ: קדימה בפרים- פר כהן משיח קודם לפר העלם דבר של ציבור דכתיב "הפר הראשון", פר העלם דבר של ציבור קודם לפר עבודת כוכבים מפני שחטאת קודמת לעולה, פר עבודת כוכבים קודם לשעירי עבודת כוכבים, ואף שהפר הוא עולה והשעיר הוא חטאת, מ"מ כתיב "לחטת" חסר א', ולרבינא לומדים זאת מדכתיב "כמשפט" כסדר מקראו כך סדר עבודתו.

חטאת העוף ועולת בהמה ומעשר ששלשתם לפניו איזה מהם קודם, אין להקדים חטאת העוף שהרי מעשר קדמו, ואין להקדים מעשר שהרי עולה קדמו, ואין להקדים עולה שהר חטאת העוף קדמו, בבבל אומרים שמין זבח עדיף ויקדים מעשר ואח"כ חטאת ועולה, דגזה"כ שא"א להקדים עולת בהמה לחטאת העוף, ובמערבא אמרי שחטאת העוף קודמת ואח"כ עולה ואח"כ מעשר, דהעולת בהמה שבאה עימה שהיא קודש קדשים וכליל וגזה"כ שהחטאת קודמת אע"פ שזו מין זבח מוסיפה בה את חשיבות הזבח.

החטאות קודמות לאשמות וכנ"ל מפני שדם החטאת ניתן על ד' קרנות ועל היסוד, חוץ מאשם מצורע מפני שהוא בא להכשיר את המצורע לקדשים ולביאת מקדש, ויש חשיבות במה שהטהרה תלויה בו. כל האשמות באים מבהמות בנות שתים ששוות כסף שקלים, חוץ מאשם נזיר ואשם מצורע שבאים מבהמות בנות שנתם, ואין צריך כסף שקלים.

קרבנות שקודמות בהקרבה קודמות גם לאכילה.

שלמים של אמש קודמים לשל יום.

שלמים של אמש (-שבאו מאמש לעזרה ושהו עד היום ושחטום) **וחטאת ואשם של יום**, לר"מ שלמים של אמש קודמים (דזלזול להשהותם כ"כ, והואיל ובאו ראשון יקרבו ראשון), ולחכמים חטאת קודמת מפני שהיא קדשי קדשים.

דרך אכילת קדשים- כל הקרבנות אפשר לאכלם צלויים או שלוקים או מבושלים, דכתיב "למשחה" והיינו לגדולה, כדרך שהמלכים אוכלים. ולר"ש אפשר לתת לתוכם תבלין של חולין או של תרומה, ולר"מ אין לתת לתוכם תבלי תרומה, כדי שלא תבוא התרומה לידי פסול -שטעם הקדשים שנעשו נותר אוסרים אותה.

צ"א. קדימה בתדיר ומקודש- הגמ' מסתפקת מה קודם, תדיר או מקודש, (כגון דם עולת תמיד ודם חטאת מוספין, אי נמי כגון עולות מוספי ר"ח ופר העדה). והגמ' אומרת שאין ראיה ממה שתמיד קודם למוסף, מפני ששבת מקדשת את שניהם, וכן מוספי שבת קודמים למוספי ר"ח אע"פ שר"ח מקודש משבת כיון דאיקרי מועד, מפני שר"ח מקדשת את שניהם, וכן מוספי ר"ח קודמים למוספי ר"ה מפני שר"ה מקדשת את שניהם. וכן י"ל בענין ברכת היין והקידוש, שלבית הלל ברכת היין קודמת מפני שהיא תדירה והיין גורם לקידוש שיאמר, ואין אומרים שברכת הקידוש מקודשת יותר, מפני ששבת מקדשת גם את ברכת היין. וכן תפילת מנחה קודמת למוסף להלכה, מפני שהשבת מקדשת גם את המנחה.

חטאת ואשם קודמים לשלמים כשהם של אותו היום, ואע"פ ששלמים תדירי מתוך שהם באים בנדר ונדבה, מ"מ זה אינו חשוב תדיר כיון שאינו חובה, אלא מצוי תמיד יותר מחבירו, ומצוי אינו קודם למקודש. והא דתניא לגבי שאין מביאים חטאת על שגגת פסח ומילה אע"פ שבמזיד ענוש כרת, אוציא את הפסח ולא אוציא את המילה מפני שפסח אינו תדיר ומילה היא תדירה ומשמע שמצוי הוא תדיר, י"ל שהכונה שמילה תדירה במצוות שהיא סדורה במצוות, שנכרתו עליה י"ג בריתות, ועוד י"ל שכלפי פסח מילה נחשבת תדירה מפני שהיא מצויה הרבה יותר מפסח, אבל מצוי דשלמים לגבי מצוי דחטאת, מצוי דחטאת לאו כתדירה דמי.

אם שחט את השאינו תדיר לפני התדיר, הגמ' מסתפקת אם יקריב אותו קודם, או שיתן לאחר למרס את הדם עד שיקריב את התדיר ושוב יקריב השאינו תדיר. הגמ' אומרת שמהקדמת ברכת היין לברכת היום, או מהקדמת מוסף למנחה אין ראיה, דשם זה כמו ששחט את שניהם. הגמ' רוצה להביא ראיה ממה שאם שחט את הפסח (קודם חצות פסול משום שנאמר "בין הערבים, ואם שחטו) קודם התמיד של בין הערבים כשר אע"פ שלכתחילה מצוה לאחרו, ויתן לאחר למרס את הדם עד שיזרק דם התמיד, והגמ' דוחה שי"ל שמדובר ששחט אח"כ גם את התמיד ובא לימלך על הזריקה, וכן משמעות המשנה דתני עד שישחט ולא עד שישחט ויזרק.

דין נדבת שמן ויין

אם ראית שמן המתחלק בעזרה לאכילת כהנים בידוע שהוא ממותר השמן של רקיקי מנחות ישראל (-מנחת מאפה שהיא באה מחלות ורקיקין, חלות בוללם ורקיקים מושחם כמין כ"י ושאר השמן נאכל לכהנים, או המותר מלוג השמן של המצורע. ואם ראית שמן שניתן ע"ג האישים, בידוע שהוא המותר מרקיקי מנחת כהנים שכולה כליל ומנחת כהן משיח לפי ששמנה מרובה ג' לוגין לעשרון, וכיון שהיא נאפית תחילה אין השמן נבלע בה וצריך להקטיר את המותר בפני עצמו, וא"א לומר שהשמן הוא מהנקטר בנדבה מפני שאין מתנדבים שמן. ולרבי טרפון מתנדבים שמן, דכתיב "קרבן מנחה".

צ"א: מה דין השמן שבא בנדבה-

לשמואל קומצו ומקטיר את הקומץ, ושייריו נאכלים, שהרי הוא נלמד ממנחה, ולאביי כולו לאישים.

רב פפא רצה לתלות מחלוקת זו במחלוקת רבי ורבנן, שלרבנן המתנדב שמן לא יפחות מלוג, ולרבי ג' לוגין. דרבנן סברי דון מינה ומינה שדבר שנלמד בק"ו או בהקש לומדים משם את כל הפרטים, וכיון שלומדים שאפשר להביא שמן בנדבה ממנחה, א"כ כמו שבסתם מנחה יש לוג שמן דכתיב "למנחה ולוג שמן", כך שמן הבא בנדבה הוא לוג אחד.

ורבי סבר דון מינה את מה שצריך ואוקי באתרה שהפרטים שאפשר ללמוד מגופו העמידהו על מקומו, ולכן לומדים מנסכים שיביא ג' לוגין שהרי השמן קרב בפני עצמו כיין, וא"כ לרבנן שלומדים ממנחה, קומץ את השמן ושייריו נאכלים כמו במנחה, ולרבי שלומדים מנסכים, כולו לאישים דשמן אינו בר ספלים כנסכים שכולם לספלים. ואין לומר שרבי מודה שדון מינה ומינה, אלא שרבי לומד לנדבת שמן מ"האזרח" וממילא מביא ג' לוגין כפחות שבנסכים, דמבואר בברייתא שרבי גם לומד מ"קרבן מנחה".

נדבת יין-

מתנדבים יין.

איתא בברייתא שלר"ע מנסכים אותו בספלים. ולשמואל המתנדב יין מביא ומזלפו ע"ג האישים, דכתיב "ויין תקריב לנסך חצי ההין אשה ריח ניחוח לד' ".

הגמ' שואלת על שמואל שהרי אסור לכבות את האש, והגמ' מתרצת שכבוי במקצת לאו שמיה כבוי דלא קפיד קרא אלא א"אש תמיד תוקד על המזבח", והא דאמר רבה בר אבוה שהמוריד גחלת מע"ג המזבח וכיבה אותה לוקה, צ"ל דאיירי שהיתה רק גחלת אחת, או דנימא שכבוי דמצוה שאני.

והא דאיתא בברייתא שאין לכבות בשביל תרומת הדשן אם מצאן כולם לוחשות שאינן מעוכלות, ומבואר שגם בשביל מצוה אסור לכבות, י"ל דשאני התם שיכול להמתין.

הגמ' שואלת שמבואר בברייתא שנותן את היין בספלים, מפני שאסור לכבות. והגמ' מתרצת ששמואל סובר כר"ש שדבר שאין מתכוין מותר, ואף שפסיק רישיה ולא ימות הוא, כיון שהוא יכול לכבות בטיפות דקות מאד גם אם יכבה בטיפות גסות הוי דבר שאין מתכוין. ואף שבמלאכה שא"צ לגופה שמואל לא סובר כר"ש, שהרי שמואל אוסר לכבות גחלת של עץ ברה"ר כיון שהיא בת כבוי ואיסורה דאורייתא, ולר"ש לא משכחת לה כבוי אלא במתכוין לעשות פחמין בכבויו והוא צריך להם, שהרי לר"ש מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה, וסתם כבוי אין בו צורך גופו, דהלואי שלא בא עליו, ודמי למוציא את המת כדי לסלקו מעליו שפטור לר"ש, (ובגחלת של מתכת ברה"ר שאינה בת כיבוי ואיסורה מדרבנן מותר בשביל שלא יזוקו בה רבים דבמקום היזק דרבים לא גזרו), מ"מ בדבר שאינו מתכוין שמואל סובר כר"ש, והברייתא כרבי יהודה שדבר שאין מתכוין אסור ולכן הוא עוקר את "אשה" ממשמעותו ומפרש שהכונה שיהא נחת רוח לפני כאישים.

צ"ב. הדם והשמן והמנחות והנכסים שנטמאו עושה להם מערכה בפני עצמם על הרצפה בתוך העזרה ושורפם, כדי שתהא שריפתם ניכרת, דאם שורפם עם בשר אין ניכרים כיון שאין בהם ממש, ולא יוציאם החוצה, שנאמר "בקודש באש תשרף".

דם חטאת

כתיב (ויקרא ו') "זאת תורת החטאת... כל אשר יגע בבשרה יקדש, ואשר יזה מדמה על הבגד אשר יזה עליה תכבס במקום קדוש. וכלי חרש אשר תבושל בו ישבר, ואם בכלי נחושת בושלה ומורק ושוטף במים".

למדנו מכאן ג' דינים: א' מאכל שנגע בחטאת דינו כמו החטאת. ב' בגד שניתז עליו מדם החטאת טעון כיבוס במקום קדוש. ג' כלי שנתבשלה בו החטאת טעון מריקה ושטיפה, ואם הוא כלי חרס הוא טעון שבירה. ובפרק זה יבוארו פרטי דינים אלו.

כיבוס בגד שניתז עליו מדם החטאת

ישנו דין המיוחד לקרבן חטאת, ש"אשר יזה מדמה על הבגד אשר יזה עליה תכבס במקום קדוש". ולהלן יבואר באלו חטאות ובאלה אופנים נאמר דין זה.

דם חטאת שניתז על הבגד טעון כיבוס, ואף שהפסוק "ואשר יזה מדמה על הבגד תכבס במקום קדוש" איירי בחטאות נאכלות, כדכתיב בהאי עניינא "במקום קדוש יאכל", מ"מ לומדים מדכתיב ברישא דעניינא "תורת החטאת" שיש תורה אחת לכל החטאות, ולכן אף דם חטאות הפנימיות טעון כיבוס.

חטאת פסולה אין דמה טעון כיבוס, דכתיב "מדמה" והיינו מדם כשרה. שיטת ר"ש שבין אם היתה לה שעת הכושר לזריקה כגון שלנה (-לן דמה) או נטמאה או יצאה, בין אם לא היה לה שעת הכושר, כגון שנשחטה חוץ לזמנה או חוץ למקומה או שקיבלו פסולים את דמה (ולא גרסינן שקיבלו וזרקו, דאפילו כשרה שניתז מדמה על הבגד לאחר זריקה אינו טעון כיבוס), אין דמה טעון כיבוס, דכתיב אחרי קרא דכיבוס מריקה ושטיפה "כל זכר בכהנים יאכל אותה" וכתיב "מדמה" חד להיתה לו שעת הכושר וחד ללא היתה לו שעת הכושר. ולר"ע (צ"ג.) אם היה לה שעת הכושר ונפסלה דמה טעון כיבוס, ומ"אותה" ממעטים תרומה מדין מריקה ושטיפה, (ולר"ש קדשים קלים אינם טעונים מריקה ושטיפה, וכ"ש תרומה).

חטאת העוף אין דמה טעון כיבוס, דכתיב "זאת תורת החטאת", וכתיב בהאי עניינא "תשחט" – בחטאות הנשחטות הכתוב מדבר.

הגמ' דנה **למה מרבים חטאות הפנימיות וממעטים חטאת העוף, ולא להיפך.**

הגמ' מתרצת שחטאות פנימיות דומות לחיצוניות שהם מבהמה, ושחיטתם בצפון, וקבלת דמם בכלי, ונותן את הדם באצבע על הקרן בחודה, ואימוריה מוקטרים באישים, משא"כ חטאת העוף. ואף שחטאת העוף דומה בזה שהיא חיצונית ונאכלת, מ"מ הפנימיות דומות יותר.

צ"ב: ורב יוסף מתרץ ש"יאכלנה" דחדא משמע ממעט חטאת העוף הנאכלת מדברים הנאמרים בענין והיינו כיבוס מריקה ושטיפה, ומ"זאת" לומדים למעט, דלא נימא ש"יאכלנה" הוא אורחיה דקרא.

ולרבה עיקר הפסוק מדבר בחטאות הפנימיות שנאמר בהם הזאה, וחיצוניות לומדים מפנימיות דכתיב "תורת", (ורק לענין מריקה ושטיפה הפסוק מדבר על חיצוניות), ומ"זאת" ממעטים חטאת העוף, ועדיף למעט חיצוניות שהם מבהמה, ושחיטתם בצפון, וקבלת דמם בכלי, ונותן את הדם באצבע על הקרן בחודה, ואימוריה מוקטרים באישים. אבל חטאת העוף אף שדומה בזה שיש בה הזאה כמו בפנימית, מ"מ החיצוניות דומות יותר. ולדבריו יש לשנות 'אחד הפנימיות ואחד הנאכלות' ולא הפוך כיון שהמקור הוא מהפנימיות.

חטאת העוף שהכניס אותה אחרי המליקה לפני ההזאה, מסתפק רבי אבין אם הצוואר הוא ככלי שרת כיון שעוף אינו טעון קבלה בכלי, ונפסל הדם בהכנסתו להיכל, או שדינו כצוואר בהמה, וכתיב "מדמה" ולא בשרה. ואם פרכסה ונכנסה לפנים ויצאה, כשרה. (וכן בהמת קדשי קדשים שפרכסה ויצאה לדרום וחזרה כשרה, ושם אפילו בהוציאה כשרה דאין מחיצה בצפון ובדרום ליפסל, ואם יצאה לחוץ לעזרה וחזרה פסולה אפילו בפרכסה ויצאה מאיליה, דנפסלה ביוצא).

נשפך דם מצוואר העוף על הרצפה ואספו, מסתפק רבי אבין אם כשר כיון שא"צ בעוף כלי שרת והצוואר הוא במקום כלי שרת, והוי כנשפך מכלי שרת על הרצפה ואספו דכשר, או שהתורה פסלה בעוף כלי שרת אלא צריך להזותו מן העוף עצמו למזבח, וכ"ש שרצפה פוסלת, וממילא נשפך פסול.

דם בהמה **שניתז מבגד לבגד-** לרבי הוא טעון כיבוס, דאם כשר לאוספו ולזורקו, ממילא טעון כיבוס, ואם א"א לאוספו ולהזותו, טעון כיבוס לר"ע שבהיתה לו שעת הכושר ונפסל טעון כיבוס.

צ"ג. דם שניתז על בגד טמא ונטמא בנגיעתו, מסתפק רמי בר חמא למ"ד שאם היה לדם שעת הכושר ונפסל אינו טעון כיבוס, אי הכא טעון כיבוס כיון שניתז ונפסל בבת אחת, או שגם בזה אינו טעון כיבוס. ואמר רב חסדא שזה תלוי במחלוקת רבי אלעזר ורבנן דלהלן, לפי ביאורו של אביי.

דין מי חטאת שנטמאו-

לרבי אלעזר מי חטאת שנטמאו מטהרים את האדם מטומאת מת כאילו לא נטמא, שהרי נדה שנטמאה במת מזים עליה לפני טבילת נדתה וטובלת לשתי הטומאות בטבילה אחת, דלא מצינו בתורה שהוזקקה לטבול לנדתה תחילה ולקבל הזאה וטהרה כשתטבול.

רבה מבאר שרבי אלעזר סובר כר"ע רבו דס"ל שכל הטומאות מטמאים מי חטאת העוברים על אוירם, וכמו שאמר שמי חטאת שעברו ע"ג פי תנור (וכל תנוריהם פיהם למעלה) שיש בתוכו שרץ פסולים (ומעלה היא במי חטאת), דהעברת כלי ע"ג מקום טמא כמונח דמי, וממילא נטמאו המים עוד לפני שנגעו בנדה, והזאה לא הואי עד שנגעו המים בבשרה, (ולחכמים המים כשרים, דסברי דלאו כמונח דמי).

אביי שואל שהרי ר"ע לא פוסל אלא בכלי, ולאו משום דכמונח דמי אלא משום שחוששים שמא ינוח, אבל הזאה שעברה ע"ג דבר טמא שאינו מעביר אלא זורק כשרה, דכיון דנפק מידו נפק לגמרי ואין בידו להכניסה לתנור, שהרי רק כזית מן המת ואבן המנוגעת מטמאים מעליהם. ומה שהביא רבי אלעזר ראיה מהזאה על נדה, צ"ל שהוא סובר שאפשר להביא ראיה גם מטומאה שקרתה באותה שעה, ולרבנן א"א להביא ראיה משם.

לרבא לכו"ע א"א להביא ראיה מטומאה שקרתה באותה שעה, ורבי אלעזר לומד טומאה קדומה מטומאה קדומה והוא סובר שהזאה צריכה שיעור, ומצרפים שתי הזאות לשיעור, וממילא ההזאה הראשונה שנטמאה צריכה להצטרף לשניה, ונמצא שמי חטאת שנטמאו לפני ההזאה מטהרים, ולרבנן הזאה א"צ שיעור ובהזאה קמייתא סגי, וא"כ א"א ללמוד מזה לטומאה קדומה.

באיזה דם שניתז הבגד טעון כיבוס

לא כל דם שניתז מחטאת על הבגד טעון כיבוס, אלא דווקא

דם שניתז מן הצוואר על הבגד אינו טעון כיבוס, דכתיב "אשר יזה" בראוי להזאה, וכן אם **ניתז מן הקרן או מן היסוד** אינו טעון כיבוס, דכתיב "אשר יזה" פרט לזה שכבר הוזה, ומן היסוד היינו מן הראוי ליסוד, דמשניתן מתן דמה אין השיריים טעונים כיבוס.

צ"ג: דם שנשפך על הרצפה מצוואר הבהמה **ואספו** אין טעון כיבוס, מפני שאין טעון כיבוס אלא בדם שנתקבל בכלי וראוי להזאה.

נתקבל בשני כלים פחות מכדי שיעור הזאה וחזר ועירבם אין טעון כיבוס, דכתיב "וטבל בדם" דבעינן שיהיה בדם שיעור טבילה מעיקרו, כמו שמי חטאת שקידש באפר פרה בשני כלים פחות משיעור הזאה ונצטרפו אינם קדושים לטהר טמא מת, (ומ"וטבל" לומדים שצריך לטבול את האצבע בדם, ולא לנגב מהדם שבשולי הכלי או בדפנותיו).

שיריים שנשארו באצבע פסולים, ואין טעונים כיבוס, ולכן היה מקנח אצבעו בין ההזאות בשפת מזרק (ולא בפרה כדי שידו לא תתלכלך מגוף הפרה וידבקו בו נימין, כדכתיב "כפורי זהב", ואחר שגמר להזות ז' הזאות בהר המשחה כנגד פתחו של היכל, היה מקנח את כל ידו בגופה של פרה, שנא' "ושרף את הפרה לעיניו", וגם דמה טעון שריפה דכתיב "את עורה ואת בשרה ואת דמה על פרשה ישרוף".

דם שניתז על העור לפני שהופשט אינו טעון כיבוס, דכתיב "בגד" -דבר הראוי לקבל טומאה ע"י מחשבה בלא חסרון מלאכה. ואחר שהופשט, לרבי יהודה טעון כיבוס, דכתיב "אשר יזה עליה תכבס". ולרבי אלעזר "בגד" משמע צמר ופשתים דסתם בגדים שבתורה צמר ופשתים, ומ"אשר יזה

עליה תכבס לומדים שק מנוצה של עיזים וכל מיני בגדים (-שירים כלך וסריקין), אבל עור אף משהופשט כל זמן שלא הותקן להיות כלי אינו טעון כיבוס דבעינן דומיא ד"בגד" והיינו דבר המקבל טומאה שתיקנו להיות כלי ואינו מחוסר אפי' מחשבה, דגמר 'בגד בגד' מבגד האמור בשרצים.

ונ"מ במטלית פחות מג' טפחים שהיא ראויה לקבל טומאה אם יחשוב עליה לתקן חלוקו אבל אינה מקבלת טומאה.

ולרבא נ"מ גם בבגד גדול שחשב לעשות עליו צורה במעשה רוקם, שלאחר שיצייר את הצורה הוא מקבל טומאה, שהוא ראוי לקבל טומאה אם יבטל את מחשבתו (דהא דקיימא לן שמחשבה אינה מוציאה מידי מחשבה, היינו להוציאו מתורת קבלת טומאה אם כבר ירד לידי קבלת טומאה, אבל להוריד לקבלת טומאה מהני מחשבה), אבל כעת אינו מקבל טומאה.

וכן נ"מ בעוצבא (-שטיח המיועד לאכילה או לשכיבה, שהרוב עושים מן העור ויש שעושים מן הבגד, שאם חישב עליו לעוצבא א"צ קיצוע כיון שהוא ראוי לעיצבא בלא קיצוע), שחשב לקצעו וכעת אינו מבל טומאה עד שיקצענו, שהוא ראוי לקבל טומאה אם יבטל מחשבתו, אבל כעת אינו מקבל טומאה.

צ"ד. אין טעון כיבוס אלא מקום הדם, דכתיב "אשר יזה", אבל שאר הבגד אינו טעון כיבוס.

כלי שאינו ראוי לכיבוס אלא אפשר לגרד ממנו את הדם אינו טעון כיבוס.

כיבוס בעור, בדם שניתז, ובשבת

במתני' איתא שבגד, שק מנוצה של עיזים, ועור, טעונים כיבוס אע"פ שסתם בגדים שבתורה עשויים מצמר ופשתים.

הגמ' שואלת ממה שמותר לשפוך מים בשבת על כר מעור (אבל לשפשף אסור) ומבואר שאין כיבוס בעור, (ואם היתה לשלשת (-גיעול של רוק או של צואה) על כר של בגד מקנחה בשבת בסמרטוט ולא נותן עליה מים להעבירה מפני שהוא מכבס ועובר משום מלבן.

אביי מתרץ שמתני' כאחרים דס"ל שיש כיבוס בעור, אבל לרבנן בגד ושק טעונים כיבוס, אבל בכלי ועור מגרר את הדם.

רבא סובר שודאי שייך כיבוס בעור, דכתיב "או כל כלי העור אשר תכבס", אלא דאיירי ברכים, ובזה עור טעון כיבוס, ומחלוקת רבנן ואחרים זה בקשים. אמנם רבא חזר בו, מפני שמנין לנו שהפסוק לא מדבר בקשים, ולכן רבא מתרץ שבצרעת כיון שהיא פורחת מתוך העור ממילא העור נעשה רך.

צ"ד: רבא שואל שהרי מותר לתת מים על כרים וכסתות של עור שיש בהם לשלשת. ולכן אומר רבא שכיבוס שאין בו כסכוס (-שפשוף צד זה על צד זה) אינו נחשב כיבוס, אבל בבגד שרייתו זהו כיבוסו, ורבא לטעמיה דאמר שהזורק סודר למים חייב, (וכן הזורק זרע פשתן למים חייב מפני שיש לזה ריר המדביקם זה לזה וקעביד לישה, משא"כ חיטים ושעורים אין להם ריר, ובשלחים (-עורות שאינם מעובדים) אין בזה לישה).

רב חייא בר אשי היה משכשך את נעליו במים לפני רב. לאביי עשה כשיטת רבנן, ולרבא להו"א היו המנעלים קשים, ולמסקנה עשה בלי שכשוך, ואם היו רכים לכו"ע מותר רק בלי שפשוף, ואם היו קשים מותר לרבנן גם לשפשף.

עוד בדין כיבוס בגד שניתז עליו דם חטאת

מקום קדוש- הכיבוס צריך להיות במקום קדוש, דכתיב "תכבס במקום קדוש", וכן **שבירת כלי חרס** צריכה להיות במקום קדוש, דכתיב בהמשך הפסוק של הכיבוס "וכלי חרס אשר תבושל בו ישבר", וכן **מריקה ושטיפה** בכלי נחושת צריכה להיות במקום קדוש, דכתיב "ואם בכלי נחושת בושלה ומורק ושוטף במים".

דין זה של כיבוס **הוא חומרא בחטאת** מקדשי קדשים. (מתני'). הגמרא שואלת שמצינו חומרות נוספות, כגון שחטאת נכנס דמה לפני ולפנים משא"כ בשאר קדשים, והגמרא מתרצת שבחיצונות אין חומרא זו, (וחיצונות אם נכנס דמם לפני ולפנים פסולים דכתיב "וכל חטאת אשר יובא", ולר"ע גם שאר הקרבנות פסולים אם נכנס דמם לפני ולפנים). וכן מה שחטאת מכפרת על חייבי כריתות, בחטאת הבאה על היודע עדות לחבירו ואינו מעיד אין חומרא זו. וכן מה שחטאת טעונה ד' מתנות מפוסקות ולא שתים שהם ארבע כשאר קדשים, לרבי ישמעאל כל הדמים טעונים ד' מתנות מפוסקות לב' קרנות. אמנם מצינו חומרות נוספות בחטאת, שדמה ניתן באצבע, על חודו של קרן, וצ"ל דנקט חומרא אחת מתוך שתים או שלש.

איך מכניסים לעזרה דבר שנטמא

כתיב (ויקרא ו') "זאת תורת החטאת... כל אשר יגע בבשרה יקדש, ואשר יזה מדמה על הבגד אשר יזה עליה תכבס במקום קדוש. וכלי חרש אשר תבושל בו ישבר, ואם בכלי נחושת בושלה ומורק ושוטף במים". ונתבאר לעיל שלא רק בגד שניתז עליו מדם החטאת כיבוסו במקום קדוש והיינו בעזרה, אלא גם שבירת כלי חרס או מריקת ושטיפת כלי נחושת שנתבשלה בהם חטאת זה נעשה במקום קדוש. אמנם היכא שהבגד או הכלי נטמא, אף שצריך להכניסם למקום קדוש כיון שאסור להכניס טומאה לעזרה, אין להכניסם כמות שהם אלא באופן שהם נטהרו מטומאתם, וכדלהלן.

בגד שניתז עליו דם חטאת ויצא חוץ לקלעים מכניסו ומכבסו במקום קדוש -בעזרה, ואם נטמא בחוץ שא"א להכניס טומאה לעזרה, קורעו שעי"ז נטהר מטומאתו ומכניסו ומכבסו במקום קדוש, אמנם כיון דכתיב "בגד" שהא עליו שם בגד בשעת כיבוסו, צריך לשייר בו כדי מעפורת ואינו קורע כולו, ומטומאתו טהור הואיל ונקרע רובו, ואמנם מדרבנן אף בשייר כדי מעפורת הבגד טמא גזירה שמא לא יקרע רובו, אבל מדאורייתא טהורה ומותר להכניסה משום מצות כיבוס.

צ"ה. כלי חרס שיצא, מכניסו ושוברו במקום קדוש. ואם נטמא בחוץ, נוקבו נקב בשיעור שורש קטן, ומכניסו ושוברו במקום קדוש, אבל אם ניקב נקב גדול אינו כלי.

רש"י לא גורס קטע זה בגמרא, וכתב דמיירי בניקב ככונס משקה (ולא כשיעור שורש קטן).

כלי נחושת שיצא מכניסו ומורקו ושוטפו במקום קדוש, ואם נטמא בחוץ פוחתו דאינו טהור אלא בנקב גדול, ומרצפו (-מכה בקורנס ומחברו, שחזר עליו שם כלי) ומכניסו ומורקו ושוטפו במקום קדוש.

מעיל שנטמא אחר שניתז עליו דם חטאת ויצא, וא"א לקורעו דכתיב בו "לא יקרע", מכניסו למקום הדם בפחות משלש על שלש שלא הכניס שיעור בגד טמא לעזרה, ומכבסו, ואף שבגדים עבים, או רכים שאינם ארוגים, אין מקבלים טומאה גם בשלש על שלש כיון שאינם ראוים ללבישה ולא לתקן בהם חלוק אלא לשבת עליהם, ורק בשלשה טפחים על שלשה טפחים הם מקבלים טומאה, ומעיל הוא עב, הכא שהם חלק מבגד הם חשובים.

צ"ה: איך מכבסים את הבגד בפנים- דם חטאת ומראות נגעים צריך לכבסם ע"י ז' סממנים רוק תפל ומי רגלים ונתר ובורית ואהל וקמוניא ואשלג, ואם העבירם שלא כסדרם או שהעבירם יחד, לא עשה ולא כלום, וצריך לכסכס (-לשפשף את הכתם) בכל אחד מהם ג' פעמים, וכיון שאין מכניסים מי רגלים במקדש, מבליעם ברוק תפל, וכדאמר ר"ל שרוק תפל בא עם כל אחד מהסממנים.

אלו כלים טעונים מריקה ושטיפה- כלי שבישל בו, או שעירה לתוכו רותח, טעון מריקה ושטיפה, דכתיב "בו ישבר" מדסמיך בו לישבר ש"מ שגם בנבלע בו ישבר. ואם צלה באויר התנור שיש בזה בישול ולא בליעה, מסתפק רמי בר חמא אם הדין בזה כמו בבישול עם בליעה או לא. וממה שהתנור שבמקדש היה ממתכת ולא מחרס אין ראיה, שהרי בשיירי מנחות יש גם בליעה בשמן המנחה.

דיני אכילת פת בשרית או חלבית ודיני הכשרת תנור וקדירות

איסור אכילת פת חלבית או בשרית- אסור ללוש את העיסה בחלב, ואם לש כל הפת אסורה, שמא יבוא לאוכלה עם בשר. וכן אסור לאפות פת בתנור שטח אותו באליה, ואם עשה כן כל הפת אסורה, אא"כ הסיק את התנור.

הכשרת תנור- רבה בר אהילאי אסר לאכול פת שנאפתה בתנור שמרחו עליו שומן, ואפי' עם מלח אסר לאוכלה שמא יבואו לאוכלה עם חלב. והגמ' שואלת על דבריו שהרי אם הסיק את התנור הפת מותרת.

הכשרת קדירות- רב אמר שקדירות בפסח ישברו, והא דלא מהני להסיקם כמו בתנור, צ"ל שרב סובר שתנור מוכשר ע"י הסקה רק אם הוא של מתכת, או דנימא שאף בחרס מהני בתנור, ובקדירות לא מהני כיון שרק הסקה מבפנים כמו בתנור מועילה, ואין אומרים שיסיק את הקדירות מבפנים, כיון שהוא יחוס עליהם שלא ישברו, ולפי זה כוביא רעפים חלולים הסיקם מבחוץ ולא מועיל להם הסק להכשירם.

צ"ו. קדירות של מקדש של חרס ישברו. הגמרא שואלת למה לא מכשירים אותם ע"י כבשונות שהיוצר צורפם בהם דהוי ליבון, שהרי הטעם השבירה הוא רק בגלל הבליעות, ונהי שבמשכן כתיב "ישבר" מפני שלא היו שם כבשונות לצרף כלי חרס, אבל במקדש למה לא יצרפום בכבשונות. והגמרא מתרצת שאין עושים כבשונות בירושלים מפני שהעשן משחיר את החומה, אבל כלי חרס השבורים, אף שלא היו עושים אשפתות בעזרה, היו נבלעים במקומם.

ומה שלא עשו במקדש תנור של חרס, שהרי מועילה הכשרה מבפנים, הטעם הוא משום שהתנור הוא כלי שרת, מפני ששתי הלחם ולחם הפנים אפייתם וקדושתם בתנור, ולא עושים כלי שרת מחרס, (אפי' לרבי יוסי ברבי יהודה שמתיר לעשותם מעץ).

דיני מריקה ושטיפה

כתיב (ויקרא ו') "זאת תורת החטאת... וכלי חרש אשר תבושל בו ישבר, ואם בכלי נחושת בושלה ומורק ושוטף במים". ולהלן יבוארו פרטי דיני מריקה ושטיפה.

צ"ו: בישל במקצת כלי כל הכלי טעון מריקה ושטיפה, דכתיב "ואם בכלי נחושת בושלה" ואפי' במקצת כלי, ואע"פ שבדם שניתז על הבגד אינו טעון כיבוס אלא באותו מקום שניתז, הכא כל הכלי טעון מריקה ושטיפה, מפני שדם לא מפעפע ובישול מפעפע בכל הכלי. (וזה חומרא במריקה ושטיפה יותר מהזאה (-דם שניתז על הבגד), וכן מריקה ושטיפה חמורים מההזאה במה שזה שייך בין בקדשי קדשים בין בקדשים קלים, ומאידך הזאה חמורה שישנה בחטאות החיצונות והפנימיות וישנה לפני זריקה, משא"כ במריקה ושטיפה שאין הכתוב מדבר אלא בנאכלות, דכתיב "כל זכר בכהנים יאכל אותה").

באיזה קרבנות יש דין מריקה ושטיפה- כתיב בפרשת מריקה ושטיפה "זאת תורת החטאת", ושאר הקדשים לומדים מ"כל זכר בכהנים יאכל אותה קודש קדשים היא", ותרומה ממועטת מדכתיב "אותה", וכיון שצריך למעט תרומה לומדים שקדשים קלים טעונים מריקה ושטיפה, דברי רבי יהודה. ולר"ש קדשים קלים אין טעונים מריקה ושטיפה, דכתיב "קודש קדשים היא", אמנם הגעלה ברותחין צריך גם לר"ש, שהרי הבלוע נעשה נותר והוא יוצא להיתר לאחר זמן, ומ"אותה" לומדים דין אחר כשירה ולא פסולה אף שהיתה לה שעת הכושר.

הגמ' שואלת **האם תרומה אינה טעונה מריקה ושטיפה**, והא מבואר בברייתא שקדירה שבישל בה תרומה לא יבשל בה חולין, ואם בישל נאסרו החולין

לזרים אם יש בתרומה בנותן טעם, ומבואר שצריך הגעלה כדי להפליט את מה שנבלע בכלי.

אביי מתרץ שבאמת מקום התרומה טעון מריקה ושטיפה, והנ"מ היא ששאר הכלי אינו טעון מריקה ושטיפה.

ורבא מתרץ שהקולא בתרומה היא שמועילה מריקה ושטיפה ביין או במזוג (שני חלקים מים ואחד יין), אע"פ שלומדים מ"במים" שבקדשים לא מועילה מריקה ושטיפה ביין או במזוג.

ולרבה בר עולא הקולא בתרומה היא שמועילה מריקה ושטיפה בחמין, אף שבקדשים צריך גם בצונן, ולמ"ד שמריקה בחמין ושטיפה בצונן, צ"ל שתרומה נתמעטה משטיפה יתירתא שאחרי השטיפה בחמין.

צ"ז. מתי הזמן של המריקה ושטיפה- לרבי טרפון אם בישל בתחילת הרגל יכול להמשיך לבשל בכלי כל הרגל בלי מריקה ושטיפה, ובסוף הרגל ימרוק וישטוף, דכל יום הוי גיעול לחבירו דמתוך שהשלמים מצויין ברגל אין הבלוע נעשה נותר, שהרי זמן שלמים לב' ימים, וכשמבשל למחר פולט מה שבלע אתמול כשעדיין לא נעשה נותר, ואם בא לבשל חטאת, זהיר לבשל אחריו שלמים בו ביום ופולט את החטאת ובולע את השלמים. (ואין ללמוד מדכתיב "ופנית בבוקר והלכת לאהלך" (דע"כ זה בוקר של חול וקרי ליה בוקר ראשון), הכתוב עשאן לכולם לכל ימי הרגל כבוקר אחד, דא"כ למה יש דין פיגול ונותר ברגל). ולחכמים ממתין עד סוף זמן אכילת הקרבן ואז עושה מריקה ושטיפה, דכתיב "ומורק ושוטף", וכתיב "כל זכר בכהנים יאכל אותה".

מהי מריקה ושטיפה- לרבי עושה הגעלה בחמין ואח"כ עושה מריקה ושטיפה ששניהם בצונן, מריקה כמריקת הכוס מבפנים ככוס של ברכה שטעון הדחה מבפנים ושטיפה מבחוץ, ושטיפה כשטיפת הכוס מבחוץ. ולחכמים מריקה בחמין ושטיפה בצונן, כמו בגיעולי נכרים. ושפוד ואסכלא מגעילם בחמין, ובע"ז פריך דבעי ליבון.

כלי שבישל בו קדשים וחולין, או קדשי קדשים וקדשים קלים, אם הבשר החמור יש בו בכדי לתת טעם בבשר הקל, נאכלים כחמור שבהם לפנים מן הקלעים ליום ולילה, והכלי טעון מריקה ושטיפה, ופוסלים במגע אם היו החמורים פסולים והקלים כשרים, דכתיב "כל אשר יגע בבשרה יקדש" – להיות כמוהו שאם פסולה תיפסל, ואם אין בחמור בנותן טעם, אין הכלי טעון מריקה ושטיפה (אלא כקדשים קלים לסוף זמן אכילתם, ולר"ש אין טעונים כלל), ואינם פוסלים במגע. (לאביי שלתנא דמתני' גם קדשים קלים טעונים מריקה ושטיפה, (דלא כרבא דס"ל שתנא דמתני' סובר כר"ש), הא דתנא במתני' גם קדשי קדשים וקדשים קלים וגם קדשים וחולין, קמ"ל שגם קדשי קדשים מתבטלים בקדשים קלים, ולא אמרינן ששניהם מין אחד, וגם חולין אלימי לבטל קדשים).

צ"ז: רקיק פסול שנגע ברקיק כשר או חתיכה שנגעה בחתיכה אסור רק מקום הבליעה, דכתיב "כל אשר יגע בבשרה" - עד שיבלע בבשרה, כגון המהתך שומן חטאת וסך ממנו צלי של שלמים ונבלע בו, ומכאן אנו למידים (פסחים מ"ה) שהיתר מצטרף לאיסור בקדשים, ואין ללמוד מכאן טעם כעיקר, דאין זה טעם אלא ממש. ואם נגע במקצת חתיכה אין הכל נפסל, דכתיב "יגע", אלא חותך את המקום שבלע.

גידים עצמות קרניים וטלפים הנוגע בהם אין דינו כמותם, דכתיב "בבשרה".

נגע בחטאת פסולה נפסל מה שנגע, ואם היא כשרה, נאכל כחמור שבה כיון שיש בה עכשיו שני מינים. הגמ' שואלת למה לא אומרים שעשה ד"ואכלו אותם" דוחה לא תעשה שאסור לאכול פסולה. רבא מתרץ שאין עשה דוחה לא תעשה שבמקדש, דכתיב "ועצם לא תשברו בו", וזה מדבר גם על עצם שיש בו מח שיש במח עשה ד"ואכלו את הבשר בלילה הזה". ורב אשי מתרץ ש"יקדש" זה עשה, ואין עשה דוחה לא תעשה ועשה.

הקש כל הקרבנות זה לזה

התורה מפרטת בכל אחד מסוגי הקרבנות הרבה מדיני הקרבתם, ישנם דינים שהם דינים פרטיים דווקא לאותו זבח בהם נאמרו (כגון דין כיבוס בגד שניתז עליו מדם החטאת שנתבארו דיניו לעיל), ויש דינים שנלמדים זה מזה (כגון דיני מריקה ושטיפה בכלי נחושת שהתבשלו בהם קרבנות), ואחד מהלימודים הוא מהפסוק זאת התורה לעולה ולמנחה ולחטאת" וכו' שבפסוק זה הוקשו כולם זה לזה. ולהלן יבואר לאלו דינים הוקשו הקרבנות זה לזה, וכדלהלן.

כתיב "זאת התורה לעולה ולמנחה ולחטאת ולאשם ולמילואים ולזבח השלמים", הוקשו כולם זה לזה.

מחטאת לומדים ששאר קדשים מתקדשים ע"י בליעה. (והא דכתיב גם במנחה וגם בחטאת, קמ"ל שלא רק במנחה שהיא רכה יש בליעה, ולא רק בחטאת שהבשר עב יש בליעה. צ"ח.).

מעולה לומדים שכולם טעונים סכין כעולה לאפוקי צור וקנה, דכלי שרת בעינן, דכתיב "וישלח אברהם את ידו ויקח את המאכלת" והתם הוי עולה דכתיב "ויעלהו לעולה תחת בנו". אבל מזרק א"צ ללמוד מעולה, דגם בשלמי ציבור כתיב "ויקח משה חצי הדם וישם באגנות" וכל הקרבנות הוקשו לשלמים.

ממנחה לומדים שכולם אינם נאכלים אלא לזכרי כהונה, ואמנם יש תנא שלומד דין זה מ"כל זכר בכהנים יאכל אותו", וחטאת ואשם א"צ לימוד, דבהדיא כתיב בהו "כל זכר בכהנים יאכלנו".

צ"ח. מאשם לומדים שאין השפיר והשליא של הוולדות קדושים, (שהרי אשם הוא זכר, אף בחטאת ושלמים הבאים נקבות אין לומר שיהיו קדושים להקריב את החלב ושתי הכליות של השליל), וקסבר ולדות קדשים בהוויתן (כשהם נולדים ולא במעי אימן) הם קדושים, וקסבר שדנים אפשר (-נקבות) משאי אפשר (-זכרים). ועוד לומדים מאשם **שעצמות הקרבן מותרים** לעשות מהם כלים, י"מ משום שבשר האשם נאכל לכהנים, ונותר לא שייך בעצמות אלא בדבר הנאכל, ורש"י מקשה דא"כ האי טעמא שייך גם בחטאת ונילף מחטאת, ולכן פירש רש"י דילפינן היתר עצמות מדכתיב באשם "לכהן לו יהיה".

ממילואים לומדים שכמו שמילואים מותריהם בשריפה, ואין בעלי חיים בכלל דין שריפת מותריהם שהרי היו קרבן ציבור ולא הופרשו אחרים לאחריות, וגם לא אבד אחד מהם והפריש אחר תחתיו ונמצא הראשון, כך הדין בשאר הזבחים.

משלמים לומדים שכל הקרבנות מפגלים ומתפגלים שאם חישב בזבח אף הנסכים מתפגלים.

עוד **לומדים מחטאת שכל הקרבנות באים דווקא מן החולין**, כמו חטאת שכתוב בה "והקריב אהרן את פר החטאת אשר לו", ודווקא ביום דכתיב "כי ביום הזה יכפר עליכם", (וכדי נסבה, דהא כתיב "ביום צוותו"), ובידו הימנית, (וכדי נסבה דהא כל מקום שנאמר אצבע וכהונה אינו אלא ימין, או דס"ל כר"ש דס"ל שאם כתוב רק כהונה א"א ללמוד מזה דבעי ימין).

צ"ח: דם שניתז על דם- אם ניתז דם חטאת ועליו דם עולה הבגד טעון כיבוס, ואם ניתז קודם דם עולה ואח"כ דם חטאת אינו טעון כיבוס, כיון שאינו בלוע בבגד.

חציצה בדם וברבב- בגד שיש עליו דם הוי חציצה לענין טבילה בבגד שנטמא, ואם הוא טבח שאינו מקפיד בדם שעל בגדו לא הוי חציצה. וכן רבב (-כל דבר הנתוך כגון שומן וחלב ושעוה) חוצץ, ואם הוא מוכר רבב לא הוי חציצה. ואם יש רבב ודם על בגדו, והוא טבח ומוכר רבב, רבא מסתפק אם על שתיים הוא מקפיד והוי חציצה, או שגם על שניים אינו מקפיד, תיקו.

טבול יום

איזה כהן נוטל חלק בבשר הקדשים

הקרבן מתחלק ל'אימורים' שהם מוקטרים ע"ג המזבח, ול'אברים' שהם נאכלים ע"י הכהנים או הבעלים כל קרבן כדינו (ובעולה גם האברים מוקטרים), וכן העור ניתן לכהנים (של המשמר שעובד באותו שבוע) או לבעלים. בפרק זה (עד דף ק"ד שמשם והלאה הגמרא עוסקת בדיני פרים ושעירים הנשרפים) יבואר לאלו כהנים מתחלק הקרבן, ואגב זה יבוארו דיני אונן שהוא אסור באכילת קדשים.

מי שאינו ראוי לעבודה אין לו חלק בבשר ובעורות, ואפי' טבול יום ומחוסר כיפורים ואונן אינם מקבלים חלק בקדשים כדי לאוכלם בערב כשיהיו טהורים, כיון שאינם ראוים לאכילה, אפי' אם נטהרו לפני הקטרת החלבים שזמנם כל הלילה, כגון שטבל ונטהר בהערב שמש.

צ"ט. מקור דין זה הוא מדכתיב "המקריב את דם השלמים וכו' לו תהיה שוק הימין למנה". (מתני'). ובגמ' איתא שלומדים מ"הכהן המחטא אותה יאכלנה" ומחטא היינו זורק את הדם, והיינו דבעינן שיהיה ראוי לחיטוי כדי לקבל חלק, אבל א"צ שיזרוק את הדם בפועל כדי לחלוק, שהרי כל אותו משמר חולק אע"פ שרק אחד מהם זרק את הדם.

קטן אינו חולק בקדשים כיון שאינו ראוי לחיטוי דהוא פסול לעבודה, ומ"מ מותר לו לאכול, ד"יאכלנה" היינו יחלקנה.

בעל מום חולק ואוכל בקדשים, בין במום קבוע בין במום עובר, אף שאינו יכול להקריב, דכתיב "כל זכר בכהנים יאכלנה", וכתיב "כל זכר בכהנים יאכל אותה" לרבות בעל מום, וצריך שני פסוקים אחד לבעל מום עובר ואחד לבעל מום קבוע, או אחד לבעל מום מעיקרו ואחד לנעשה בעל מום. (ק"ב). ועדיף לרבות בעל מום מטבול יום, דבעל מום אף שאינו ראוי להקריב הוא ראוי עכשיו לאכול, אבל טבול יום אף שלערב ראוי אף לעבודה, מ"מ כעת אינו ראוי אפי' לאכול. ולרב יוסף מזה שהתורה כתבה "יאכלנה" ולא יחלקנה לומדים שצריך שיהיה ראוי לאכילה.

בעל מום שהוא טמא אינו חולק, כיון שאינו ראוי לאכילה, וכמו שמצינו **שכהן גדול אונן** אף שהוא מקריב דכתיב "לאביו ולאמו לא יטמא ומן המקדש לא יצא" – אין עבודתו מחוללת (הא הדיוט שלא יצא חילל), מ"מ כיון שאינו ראוי לאכילה אינו חולק כדי לאכול בערב לכשיפטר מאנינותו, ומבואר שהחלוקה תלויה באכילה ולא בהקרבה, מדאפקיה רחמנא בלשון אכילה, וממילא בעל מום סתם הוא ראוי לאכילה חולק, משא"כ בעל מום טמא שאינו ראוי לאכילה. ומהאי טעמא **טמא אינו חולק אף בקרבנות ציבור**, שאף שהוא ראוי להיות המחטא דקרבן ציבור דוחה טומאה, מ"מ אינו ראוי לאכול דקרבן ציבור שבא בטומאה אינו נאכל.

דיני אונן בקדשים

אנינות היא מרירות וצער ביום מותו של אחד הקרובים.

אונן אסור באכילת קדשים וכפי שנאמר אצל אהרן ביום שמתו בניו נדב ואביהוא "ותקראנה אותי כאלה ואכלתי חטאת היום הייטב בעיני ד' ". וכן נאמר בתורה בוידוי מעשרות "לא אכלתי באוני ממנו" והיינו שאסור לאונן לאכול מעשר.

כמו כן אסור לכהן אונן לעבוד עבודה במקדש, דכתיב גבי כהן גדול "לאביו ולאמו לא יטמא ומן המקדש לא יצא ולא יחלל" מכאן שכה"ג מקריב אונן ואין הקרבן מתחלל בכך, אבל כהן הדיוט מחלל את העבודה, (ועיין לעיל ט"ז. מקורות אחרים לדין זה).

ועיין להלן בדין טבילת אונן לפני נגיעה או אכילת קדשים.

במתני' איתא שמותר לאונן לגעת בקדשים אך לא להקריבם, ואינו חולק בקדשים כדי לאכול מהם בערב.

הגמ' שואלת איך מותר לאונן לגעת בקדשים, והא תנן שאונן ומחוסר כיפורים צריכים טבילה לקודש. ואין לומר דאיירי שטבל דבהאי טבילה א"צ הערב שמש, דמעלה דרבנן בעלמא היא, שהרי אונן שטבל בו ביום האנינות חוזרת עליו דאין אנינות פחות מיום אחד, דכתיב "ואחריתה כיום מר", ואין לומר שמה שהאנינות חוזרת עליו איירי בהסיח דעתו משמירת גופו כיון שהוא אסור בקדשים בו ביום, דא"כ הוא צריך הזאת שלישי ושביעי, ואם הסיח דעתו מטומאת שרץ ולא מטומאת מת, צריך הערב שמש, ופסול אף לתרומה.

צ"ט: רבי ירמיה מעמיד שמדובר שהאונן נזהר מטומאה דאורייתא שהיא צריכה הערב שמש, ולא נזהר מדבר הפוסלו לאכילת קדשים מדרבנן שא"צ הערב שמש, (ושינויא דחיקא היא ולא מיתוקם במסקנה הכי), ושייך שמירה לחצאין כמו שמצינו שמי שיש על ראשו סל עם תאנים ומגריפה (-כלי ברזל עם ראש רחב שמפרידים בו גרורות שנדבקו זו לזו), ואומר שהיה בליבו על הסל לשומרו, אבל על המגריפה לא נזהר אלא מדבר המטמאה (-אב הטומאה שמטמא כלי, וכן מטומאות דרבנן המטמאות אותה לטמא חולין ותרומה) ולא מדבר הפוסל לחולין ולתרומה, אמנם היא טמאה ואסור להשתמש בה לקדשים, הסל טהור והמגריפה פסולה, (אמנם אם לא נזהר על המגריפה כלל, אף שאינה מטמאה את הסל משום שאין כלי מטמא כלי, מ"מ היא מטמאה את התאנים).

ורבי אבא בר ממל מתרץ שמה שתיקנו שאונן צריך טבילה לקודש היינו לענין אכילה, ולא לענין נגיעה, דרק באכילה עשו רבנן מעלה, וכמו שמצינו שהאוכל שלישי של תרומה וכ"ש שלישי של חולין שנעשו על טהרת טומאה, אסור לו לאכול תרומה דנעשה גופו שלישי כמו המאכל עצמו, אבל מותר לו לגעת בתרומה, ומבואר שחכמים עשו מעלות באכילה שאינם בנגיעה, וא"כ גם אונן צריך טבילה באכילה ולא בנגיעה.

אנינות לילה ויום הקבורה

מדאורייתא אנינות היא רק ביום המיתה, דכתיב "ואכלתי חטאת היום", ולגבי הלילה יש מחלוקת תנאים אם אנינות לילה דאורייתא או דרבנן, כמו כן מדרבנן יש אנינות עד שנקבר המת, וכן ביום הקבורה. ולהלן יבואר מה הדין לגבי הקרבת הפסח ואכילתו ואכילת שאר קדשים בזמנים אלו.

במתני' משמע שאף שאונן אינו חולק כדי לאכול בערב, מ"מ יכול לאכול עם חבירו מחלקו.

הגמ' שואלת דהא תנן שאונן טובל ואוכל פסח בערב דקסבר אנינות לילה דרבנן, וגבי פסח לא העמידו דבריהם במקום כרת, אבל לא קדשים שאין בהם אלא עשה. ולא גרסינן מחוסר כיפורים, דהוא א"צ להמתין לערב אלא מביא כפרתו וטובל ואוכל קדשים.

לרב ירמיה מדיפתי **בליל פסח יכול לאכול גם קדשים**, איידי דאכיל פסח דמיגו דשרו ליה רבנן אכילת פסחים שרו ליה נמי שאר קדשים, אבל בשאר ימות השנה לא.

לרב אסי שתי המשניות מדברות בליל פסח, ואין בזה סתירה, דאם מת לו מת בי"ד ונקבר בי"ד מותר בלילה רק באכילת הפסח דאנינות לילה דיום מיתה דרבנן, אבל **אם מת בי"ג ונקבר בי"ד**, אין יום הקבורה שהוא עצמו אסור רק מדרבנן אוסר את הלילה אפילו מדרבנן.

והנה איתא בברייתא שלרבי יהודה אנינות לילה היא מדאורייתא, ולר"ש היא מדרבנן שהרי אמרו שאונן טובל ואוכל את פסחו בערב ואם זה מדאורייתא היה אסור גם באכילת הפסח.

והא דתניא שר"ש אומר שלומדים ש"שלמים" שהם נאכלים כשהוא שלם ולא כשהוא אונן, ופסח (ובכור ומעשר) נלמדים משלמים, שכן אינם באים על חטא כשלמים, צ"ל דפסח כדי נסבה, או דאיירי בשלמי פסח חגיגת י"ד בזמן שהחבורה מרובה, וקמ"ל שאף שהם באים מחמת פסח אין דינם כפסח. (ותודה נלמדת משלמים שכן היא נאכלת בשמחה כמותה (-יוצא בה ידי חובת שמחה, דכתיב "וזבחת שלמים ואכלת שם ושמחת", ותודה נקראת שלמים, ועולה נלמדת משלמים שכן היא באה בנדר ונדבה כמותה, וחטאת ואשם לומדים מ"אם זבח שלמים קרבנו", ועופות ומנחות ועצים (-שהמתנדב עצים מביא עמהם קרבן) ולבונה לומדים מ"שלמים קרבנו" - כל קרבנות שהוא מביא צריך להביאם כשהוא שלם).

ק. רב מרי אומר ששתי המשניות מדברות על יום הקבורה, כאן בפסח כאן בשאר ימות השנה, שר"ש סובר שיום מיתה תופס לילו מדאורייתא, ויום קבורה שהוא מדרבנן תופס את לילו מדרבנן. והגמ' שואלת על דבריו ממשמעות הברייתא.

אביי מתרץ ששתי המשניות מדברות על יום מיתה, אלא שאם מת לו מת לפני חצות כבר חלה האנינות לפני שהיה ראוי לפסח דרחמנא דחייה מההיא קרא דדרשינן כשהוא שלם ולא כשהוא חסר, אבל **אם מת אחר חצות** שקדמה חובת שחיטה לאנינות **לא חלה עליו האנינות**, ור"ש סובר שאנינות לילה דרבנן ולא העמידו דבריהם במקום כרת דילמא ימנע ולא ישחוט, אי נמי משום שאינו דרך ארץ לשחוט ולא לאכול, אבל שאר קדשים אינו אוכל אפילו בליל פסח, דהעמידו דבריהם במקום עשה, אמנם אם אנינות לילה דאורייתא אף שכבר חלה עליו חובת שחיטה לא חלה עליו חובת אכילה, דס"ל לאביי שאכילת פסחים לא מעכבא. ויום קבורה אינו תופס לילו אפילו מדרבנן. **ואביי מוכיח כדבריו** ממה שבברייתא אחת כתוב שאם מת אחד מז' קרובים בערב פסח מטמאים אותו בעל כרחו, דכתיב "לה יטמא" – מצוה, ומאידך איתא בברייתא שאם הלך לשחוט פסח ושמע שמת לו מת, לא יטמא לו דכתיב "ולאחותו" שזה מיותר, דאם אינו נטמא לאביו ולאמו כ"ש לאחותו, (אבל למת מצוה נטמא), וכדי ליישב את הסתירה צ"ל שאם נטמא לפני חצות אינו מקריב פסח, ואם נטמא אחר חצות מקריב פסח.

ואין ליישב את הסתירה ולומר ששתי הברייתות מדברות אחרי חצות, והברייתא שאומרת שמקריב פסח היא לר"ע דס"ל ש"לה יטמא" זה חובה, ואפילו מת אחר חצות יטמא בגלל שזה מצוה ואין לה תשלומין, וכיון שהוא טמא אין לו כרת על אי הקרבת הפסח, ויש לו תשלומין בפסח שני, והברייתא השניה היא לרבי ישמעאל דס"ל ש"לה יטמא" זה רשות ומצות פסח לא נדחית בשביל רשות דטומאה. דאין לומר שהברייתא השניה היא רבי ישמעאל, שהרי ברישא מבואר שזה ר"ע. (עוד מבואר שם שמ"על נפש מת לא יבוא" לומדים מ"מת" שלא יטמא לרחוקים, ומ"נפש" לומדים שלא יטמא לקרובים, ומ"לאביו" לומדים שנטמא למת מצוה, ומ"לאמו" לומדים שגם כהן שהוא נזיר נטמא למת מצוה, ומ"לאחיו" לומדים שגם כהן גדול נזיר נטמא למת מצוה, ומ"לאחותו" לומדים שאם הנזיר הכה"ג הלך לשחוט את פסחו ולמול את בנו אסור לו להטמא לאחותו אבל הוא נטמא למת מצוה).

ק: רבא מתרץ שבשתי הברייתות איירי ר"ש שמת אחר חצות, ויש חילוק בין אם מת לפני השחיטה והזריקה שאז לא שוחטים עליו, לבין **אם מת אחרי שכבר שחטו וזרקו את הדם, שאז יכול לאכול**, דס"ל לרבא שאכילת פסחים מעכבת.

מנלן שאכילת פסחים מעכבת- איתא בברייתא שמי ששמע שמת לו מת בתוך ל' למיתתו, דינו כיום קבורה לענין שמיום זה מתחיל למנות שבעה לרחיצה ונעילת הסנדל ושלושים לגיהוץ, ולאכילת פסחים דינו כיום ליקוט עצמות של אביו ואמו ע"י אחרים (דאי ע"י עצמו טעון הזאה שלישי ושביעי). ומבואר שביום קבורה אינו אוכל פסחים. אמנם סיום הברייתא הוא שאחד זה ואחד זה טובל ואוכל בקדשים לערב, ומבואר שגם ביום קבורה מותר לאכול קדשים. רב חסדא אומר שהרישא והסיפא נאמרו ע"י שני תנאים שונים (וכמו שיובא להלן מחלוקת רבי ורבנן). ורבה בר רב הונא מתרץ שאם השמועה או הליקוט עצמות או הקבורה הם סמוך לשקיעת החמה, אוכל קדשים בלילה, אבל אם זה היה אחרי שקיעת החמה אינו אוכל בלילה. ומזה שהתירו לו לאכול פסח בלילה מבואר דס"ל שאכילת פסחים מעכבת ולא העמידו דבריהם במקום כרת, אמנם ביום קבורה העמידו דבריהם, מפני שברוב הפעמים קוברים ביום מיתה וחוששים שיתירו גם ביום מיתה.

עד מתי האנינות נמשכת- איתא בברייתא 'עד מתי מתאונן עליו ליאסר בקדשים, כל היום קס"ד בלא לילו. רבי אומר כל זמן שלא נקבר' קס"ד אפילו ביומו ולקולא פליג. והנה אין לומר דאיירי ביום המיתה, שהרי באותו יום ודאי יש אנינות, דכתיב "ואחריתה כיום מר" (-אחריתה של זונה כיום מר של המתאבל על מתו, דסופו למות עליה ויתאבלו עליו, אלמא מרירות היא יום שלם), ועוד דלכו"ע יום מיתה תפיס לילו. רב יוסף רוצה לומר דאיירי ביום הקבורה שמת אתמול וקברוהו היום, שלת"ק מתאוננים עליו אותו יום של קבורה ולילו, ולרבי בלא לילו אם נקבר, אבל ביום אסור אפילו אם נקבר. ואמר רבי ירמיה שא"כ רבי לקולא, וזה אינו שהרי איתא בברייתא שלרבי מתאונן עליו כל זמן שלא נקבר ואפי' עד י' ימים, ולחכמים רק באותו יום. ועל כן צ"ל בדברי הברייתא הראשונה שלת"ק מתאונן כל היום בלי לילו, ולרבי כל זמן שלא נקבר, וכשנקבר מתאונן גם בלילה. ואמנם רבי סובר שאנינות של יום המיתה ג"כ אינה מדאורייתא, (ודלא כרבי יהודה שלומד מ"היום" שנאמר במיתת בני אהרן, שרק שם מותרים בלילה מפני שכל הכהנים היו אוננים ואין מי שיאכלם, אבל לדורות שיש כהנים לאוכלם אסורים גם בלילה), וחכמים עשו חיזוק לדבריהם אנינות יום המיתה יותר משל תורה והיינו יותר ממה שהתורה חיזקה את דבריה.

שריפת שעיר החטאת ביום מיתת בני אהרן

היום השמיני של ימי המילואים חל בר"ח ניסן, כשנה לאחר יציאת מצרים, וביום זה הקריבו שעיר עיזים לחטאת מדין היום השמיני של המילואים, וכן התחילו להקריב את קרבנות הנשיאים ונחשון בן עמינדב הקריב ג"כ שעיר חטאת, ושתי קרבנות אלו הם קדשי שעה, וכן הקריבו שעיר ראש חודש שזה קדשי דורות, ובאותו יום מתו נדב ואביהוא בהקריבם אש זרה על המזבח, ואהרן ובניו היו אוננים (אמנם כה"ג מקריב אונן), ואמר משה לאהרן ובניו לאכול מנחה וחזה ושוק, והם לא אכלו את שעיר החטאת של ראש חודש אלא שרפוהו, ומשה רבינו שאל למה שרפוהו ולא אכלוהו, ואהרן ענה ומשה הסכים איתו, ולהלן יבואר למה שרפוהו ומהי טענתו של משה ותשובתו של אהרן.

ק"א. לרבי נחמיה שעיר החטאת של ר"ח נשרף **מפני האנינות**, דכתיב "ותקראנה אותי כאלה". ושאל משה "מדוע לא אכלתם" שמא נכנס דמה לפנים, וענה לו אהרן "הן לא הובא את דמה אל הקודש פנימה", ולא יצאה חוץ למחיצתה, ולא הקריבוה באנינות אלא אהרן הקריבה דעליו הוטלה העבודה, דכתיב "קרב אל המזבח", וכה"ג מקריב אונן, ואמר משה שא"כ "אכול תאכלו אותה בקודש כאשר ציותי" בשעת מעשה שבאנינות יאכלוה ששמע מפי הגבורה שחלוקה אנינות היום בקדשים משאר ימים, ואמר אהרן שמא לא שמעת אלא בקדשי שעה שנאכלים באנינות, ולא בקדשי דורות, דאם במעשר הקל כתיב "לא אכלתי באוני ממנו" כ"ש קדשי דורות, ו"אכלתי חטאת היום" היינו חובת היום, "וישמע משה וייטב בעיניו" שהודה ולא בוש לומר לא שמעתי, אלא אמר שמעתי ושכחתי.

שיטת רש"י שלשמואל לרבי נחמיה לא הותרה להם אנינות כלל לבו ביום, ו"כי כן צוויתי" היינו שיאכלו מנחת ציבור אף שמנחת ציבור כיוצא בה אינה נאכלת, וכשהזכיר אהרן שהוא אונן וזה אסור לאונן הודה לו.

ולרבי יהודה ורבי שמעון נשרפה החטאת מפני שנגעה בחטאת של שעיר ר"ח **טומאה**, ולדבריהם אחרי שאמר אהרן שלא הוקרבה באנינות אלא הוא הקריבה וכנ"ל, אמר לו משה שמא אגב צערם פשעו בה ונטמאה, אמר לו אהרן וכי כך אני בעינייך שאני מבזה קדשי שמים, "ותקראנה אותי כאלה" ואפי' אלה וכאלה איני מבזה קדשי שמים להסיח דעתי מהם, ואמר לו משה שא"כ "אכול תאכלו אותה בקודש כאשר צויתי", וענה לו אהרן שמא לא שמעת אלא בלילה, דאי ביום אסור ק"ו ממעשר וכנ"ל, והודה משה כנ"ל. ומה שלא אכלוה בלילה, היינו מפני שנטמאה באונס שרצו להשהותה עד הלילה ולאכול הכל יחד ונטמאה באונס.

וטענו ר"י ור"ש לרבי נחמיה שאם נשרפה מפני האנינות למה שרפו רק את חטאת ראש חודש (דכתיב "והנה שורף" וכתיב "ואותה נתן לכם לכפר על עוון העדה"), ולא את החטאת של ימי המילואים ואת החטאת של נחשון, (ור"נ סובר שבקדשי שעה אין אנינות פוסלת), ועוד שהרי יכלו לאוכלם בערב דאע"ג שלרבי יהודה אנינות לילה דאורייתא, באותו היום הותרה להם אנינות לילה, ולר"ש אף לדורות אינו אלא מדברי סופרים, (ור"נ סובר שאנינות לילה דאורייתא ומהכא נפקא ליה, דס"ל שמפני אנינות נשרפה, ואם אנינות לילה דרבנן למה לא המתינו לערב), ועוד שהרי פנחס היה עמהם והוא לא היה אונן. (ור"נ סובר שלא נתכהן פנחס עד שהרגו לזמרי, דכתיב "והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם תחת אשר קנא", ולרב אשי נתכהן רק כששם שלום בין השבטים בימי יהושע שבנו בני גד וראובן מזבח בעבר הירדן ורצו שאר שבטים לעלות עליהם לצבא ושלחו את פנחס לדבר עמהם, דכתיב "וישמע פנחס הכהן" ואילו בשאר המקומות כתוב "פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן" שלא תלה הכהונה אלא באלעזר וכאן תלאה בפנחס, (ולמ"ד הראשון בא הפסוק לייחס זרעו אחריו שכששם שלום נתייחס שזרעו יהיו כהנים גדולים, שלא היו כהנים גדולים אלא מפנחס), והא דכתיב "והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם", בברכה הוא דכתיב שבישרו שלא תיפסק כהונה מזרעו, אבל עדיין לא נתכהן).

והא דאיתא בברייתא אחרת שמשה ציוה בשם ד' שיאכלוה באנינות, וא"כ איך כתיב "וישמע משה וייטב בעיניו" והרי שמע מפי הגבורה לאכול אף באנינות, לשמואל היינו כר"י דס"ל שנשרפה מפני הטומאה. ולרבא זה גם לרבי נחמיה, ומ"מ לא שמע מהקב"ה אלא על קדשי שעה שהותרה אנינות במנחה, ולא על קדשי דורות -שעיר ר"ח, ומשה טעה לחשוב דה"ה לחטאת, ואמר לו אהרן שמא דווקא קדשי שעה שמעת, והודה לו.

האם משה רבינו היה כהן גדול

ק"א: שיטת רב שמשה רבינו היה כה"ג וקיבל חלק מהקרבנות, דכתיב "מאיל המילואים למשה היה למנה".

והא דאמר 'והרי פנחס היה עמהם', ולא הזכירו את משה, י"ל שמשה היה טרוד בשכינה שהדיבור טורדו מבוקר ועד ערב, ולא היה עסוק באכילת קדשים, כדמצינו שבימי מתן תורה עלה בהשכמה וירד בהשכמה.

הגמ' אומרת שמה שמצינו שקדשי קדשים הותרו לזר באופן מסוים, (ולכן צריך את הפסוק המתיר לבעל מום לאכול קדשים, "לחם אלוקיו מקדשי הקדשים ומן הקדשים יאכל", ולא לומדים קדשים קלים מקדשי קדשים. וקדשי קדשים לא לומדים מקדשים קלים לפי שהם קלים), אין מזה ראיה שמשה הוא זר והותר באיל המילואים, די"ל שהכונה שהמנחה הותרה בבמה לזר, וכמ"ד יש מנחה בבמה קטנה, ומנחה היא קדשי קדשים ואוכלים אותה זרים שעובדים בבמה קטנה, אבל קדשים קלים לא יאכל בחזה ושוק, שהם לא הותרו לזר, דלא היה בבמה קטנה חזה ושוק, וכן חטאת ואשם אינם קרבים בבמה.

ק"ב. וכן י"ל שמודה רב שאין משה יכול להסגיר מצורע, מפני שאהרן ובניו כתובים בפרשת מצורע. (ואהרן לא יכל להסגיר את מרים מפני שהוא קרוב, אלא הקב"ה בעצמו הסגירה והחליטה ופטרה).

והא דאיתא בברייתא שאלישבע היה לה ה' שמחות יתירות מבנות ישראל ביום שהוקם המשכן, שיבמה היה מלך, ובעלה כהן גדול, ובנה אלעזר סגן, ובן בנה פנחס משוח מלחמה, ואחיה נחשון נשיא שבט, והיתה אבילה על שני בניה, ולא קתני שיבמה היה כה"ג, אימא שהיה אף מלך.

הגמ' תולה דבר זה במחלוקת תנאים, דאיתא בברייתא מחלוקת בהא דכתיב "ויחר אף ד' במשה" שלריב"ק אף שכל חרון אף שבתורה יש בו רושם, כאן אין רושם, (והא דכתיב "ויצא מעם פרעה בחרי אף, אמר ריש לקיש שסטרו משה ויצא. והא דכתיב "ונצבת לקראתו על שפת היאור" לר"ל הכונה להעיז בו פנים כי הוא רשע, ולריו"ח הכונה להסביר לו פנים כי הוא מלך). ולרשב"י אף כאן יש רושם שהיה אמור משה להיות כהן ואהרן לוי, ונעשה אהרן כהן ומשה לוי, ולחכמים מעיקרא לא נתכהן אלא לז' ימי המילואים, וי"א שהמשיך להיות כהן אח"כ דכתיב "משה ואהרן בכהניו", ורק בניו לא היו כהנים דכתיב "ומשה איש האלוקים בניו יקראו על שבט הלוי".

משה ביקש מלכות גם לזרעו ולא נתנו לו, שנא' "אל תקרב הלום", ו"הלום" היינו לדורות. והא דכתיב גבי שאול "הבא עוד הלום איש", י"ל שבנו איש בושת היה מלך, או שאצל שאול כבר אצלו נפסקה המלוכה, דבשעה שפוסקים גדולה לאדם, פוסקים לו ולזרעו עד סוף כל הדורות, ואם הגיס דעתו הקב"ה משפילו.

לעולם תהיה אימת מלכות עליך.

איזה כהן נוטל חלק בבשר הקדשים

ק"ב: מי שאינו ראוי לעבודה אין לו חלק בבשר, חוץ מבעל מום שהתורה ריבתה אותו דכתיב "כל זכר", ובריתא איתא שלומדים מפסוק זה לרבות בעל מום מעיקרו, ובברייתא אחרת איתא שלומדים מפסוק זה בעל מום קבוע, וי"א בעל מום עובר דהו"א שכמו שטמא לא אוכל לפני שנטהר ה"ה בעל מום עובר, קמ"ל. אמנם שייך שאינו ראוי לאכילה שאינו חולק, והיינו טמא בקרבנות ציבור. וכן מצינו מי שראוי לאכילה ואינו חולק, והיינו קטן. ומי שאין לו חלק בבשר אין לו חלק בעורות.

טהור בשעת זריקה שהוא טמא בשעת הקטר חלבים-

במתני' משמע שיש לו חלק בבשר, אמנם דעת אבא שאול שאינו חולק עד שיהא טהור משעת זריקה עד שעת הקטר חלבים, דכתיב "המקריב את דם השלמים ואת החלב", ורב אשי מסתפק לאבא שאול מה הדין אם היה טמא רק בין שעת זריקה לשעת הקטר חלבים.

מנלן שטבול יום ואונן ומחוסר כפרה אינם חולקים בקדשים-

במנחה אינם חולקים, דכתיב "לכהן המקריב אותה לו תהיה" וכשם שאינם יכולים להקריב כך אינם יכולים לאכול. ואין ללמוד מחטאת שאם בחטאת שכוחם יפה בה שיכול להקריב חטאת שלו אף במשמר שאינו שלו ועבודתה ועורה שלו, אינם חולקים בחטאת של אחרים, כ"ש מנחה שהורע כוחו ד"כל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל", שאינם חולקים במנחה של אחרים, דיש לדחות שהרי במנחה הורע כוחם של כל הכהנים.

בחטאת אינם חולקים דכתיב "הכהן המחטא אותה יאכלנה" וכשם שאינם יכולים להקריב כך אינם יכולים לאכול. ואין ללמוד ממנחה שאם במנחה שמנחת כהנים אינה נאכלת, כהן אחר דוחהו ממנחת ישראל, כ"ש שבחטאת שיפה כח כהן אחר בחטאת עצמו, שדוחהו מחטאת ישראל, דיש לדחות שהרי במנחת כהן כשם שהורע כוחו של האחר הורע גם כוחם של הטבול יום והאונן ומחוסר כיפורים, משא"כ במנחה.

בחזה ושוק אינם חולקים דכתיב "לכהן הזורק את דם השלמים לו יהיה", וכשם שאינם יכולים לזרוק כך אינם יכולים לאכול. ואין ללמוד שאם בחטאת עצמו שיפה כוחם בחטאתם אינם חולקים, כ"ש בשלמים שהורע כוחם שאין להם אלא חזה ושוק שאינם חולקים, דיש לדחות דשאני חטאת שהורע כוחם שאין נשיהם וילדיהם אוכלים ממנה, אבל חזה ושוק אוכלים ממנה.

דברים אלו שמע רבא מרבי אלעזר ברבי שמעון בבית הכסא, ואף שאסור להרהר בד"ת בבית המרחץ ובבית הכסא, לאונסו שהיתה השמועה שגורה בפיו ומהרהר בה בעל כרחו שאני.

ולגבי **בכור** לא אמר רשב"א שלומדים מדכתיב "ובשרם יהיה לך" (ולא מק"ו שאם חטאת שאין נשיהם וילדיהם אוכלים אינם חולקים בחטאת ישראל, כ"ש בכור שכולו שלו, שהוא נדחה, דיש לדחות שהרי בחטאת הורע כח כל הכהנים, משא"כ בכור שיפה כח כל הכהנים). דיש לדחות דלא כתיב "ובשרם לכהן הזורק".

דיני עורות הזבחים

עורות בהמות קרבנות קדשי קדשים ניתנים לכהנים, ואפילו בעולה שכולה כליל מפשיטים את העור לפני הקטרת הקרבן והוא ניתן לכהן, דכתיב "והכהן המקריב את עולת איש, עור העולה אשר הקריב, לכהן לו יהיה", אמנם בקדשים קלים העור ניתן לבעלים. ולהלן יבואר באלו אופנים הכהנים מקבלים את העור, ומתי אין הכהנים מקבלים את העור.

ק"ג. עור העולה לכהנים, בין בעולת איש בין בעולת אשה ועבד, דכתיב "עור העולה".

זבח שלא זכה המזבח בבשר כגון שאירע פסול קודם זריקה, או שנשחטה חוץ לזמנה וחוץ למקומה, לא זכו הכהנים בעור, שנא' "עולת איש" עולה שעלתה לאיש.

עולה שנשחטה שלא לשמה, אע"פ שלא עלתה לבעלים, עורה לכהנים, דכתיב "עור העולה" מכל מקום.

עולת הקדש-

בברייתא איתא שאין הכהנים זוכים בעור עולת הקדש, דכתיב "עולת איש".

לרבי חייא בר יוסף הכונה ל**עולה הבאה מן המותרות** כגון תמורת אשם או אשם שמתו בעליו או שכיפרו בעליו באחר, שהדין שירעו וימכרו ומדמיהם קונים עולה לנדבת ציבור, לא מיבעיא למ"ד שהמותרות הולכים לנדבת ציבור, אלא אפי' למ"ד שהמותרות הולכים לנדבת יחיד, מ"מ לומדים מה' ד"העולה" דבעינן שתופרש מתחילה לשם עולה.

ולרבי ינאי הכונה ל**מתפיס עולה לבדק הבית**, לא מיבעיא למ"ד קדשי בדק הבית תפסי מדאורייתא, דודאי אינה עולת איש אלא עולת הקדש, אלא אפי' למ"ד שאינה אלא דרבנן, מ"מ העור נתפס מדאורייתא כיון שאינו של המזבח.

רבה בר אבוה מעמיד בעולה הבאה מן המותרות. הגמ' שואלת שאף רבי יהודה שסבר ששש שופרות היו במקדש לנדבה שאין הכהנים זכאים בעורה, מ"מ הרי אמר לו רבי נחמיה שבן יהוידע דרש מ"אשם הוא אשם אשם לד' " שכל שהוא בא משום חטאת או אשמה יקנו בו עולות, הבשר לד' והעור לכהנים.

ורב המנונא מעמיד **במקדיש נכסיו ויש בהם בהמות הראויות לגבי המזבח**, שלר"א הזכרים ימכרו לצורכי עולות והנקבות לצורכי שלמים, והמעות יפלו עם שאר נכסים לבדק הבית. ולרבי יהושע הזכרים עצמם יקרבו עולות לשם אותו האיש, דס"ל שאדם חולק הקדשו, ונקבות ימכרו לצורכי שלמים ויביא מדמיהם עולות, ושאר נכסים יפלו לבדק הבית. ואפי' לרבי יהושע דס"ל שאדם חולק הקדשו, זה רק בבשר, אבל העור נתפס בקדושת בדק הבית.

עולת גרים עורה לכהנים, וגר שמת ואין לו יורשים, לרבי יוסי ברבי יהודה ממעטים מ"עולת איש" שאין עורה לכהנים.

ק"ג: עורות קדשי קדשים לכהנים. במתני' איתא שלומדים דין זה מק"ו, דאם בעולה שלא זכו בבשר זכו בעור, כ"ש שזכו בעור קדשי קדשים שזכו בהם גם בבשר, (ואין לומר מזבח יוכיח שזכה בבשר ולא בעור, דמזבח לעולם אין לו עור), וכן מובא בברייתא בשם רבי ישמעאל. ות"ק דברייתא לומד דין זה מ"עור העולה אשר הקריב", דמילתא דאתיא בק"ו טרח וכתב לה קרא, (ורבי ישמעאל לומד מ"אשר הקריב" למעט טבול יום ומחוסר כיפורים ואונן, ולא למדם מ"לו יהיה" כדלהלן, דס"ל שלומדים מזה גז"ש מאשם שהעצמות מותרים, ובעינן שיהיה מופנה, כדי שלא נפרוך מה לאשם שכן בשרו מותר). ולרבי א"צ פסוק אלא לעור העולה, דבכל מקום דין העור כדין הבשר, (בפרים ושעירים הנשרפים גם העור נשרף. בחטאת ואשם וזבחי שלמי ציבור, יכולים הכהנים או להפשיטם או לאוכלם עם העור).

טבול יום ומחוסר כיפורים ואונן אינם זוכים בעור, דכתיב "המקריב וכו' לו יהיה".

עורות קדשים קלים לבעלים, דכתיב "עור העולה" מה עולה קדשי קדשים אף כל קדשי קדשים.

אם זריקת הדם מתירה את העור בלי הבשר

לרבי אין עור נפסל אלא יחד עם הבשר, ולכן אם העור הופשט ונפסל הבשר קודם זריקה וזרק את הדם, וכ"ש בנפסל לאחר זריקה, הדם מרצה על העור בפני עצמו, ואם העור לא הופשט ונולד בו פסול בין קודם זריקה בין לאחר זריקה, העור נפסל

עם הבשר. ולראבר"ש צריך זריקה כשרה בשביל להתיר את העור, ואם נפסל הבשר קודם זריקה אין העור מותר אפילו בהופשט קודם פסולו דאין הדם מרצה על העור בפני עצמו, ואם לא הופשט אם נולד בו פסול קודם זריקה דין העור כדין הבשר, ואם נולד הפסול לאחר זריקה שהורצה הבשר שעה אחת, יפשיטנו והעור לכהנים.

עורות קדשים שאירע בהם פסול אם הפסול אירע לפני ההפשטה אין העורות לכהנים אלא נשרפים עם עורם, ואם אירע הפסול לאחר ההפשטה, לת"ק העורות לכהנים, ורבי חנינא סגן הכהנים שמעולם לא ראה שעור שהופשט יוצא לבית השריפה, ולחכמים יצא לבית השריפה דאין 'לא ראינו' ראיה דשמא לא אירע בימיו שנמצאת טריפה אחרי ההפשט, ואם אירע שרפוה והוא לא ראה. מתני'.

לאביי מתני' כרבי שהדם מרצה על העור בפני עצמו, ומודה רבי שבדרך כלל אין הפשט קודם זריקה דאסור להשהות כ"כ את הדם, ומתני' דיברה בהווה. ולרבא מתני' כראבר"ש, וקודם הפשט או אחר הפשט, היינו זמן שהוא ראוי להפשט והיינו הזריקה, שאם נפסל קודם זריקה, אין הדם מרצה על העור בפני עצמו, אפילו הופשט ואח"כ נפסל, וכ"ש כשהוא עם הבשר, ולאחר זריקה העורות לכהנים אפילו לא הופשט, כיון שהורצה הבשר שעה אחת.

ק"ד. והנה מצינו שנחלקו ר"א ורבי יהושע בהא דכתיב "ועשית עולותיך הבשר והדם", שלרבי יהושע אם אין דם לא הותר הבשר, ואם אין בשר אין זורקים את הדם, ולר"א זורקים את הדם לכתחילה אע"פ שאין בשר כגון אבד או נשרף, שנא' "ודם זבחיך ישפך", ומ"הבשר והדם" לומדים שכמו שהדם נזרק כך הבשר נזרק, דיש ריוח בין הכבש למזבח.

הגמ' אומרת שלר"א ודאי הזריקה מתירה את העור, ולרבי יהושע נחלקו, שלראבר"ש לא הורצה דבזריקה כשרה תלוי היתר העור, אבל אם נפסל הבשר קודם זריקה אין העור מותר אפילו בהופשט קודם פסולו, דאם אין בשר אין דם.

ולרבי רבי יהושע שאמר שאם אין בשר אין דם דכתיב "הבשר והדם", מדבר דווקא בבשר שאינו עולה לבעלים לחובה, שאין בזה פסידא לכהנים, אבל לענין העור אם נשרף הבשר או אבד קודם זריקה לכתחילה לא יזרוק, וליכא פסידא לכהנים כיון שהקרבן לא קרב, ואם עבר וזרק את הדם, הויא זריקה להתיר את העור, דאע"פ שלא עלה לו הקרבן, חשיב הקרבה, וכיון שיש בזה פסידא לכהנים מודה רבי יהושע שלא מפסידים אותם שלא כדין. וכמו שאם נטמא הבשר או נפסל או שיצא, לר"א יזרוק, ולרבי יהושע לא יזרוק, ומ"מ בדיעבד אם זרק הורצה, ומבואר שלרבי יהושע יש קולא בדרשה זו שאם אין בשר אין דם, שאם זרק הורצה, ולכן גם באבוד ושרוף אע"ג דבדיעבד נמי פסיל, לענין עור מודה.

בדעת ר"ח סגן הכהנים שלא מצינו עור אחר הפשט שיוצא לבית השריפה, צ"ל דהא דמצינו שבפרים ושעירים הנשרפים העור נשרף, שאני התם שמצוה לשורפם. אמנם אם נמצא פסול בקרבן קודם הפשט וזריקה, הוא נשרף עם עורו. וס"ל כרבי שהזריקה מרצה על העור בפני עצמו, או דס"ל שאין הפשט קודם זריקה. ואם נמצאת טריפה בבני מעיים דלא נמצא פסולו עד שהופשט, אבל הוא היה בו קודם זריקה והפשט, ס"ל שהדם מרצה על העור כיון שלא הוכר פסולו קודם הפשט לרבי וקודם זריקה לרבי אלעזר, והבשר ישרף כשאר פסולי קדשים.

ר"ע אמר שלדברי ר"ח סגן הכהנים המפשיט בכור ונמצא טריפה יאותו הכהנים מעורו, וקמ"ל שאפי' בגבולין בכור בעל מום שמותר באכילה, שאם מת עורו טעון קבורה, אך אם לא נמצא טריפה עד אחר ההפשט העור לכהנים כאילו נזרק דמו במקדש ונמצא טריפה לאחר הפשט. לריו"ח הלכה כר"ע, אמנם ר"ע מדבר דווקא כשהתירו מומחה, אבל בלא התירו מומחה אין עורו לכהנים, והגמ' אומרת שהלכה כחכמים.

פרים ושעירים הנשרפים, שריפתם, וטומאת הבגדים של השורפם

חטאות הפנימיות המכונים 'פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים', והיינו פר כהן משיח שמביא כהן גדול שחטא, פר העלם דבר של ציבור שמביאים כאשר הציבור חטאו בהוראת בית דין, שעירי עבודת כוכבים שמביאים כאשר היתה טעות בהוראה באיסור עבודת כוכבים, (במסכת הוריות מבואר בארוכה מתי מביאים קרבנות אלו), ופר ושעיר של יום הכיפורים, היו מזים מהם בהיכל ז' הזאות כנגד הפרוכת (ובפר ושעיר של יוה"כ שמונה הזאות כנגד הפרוכת ועוד שמונה הזאות בפנים), וכן היו נותנים מהדם על קרנות המזבח הפנימי, ואימוריהם לא היו מוקטרים ע"ג המזבח, אלא מפורש בתורה ששורפים אותם מחוץ למחנה ב'שפך הדשן', וכן נאמר בתורה "והשורף אותם יכבס בגדיו ורחץ את בשרו במים ואחרי כן יבוא אל המחנה". ולהלן יבואר דיני שריפתם ודיני טומאת הבגדים של המתעסק בשריפתם.

שריפתם וטומאתם- אם הם נשרפים כמצותם הם נשרפים בבית הדשן חוץ לג' מחנות, ומטמאים בגדים לעוסקים בהם, דכתיב "והשורף אותם יכבס בגדיו", ואם אינם נשרפים כמצותם שנפסלו והם טעונים שריפה כשאר פסולי קדשים, נשרפים בבית הבירה (לריו"ח היה מקום בהר הבית ששמו בירה, ולר"ל כל הר הבית קרוי בירה), ואינם מטמאים בגדים.

ק"ד: היו נושאים אותם את הנשרפים כמצותם במוטות.

מקום בתי הדשן- היו ג' בית הדשנים. בבית הדשן שבעזרה היו שורפים פסולי קדשי קדשים שנאכלים בעזרה או פסולי אימורי קדשים קלים שהקטרת כשהם כשרים בעזרה, דכתיב "בקודש באש תשרף". ומחוץ לג' מחנות היו שורפים פרים ושעירים הנשרפים שנשרפים כמצותם שלא אירע בהם שום פסול. ואם אירע פסול בפרים ושעירים הנשרפים, לרבה בר אבוה אם אירע הפסול קודם זריקה היו שורפים אותם בבית הדשן שבעזרה כיון שלא הגיע זמנם לצאת, ואם אירע הפסול לאחר זריקה, כיון שכבר הגיע זמנם לצאת היו שורפים אותם בבית הדשן שבהר הבית, ובברייתא איתא שבין קודם זריקה בין לאחר זריקה הואיל ועדיין לא יצאו היו שורפים אותם בעזרה, ובבית הדשן שבהר הבית היו שורפים אם אירע הפסול ביציאתם -לאחר שיצאו.

פסול לינה- רבי ירמיה מסתפק אם לינה פוסלת בפרים ושעירים הנשרפים, או שאינה פוסלת כיון שאינם בני אכילה ולא אשכחן פסול לינה אלא או באכילת מזבח או באכילת אדם. ובאימורים יש פסול לינה לכו"ע, אם כבר נשחטו, דבמידי דהקטרה ודאי לינה פוסלת.

מחשבת פיגול אינה פוסלת בפרים ושעירים הנשרפים, בין באכילתם אם חשב לאכול מבשר הפרים למחר, בין בשריפתם אם חשב לשורפם חוץ לג' מחנות למחר, ומה שחכמים (מ"ג.) סוברים ששייך פיגול בחטאות הפנימיות מיירי כגון אם חשב להקטיר אימורים למחר.

מעילה- פרים ושעירים הנשרפים מועלים בהם מזמן שהוקדשו עד שיותך הבשר, דכל זמן שלא נעשית מצותם מועלים בהם.

משעת שחיטה **הוכשרו ליפסל** בטבול יום ומחוסר כיפורים.

פסול יוצא- רבי אלעזר מסתפק אליבא דריש לקיש הסובר שבשר קדשים קלים שיצא קודם זריקה נפסל משום שעדיין לא הגיע זמנו לצאת, אם שייך בפרים ושעירים הנשרפים פסול יוצא אם יצאו לפני זריקת דמים, כיון שלא הגיע זמנו לצאת, או דשאני הכא שסופו לצאת.

יציאת רוב- פרים ושעירים הנשרפים שיצאה רוב הבהמה, אמנם הרוב הוא ע"י מיעוט אבר, נחשב שיצאה רובה, ואם יצאה חצי מהבהמה, ובחצי יש רוב אבר, יש להסתפק אם נחשב שיצאה רוב הבהמה דשדי מיעוט אבר בתר רובו, לענין לטמא את המתעסקים בה, או דבתר רובא דבהמה שדינן כיון שהוא מחובר בה, אע"פ שאין כאן אלא פלגא דבהמה, מ"מ לא אזלינן בתר רובא דאבר ולא הוי יציאה, ואם נטמא בפנים שורפו בפנים. תיקו. ולרבה בר רב הונא הספק הוא כשיצאו רוב האנשים הנושאים אותה, האם הולכים אחרי רוב המתעסקים בה, או אחרי הבהמה. תיקו.

ק"ה. יצא הפר או השעיר וחזר, והנושאים נמצאים בחוץ ומחזיקים אותו במקלות, רבי אלעזר מסתפק אם הם טמאים כיון שהם יצאו, או שאינם טמאים כיון שהבהמה חזרה. לרש"י הספק לענין טומאת בגדים של אלה שהוציאו.

טומאת הבהמה עצמה- פרים ופרה אדומה ושעיר המשתלח, המשלח והשורפם והמוציאם מטמאים בגדים, והבהמה עצמה, לר"מ אין מטמאה בגדים בנגיעה בה בלא להתעסק בה אלא רק אוכלין ומשקין, דס"ל כדתנא דבי רבי ישמעאל שדבר שסופו לטמא טומאה חמורה א"צ הכשר לקבלת טומאה כגון נתינת מים ומגע שרץ, (כנבלת עוף טהור שמטמאה טומאה חמורה בבית הבליעה בכזית, ורק בזרעים צריך הכשר לפי שאין סופם לטמא טומאה חמורה כגון אדם ובגדים), ולחכמים הפרה והפרים מטמאין אוכלין ומשקין, אבל שעיר המשתלח אינו מטמא מפני שהוא חי, דס"ל שאף שא"צ הכשר ממקום אחר, מ"מ בעינן שיהיה ראוי לטומאה אבל בבעלי חיים לא מצינו טומאה.

פרים ושעירים הנשרפים אינם מטמאים בפנים אפי' אוכלין ומשקין, דמחוסר יציאה כמחוסר מעשה דמי.

דין נבלת עוף טהור-

לרבנן מטמאה טומאת אוכלין בכביצה, ולר"מ דס"ל שדבר שסופו טומאה חמורה א"צ שיהיה ראוי לטומאה, וזו מטמאה טומאה חמורה בבית הבליעה בכזית, אם היא מונחת על הארץ אינה מטמאה בכזית דשמא לא תיכנס לבית הבליעה לעולם, והיא צריכה הכשר, ואם היא בפיו ודאי מטמאה בכזית אוכלים אחרים שבפיו, ואם היא בידו מטמאה בכזית, דמחוסר קריבה אינו כמחוסר מעשה.

ק"ה: לר"מ נבלת עוף טהור צריכה מחשבה לאוכלה כדי שפחות מכזית ממנה ישלים פחות מכביצה אוכלין לקבל טומאת אוכלין במגע, ואינה צריכה הכשר כדי להטמא, לא ע"י מים ולא שיגע בה שרץ, ומאיליה היא טמאה הואיל וסופה לטמא טומאה חמורה, ושחיטתה ומליקתה מטהרת את טריפתה מטומאתה, ואין מונים בטומאתה ראשון ושני, דכל היכא שאינו מטמא אדם אין מונים ראשון ושני דגמר משרץ דכתיב ביה מנין ראשון ושני, דכתיב "כל אשר בתוכו יטמא" שהכלי הוא ראשון והאוכל שני, ונבלת עוף טהור אינה מטמאה אדם במגע, וכן אוכלים טמאים חצי זית נבילה מכאן וחצי זית נבילה מכאן שנתחברו ע"י משקין (שמשקה טופח באמצע ונוגע בשניהם) שהם מטמאים טומאה קלה אוכלין ומשקין הנוגעים באחד החצאים, ולא טומאה חמורה אדם וכלים (וטעמא לא ידענא), אין מונים ראשון ושני.

ממתי פרים ושעירים הנשרפים מטמאים בגדים- לת"ק הטומאה היא מזמן היציאה מחוץ לחומת העזרה, דכתיב "מחוץ למחנה", ואמנם שריפתם היתה מחוץ לג' מחנות, דכתיב בפר העדה "מחוץ למחנה" אף שכבר נאמר בו "כאשר שרף את הפר הראשון", וכן כתיב בהוצאת הדשן "מחוץ למחנה" אף שכבר נאמר על שפך הדשן ישרף, ומפסוקים אלו לומדים ששריפתם מחוץ לג' מחנות. (ואם יצאו הראשונים ועדיין לא יצאו האחרונים, אין האחרונים מטמאים בגדים). ולר"ש אין מטמאים אלא משיצת האור ברובם.

ק"ו. מקום השריפה- ר"ש לומד מ"מחוץ למחנה" ששריפתם חוץ לג' מחנות ולמזרחה של ירושלים כמו בפרה אדומה, ולרבנן שלומדים מזה טומאת בגדים, מקום השריפה לצפונה של ירושלים דכל מעשה חטאת בצפון. ולריה"ג נשרפים בבית הדשן שישים שם לפני כן דשן מהמזבח, ולראב"י צריך שיהיה מקומו משופך מדרון כדי שהדשן ישפך, והגמ' אומרת שאין ראיה שלראב"י א"צ לשים שם דשן, די"ל שנחלקו רק אם צריך שיהא מקומו משופך או לא.

מי מטמא בגדים- השורף מטמא בגדים, והיינו המסייע בשעת שריפה, אבל המצית והמסדר את המערכה אינם מטמאים בגדים, כר"ש דאין מטמאים בגדים עד שיוצת האור ברובם.

עד מתי מטמא בגדים- לר"ש אם כבר ניתך הבשר שנגמרה שריפתם ועדיין לא נעשה אפר, אין השורף מזמן זה ואילך או המסייע בשריפתם מטמא בגדים, אבל קודם לכך כל המסייע בשעת שריפה מטמא בגדים. וי"א שעד שנעשה אפר מטמא בגדים ד"אותם" קרינן בהו.

השוחט והמעלה

איסורי שחיטה והעלאה בחוץ

אסור לשחוט קרבנות מחוץ לעזרה, והעושה כך עונשו כרת, דכתיב (ויקרא י"ז) "איש איש מבני ישראל אשר ישחט שור או כשב או עז במחנה, או אשר ישחט מחוץ למחנה, ואל פתח אהל מועד לא הביאו להקריב קרבן לד' לפני משכן ד', דם יחשב לאיש ההוא דם שפך, ונכרת האיש ההוא מקרב עמו".

כמו כן אסור להעלות קרבן מחוץ לעזרה, והיינו לזרוק דם קרבן או להקטיר בשר עולה או אימורי שאר קרבנות, על גבי מזבח, דכתיב (דברים י"ב) השמר לך פן תעלה עולותיך בכל מקום אשר תראה". והעושה כן עונשו כרת דכתיב כתיב (ויקרא שם) "איש איש מבית ישראל אשר יעלה עולה או זבח, ואל פתח אהל מועד לא יביאנו לעשות אותו לד', ונכרת האיש ההוא מעמיו".

ובפרק זה יבוארו פרטי האיסור והעונש על שחיטה או על העלאה בחוץ.

מקור האיסור והעונש-

העלאה בחוץ- אסור להעלות קרבן בחוץ, דכתיב "השמר לך פן תעלה עולותיך" (וכל מקום שנא' השמר פן ואל אינו אלא לא תעשה), והעושה כן ענוש כרת דכתיב "ואל פתח אהל מועד לא יביאנו וכו' [ונכרת האיש ההוא מעמיו]".

השוחט קרבן בחוץ חייב, דכתיב "ואל פתח אהל מועד לא הביאו".

הגמ' שואלת היכא כתיב אזהרה לשוחט בחוץ דאי לאו הכי אינו חייב חטאת, דאין חטאת באה אלא על לאו וכרת, כדמצינו שפסח ומילה יש בהם כרת אבל אין בהם חטאת כיון שהם עשה.

ואין לומר שלומדים מדכתיב "ולא יזבחו עוד את זבחיהם", שהרי פסוק זה נצרך ללמד שזובח בהמה למרקוליס חייב, דאם אינו ענין לכדרכה תנהו ענין לשלא כדרכה. והלימוד נצרך לומר שאע"פ שדרך עבודתה הוא בדרך בזיון והוא עובדה דרך כבוד, ולא קרינא ביה "איכה יעבדו" וכו', מ"מ חייב.

ק"ו: ואין לומר שיש בזה עוד דרשה מדכתיב "יזבחו" שזה מיותר ומזה לומדים אזהרה לשחוטי חוץ, דהא מיבעי ליה לקדשים **שהקדישם והקריבם בשעת איסור הבמות** משהוקם המשכן, (דעונשם אמור ב"ואל פתח אהל מועד לא הביאו", ואזהרתם מ"השמר לך פן תעלה עולותיך", ומ"למען אשר יביאו בני ישראל את זבחיהם אשר הם זובחים" דמשמע שהיו עומדים להשחט בבמה, ומכאן ואילך "והביאום לד' ", לומדים זבחים **שהקדישם בשעת התר הבמות וזבחם בשעת איסור הבמות,** ומ"על פני השדה" לומדים שמעלה עליו הכתוב כאילו הקריב על פני השדה שלא לשם שמים, "והביאום לד' " זו מצות עשה, "ולא יזבחו עוד" משמע שמעכשיו הם אסורים ועד עכשיו היו מותרים, זה לא תעשה, אמנם אינו ענוש כרת דכתיב "חוקת עולם תהיה זאת להם" עונש עשה ולא תעשה ולא אחרת להם כרת).

ואין לומר שלומדים אזהרה לשוחט בחוץ מק"ו, שאם במקום שלא ענש (-קדשים שהקדישם בשעת התר הבמות) הזהיר, כ"ש שבמקום שענש (-כשהוקדשו בשעת איסור) הזהיר, שהרי אפי' למ"ד שעונשים מן הדין אין מזהירים מן הדין.

אמנם אין לדחות ק"ו זה, שאם אומרים כזה ק"ו למה צריך אזהרה בחלב ולא לומדים מנבילה שהיא חמורה שיש בה עונש כרת, דאיכא למיפרך מה לנבילה שכן מטמאה, ומשרצים טמאים ליכא למילף דמה לשרצים שכן מטמאים במשהו בכעדשה, אבל חלב בכזית, ומשרצים טהורים שאין מטמאים כגון צפרדע ונמלה ליכא למילף שכן איסורם לאכילה במשהו (-כעדשה, דילפינן שכשיעור טומאתם של שרצים טמאים כך שיעור אכילתם של כל השרצים, אבל חלב בכזית), ומערלה וכלאי הכרם ליכא למילף שכן אסורים בהנאה, ומשביעית ליכא למילף שכן תופסת דמיה, ומתרומה ליכא למילף שכן לא הותרה מכללה ואילו חלב הותר מכללו בחיה, ופירכא זו שייכת בכל הלימודים הנ"ל ולכן צריך אזהרה בחלב. ואין ללמוד חטאת בפסח ומילה בק"ו ממותיר, דאם מותיר שלא ענש הזהיר, כ"ש פסח ומילה, דליכא למיפרך מה למותיר שכן אין לו תקנה, תאמר בפסח שיש לו תקנה בפסח שני.

לרבי יוחנן י"ל שלומדים גזירה שוה 'הבאה הבאה' שחיטה מהעלאה שלא ענש אא"כ הזהיר.

ק"ז. לרבא לומדים מ"שם תעלה עולותיך ושם תעשה" הוקשו העשיות להעלאה שלא ענש אא"כ הזהיר.

קרבנות ששחטם בחוץ והעלם בחוץ חייב, דכתיב "ואליהם תאמר" על הסמוכים, ולרבא ועליהם משמע על הסמוכים אבל ואליהם לא, אלא לומדים מ"ואליהם תאמר" ו' מוסיף לעירוב פרשיות של העלאה בחוץ עם שחיטה בחוץ. ולרבי יוחנן לומדים מגז"ש 'הבאה הבאה' דמיירי במוקטרי חוץ.

והגמ' שואלת על דבריהם למה בל"ו כריתות לא מנה התנא שתיים, קרבנות ששחטם בפנים והעלם בחוץ, וקרבנות ששחטם בחוץ והעלם בחוץ, אלא מוזכר שם בסתמא המעלה בחוץ, והגמרא שואלת שם מניינא למה לי, ואמר רבי יוחנן שאם עשאן כולן בהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת, ולהנ"ל המעלה איברי פנים והמעלה איברי חוץ חייב שתים, דכיון דגמרת להו בהיקשא או בגזירה שוה כל אחד זה עבירה נפרדת, וליכא לשנויי שם העלאה קתני, כי היכי דקא חשיב המחלל את השבת והעובד עבודת כוכבים בחדא אע"ג דטובא חיובי איכא, דאיתא בגמרא שם שבשבת ועבודת כוכבים תנא חילוקים שלהן במקומן, משא"כ הכא דלא תנא בהדיא המעלה איברי פנים והמעלה איברי חוץ, ואע"ג שאפשר ללמוד זאת ממחלוקת רבי יוסי הגלילי ורבנן, בהדיא מיהא לא תניהני בתרתי. **קשיא.**

כמה דינים בשחיטה והעלאה בחוץ ומקורותיהם-

הזורק מקצת דמים שלא נתן ארבע מתנות אלא מתנה אחת **בחוץ חייב**, דכל הניתנים על מזבח החיצון שנתנם במתנה אחת כיפר. **לרבי ישמעאל לומדים דין זה** דהא לא כתיב אלא שחיטה והעלאה מדכתיב גבי שחוטי חוץ "דם יחשב דם שפך" **לרבות את הזורק.** (ו"<u>או</u> זבח" נצרך לחלק שלא תאמר שחייב רק כשהעלה עולה ושלמים, ו"לא יביאנו" דמשמע אחד ו"לעשות אותו" מלמדים **שחייב על השלם ולא על החסר** ולקמן ק"ח: נחלקו אם הכונה לאבר חסר, או שלא העלה את כל הבהמה, או על הקטרה חסרה כגון פחות מכזית, **חד למוקטרי פנים** (-קרבנות שנשחטו בפנים, דאי כתיב חד הו"א שרק במוקטרי חוץ פטור, אבל מוקטרי פנים חייב, שהרי מחזירים פוקעים שחסרו, אלמא הקטרה היא) **שחסרו והעלם בחוץ, וחד למוקטרי חוץ** (-שחוטי חוץ שעומדים ליקטר בחוץ ולא בפנים) שחסרו והעלם בחוץ. ומה שהשוחט עוף בחוץ חייב אע"ג דכתיב "אשר ישחט שור או כשב", לומד רבי ישמעאל מ"או אשר ישחט", ומה שהשוחט בחוץ חייב ולא המולק לומדים מ"זה הדבר" וסמיך ליה "אשר ישחט" שחיטה ולא מליקה). ולרבי עקיבא לומדים זורק מקצת דמים בחוץ שחייב מ"או זבח". (ולחלק לומד ר"ע מ"לא יביאנו, ומ"לעשות אותו לומדים שדווקא שלם ולא חסר, וס"ל לר"ע שמוקטרי (שחוטי) פנים שחסרו כגון שפקעו מעל האור **והעלם בחוץ חייב** דהא מהדרינן פוקעים. ומ"דם יחשב" לומד ר"ע לרבות שחיטת העוף, ומ"אשר ישחט" לומדים שבמליקה אינו חייב, ומ"זה הדבר" לומד ר"ע גזירה שוה).

הקומץ מנחה בחוץ ולא הקטיר **והמקבל דמים בחוץ** פטור. והנה אף שא"א ללמוד לחייב משחיטה, דמה לשחיטה שכן אם שחט שלא לאוכליו בפסח כגון לחולה וזקן שאין יכולים לאכול כזית **פסול** דכתיב "איש לפי אכלו תכוסו", תאמר בקומץ מנחה שלא שייך פסול שלא לאוכליו, ובקבלה אפילו בפסח מחשבת אוכלין אינה פוסלת, **ומזריקה** שאינה פוסלת במחשבה שלא לאוכליו בפסח וחייב עליה בחוץ, וה"ה לקמיצה וקבלה, **ליכא למילף שכן זר חייב עליה מיתה** משא"כ בקמיצה וקבלה, דאינו חייב אלא על עבודה תמה ולא על עבודה שיש אחריה עבודה, **אך אפשר ללמוד משניהם** בצד השוה, ולכן צריך פסוק לחייב בזורק בחוץ, אף שאפשר ללומדו בצד השוה משחיטה והעלאה, לומר שלא לומדים מצד השוה לחייב בעבודות בחוץ. (הפירכא מהעלאה היא שכן ישנה במנחה).

מתי חייב שתיים לרבי ישמעאל ולרבי עקיבא-

ק"ז: שחט וזרק בחוץ בהעלם אחד- לרבי ישמעאל שלומד זריקה מ"דם שפך" דכתיב גבי שחיטה **חייב אחת**, ולר"ע שלומד מ"או זבח" דכתיב גבי העלאה- **לרבי אבהו חייב שתים** משום שהשמות מוחלקים, **ולאביי חייב אחת דכתיב "ושם תעשה" לעשות הכל לעבודה אחת.**

זרק והעלה בחוץ לרבי ישמעאל חייב שתיים, ולרבי עקיבא- לרבי אבהו חייב אחת, ולאביי חייב שתים כיון שהכתוב חילקם, "שם תעלה" "ושם תעשה" הוציא עליה מכלל שאר עשיות לומר שחייב עליה בפני עצמה ועל השאר בפני עצמם.

שחט וזרק והעלה לכו"ע חייב שתים, לר' ישמעאל כיון דכולם בהעלם אחד חייב אחד על העלאה דאית לה קרא בהדיא, ואחד על שחיטה וזריקה דמחד קרא נפקי, ולר"ע חייב אחד על השחיטה, ואחד על העלאה וזריקה, ובהא לא פליג אביי, דלאביי נמי לדברי הכל חייב שתים חדא אהעלאה וחדא אשאר עשיות.

פרטי דינים באיסור שחיטה והעלאה בחוץ

מה נקרא בחוץ- כתיב "אשר ישחט שור או כשב או עז במחנה או אשר ישחט מחוץ למחנה", "במחנה" ממעט שא"צ חוץ לג' מחנות ולא לומדים גז"ש מפרים הנשרפים, ו"מחוץ למחנה" מלמד שחייב רק במקום שאינו ראוי לשחיטת שום זבח, למעט דרום שהוא ראוי לקדשים קלים, ורק במקום שאינו ראוי לשום זבח חייב. והשוחט על גג ההיכל- לעולא חייב כיון שאינו ראוי לשום זבח, ולרבא "אל פתח אהל מועד" ממעט גג, ולדבריו עולה בדרום פטור שהרי בא אל פתח, ובמחנה לויה חייב שהרי לא בא אל פתח, ו**לומדים מ"במחנה" ו"מחוץ למחנה"** לאתויי כולה בחוץ וצוארה בפנים, אבל אם צוארה בחוץ ודאי זה שחיטה בחוץ, דאשחיטה קפיד רחמנא.

המעלה קרבן בחוץ בזמן הזה לריו"ח חייב, דס"ל שקדושה ראשונה קידשה לעתיד לבוא וירושלים היא בית הבחירה, ונשאר איסור הבמות, ולר"ל פטור, דס"ל שקדושה ראשונה לא קידשה לעת"ל.

והנה מצינו שנחלקו ר"א ורבי יהושע מה עשו בימי עזרא, שלר"א בנו את הקלעים של ההיכל מבחוץ, ואת הקלעים של העזרה בנו מבפנים, ולרבי יהושע היו מקריבים אף בלא בית, והיו אוכלים קדשי קדשים בלי קלעים, וקדשים קלים ומעשר שני בלי חומה, דקדושה ראשונה קידשה לשעתה ולעתיד לבוא. הגמ' רוצה לדייק שלר"א קדושה ראשונה לא קידשה לעתיד לבוא ולכן עשו קלעים ואז קידשו כסדר המבואר בשבועות י"ד, והגמ' דוחה שי"ל שאין מחלוקת אלא כל אחד אמר מה ששמע מרבותיו, ומה שעשו לר"א קלעים זה היה לצניעות בעלמא.

מה מצטרף לשיעור כזית להעלאה בחוץ- עצם, לרבי יוחנן מצטרפת לשיעור כזית, ולריש לקיש אינה מצטרפת, ונחלקו אם חיבורי עולין כעולין. וראש יונה של עולת העוף שהמלח משלימו לכזית, מסתפק רבא אם אין המלח מצטרף אפי' לריו"ח כיון שאינו מין בשר, או שהוא מצטרף אף לר"ל כיון שעצם שפרשה אין מצוה להקטירה, אבל מלח שפרש מצוה למלוח שוב דכתיב "ולא תשבית ברית מלח". תיקו.

ק"ח. השוחט והמעלה בחוץ- לת"ק חייב גם על השחיטה ועל ההעלאה, כיון שהם ב' איסורים נפרדים. ולריה"ג רק אם שחט בפנים חייב על ההעלאה בחוץ, אבל אם שחט בחוץ פטור על ההעלאה בחוץ, מפני שהעלה דבר פסול, ובעינן דבר המתקבל בפנים דכתיב "ואל פתח אהל מועד לא הביאו". אמרו לו הרי אף השוחט בפנים מעלה בחוץ דבר פסול, דכיון שהוציאו פסלו, ואפ"ה חייב, וה"ה לשוחט בחוץ ומעלה בחוץ, וענה רבי במקום ריה"ג דשאני שוחט בחוץ שלא היתה לו שעת הכושר ליקרב בפנים, ורבי אלעזר ברבי שמעון ענה במקום ריה"ג, ששוחט בפנים ומעלה בחוץ הקודש מקבלו שאם חזר והכניסו והעלאו לא ירד, משא"כ שוחט בחוץ שאין הקודש מקבלו.

ונ"מ בין שתי סברות אלו היכא שנשחט בלילה בפנים (שלא היה לה שעת הקודש כיון שנפסלה בשחיטתה, אבל הקודש מקבלו שאם עלה לא ירד). וכן נ"מ היכא שקיבל בכלי חול, דלא היה להם שעת הכושר, אבל הקודש מקבלם, דכל שפסולו בקודש הקודש מקבלו.

וכן נחלקו בטמא שאכל קדשים, שאם אכל קדשים טהורים חייב לכו"ע, ואם אכל קדשים טמאים, לת"ק חייב, ולריה"ג פטור מפני שאכל דבר טמא. ואמר רבא שאם נטמא הגוף ואח"כ נטמא הבשר אפילו ע"י אחרים חייב לכו"ע, דטעמא דריה"ג משום שאין איסור חל על איסור וכאן איסור טומאת הגוף קודם, והמחלוקת היא היכא שנטמא הבשר וכבר נאסר באיסור שאין עליו חטאת ואח"כ נטמא הגוף, דס"ל לריה"ג שאין אומרים מיגו ולא חל איסור טומאת הגוף אע"פ שזה איסור כולל, וטומאת בשר חמורה מטומאת הגוף שהרי אין לה טהרה במקוה, ולרבנן אף בזה חייב דאמרינן מיגו דכיון שהאיסור השני חל כלפי חתיכות טהורות הוא חל גם כלפי החתיכה הטמאה, אמרו לו הרי אף באכל טהור כיון שנגע בו טימאו, אמנם טהור שאכל טמא פטור, דאינו חייב אלא בטומאת הגוף דכתיב "וטומאתו עליו ונכרתה".

חומרא וקולא בשוחט ומעלה-

השוחט בחוץ חמור מהמעלה בחוץ שהשוחט בחוץ **לאכילת הדיוט** חייב, אבל המעלה להדיוט פטור (משום העלאת חוץ, וחייב משום עובד עבודת כוכבים, ואם הזיד בעבודת כוכבים ושגג

בהעלאת חוץ אינו מביא על שגגתו חטאת), ומאידך המעלה בחוץ חמור מהשוחט בחוץ **ששניים שאחזו** בסכין ושחטו פטורים, אבל אם שניים אחזו באבר והעלוהו חייבים, ולרבי יוסי פטורים.

מקור דינים אלו- השוחט להדיוט בחוץ חייב דכתיב "איש איש" להביא איש ששחט לאיש, והא דכתיב בשחיטת חוץ "ואל פתח אהל מועד לא יביאנו להקריב קרבן לד' ", היינו להוציא שעיר המשתלח שאינו ראוי ליקרב לד'. והמעלה להדיוט פטור דכתיב "ואל פתח אהל מועד לא יביאנו לעשות אותו לד' ", ומהא דכתיב "איש איש" מרבים שניים שהעלו, אבל שניים שאחזו בסכין ושחטו פטורים דכתיב "ההוא" אחד ולא שתים, ומ"ההוא" דהעלאה לומדים שיהא בהוייתו ובדעתו למעט **שוגג** מאיליו, **אנוס, ומוטעה** ע"י אחרים, ובשחיטה כתוב פעמיים "ההוא" ונכרת האיש ההוא, ודם יחשב לאיש ההוא. ולרבי יוסי גם בהעלאה לומדים מ"ההוא" אחד ולא שתים, והא דכתיב "איש איש" דיברה תורה כלשון בני אדם, ולפטור שוגג אנוס או מוטעה לומד רבי יוסי מה' ד"ההוא" (ור"ש לא דורש ה' ד"ההוא"), ובאמת אף "איש איש" דשחיטה א"א ללמוד ממנו, והא דהשוחט להדיוט בחוץ חייב לומדים זאת מ"דם יחשב לאיש" אפי' השוחט לאיש.

דין המעלה כמה פעמים מאותה בהמה-

העלה כמה פעמים מאותה בהמה וכל פעם נודע לו, לר"ש חייב על כל העלאה, ולרבי יוסי אינו חייב אלא אחת.

ק"ח: לריש לקיש נחלקו רק במעלה כל פעם אבר שלם, דמדכתיב "לעשות אותו" לומדים שעל השלם הוא חייב ולא על החסר, ונחלקו אם הכונה לבהמה שלימה שכולה נחשבת להעלאה אחת, או שהכונה לאבר שלם, אבל אם העלה אבר אחד בכמה פעמים (אחרי שהעלה את שאר האברים, דלרבי יוסי המעלה אבר אחד פטור אפילו העלהו שלם, או שפקע אבר מהאש והחזירו) לכו"ע אינו חייב אלא אחת דהא כתיב "אותו" שלם ולא חסר.

ולריו"ח נחלקו באבר אחד, דלכו"ע "אותו" היינו כל אבר ואבר, ונחלקו אם מוקטרי פנים שחסרו והעלם בחוץ חייב שהרי אברים שנפלו מהמערכה מחזירים אותם אף שאינם שלימים, או פטור דנפקא ליה מ"לא יביאנו" כרבי ישמעאל, אבל במעלה כל פעם אבר שלם חייב לכו"ע על כל אבר.

ולעולא מוקטרי פנים שחסרו והעלם בחוץ חייב לכו"ע, ולא נחלקו אלא במוקטרי חוץ שחסרו והעלם בחוץ, והמ"ד שמחייב סובר שמ"אותו" לומדים למעט פחות מכזית, שאין זה הקטרה שלימה. וי"א שדעת עולא שמוקטרי חוץ שחסרו והעלם בחוץ פטור לכו"ע, ונחלקו במוקטרי פנים שחסרו והעלם בחוץ.

ואבוה דשמואל חולק על הלישנא קמא דעולא, דס"ל שהדין שמחזירים פוקעים למזבח הוא דלא כרבי יוסי, דאי כרבי יוסי, כיון שבפנים הם בני הקטרה המעלם בחוץ חייב, ומבואר שרבי יוסי חולק על מוקטרי פנים שחסרו והעלם בחוץ.

המעלה בחוץ לא ע"ג מזבח- לרבי יוסי אינו חייב עד שיעלה לראש המזבח שיבנה מזבח לשם כך ויעלה, ולר"ש אף המעלה ע"ג סלע או אבן חייב. רבי יוסי לומד מדכתיב "ויבן נח מזבח לד' " אלמא אפילו במת יחיד שהיא בחוץ אינה העלאה בלא מזבח, והא דכתיב במנוח "ויעל על הצור לד' " ולא בנה מזבח לשם כך, וקרי ליה העלאה, היתה זו הוראת שעה. ור"ש לומד ממנוח שא"צ מזבח, ונח בנה מזבח כדי שיהיה גבוה ונח להשתמש, ולא לחובת מזבח, או שר"ש לומד מדכתיב "מזבח פתח אהל מועד" שרק באהל מועד יש דין מזבח, אבל בשעת היתר במות המעלה על הסלע או האבן יצא יד"ח, ולכן כיון שבשעת היתר במות זה נחשב הקטרה, בשעת איסור במות המעלה בחוץ ע"ג סלע או אבן חייב.

קרן וכבש ויסוד וריבוע שהם מעכבים במזבח מעכבים בבמה גדולה אף נוב וגבעון שהיו במות ציבור, וכ"ש שילה ובית עולמים, ולא בבמה קטנה.

באלו דברים יש איסור העלאה בחוץ

ק"ט. עולה, דכתיב "עולה".

אימורי אשם וחטאת, וקדשי קדשים (-כבשי עצרת), וקדשים קלים, דכתיב "או זבח".

קומץ, לבונה של מנחת נדבה, קטורת, מנחת כהנים שהיא כליל וראויה להעלאה כקומץ מנחת ישראל (אבל שיירי מנחת ישראל אינו חייב על העלאתם), מנחת כהן משיח עשירית האיפה שהוא מביא בכל יום, המנסך ג' לוגין יין שזה הפחות שבנסכים, והמנסך ג' לוגין מים בחג (ובמוקדשים לחג, דאין העלאת חוץ נוהגת בחולין), חייב, דכתיב "ואל פתח אהל מועד לא יביאנו" לרבות כל דבר הבא לפתח אהל מועד.

המעלה בחוץ קדשים פסולים שהיה פסולם בקודש כגון הלן והיוצא והטמא, ושנשחט חוץ לזמנו או חוץ למקומו, או שפסולים קיבלו או זרקו את דמו, והניתנים למטה שנתנם למעלה ולהיפך, והניתנים בחוץ שנתנם בפנים ולהיפך, ופסח וחטאת שלא לשמן, חייב, דכתיב "לא יביאנו לעשות" משמע הראוים לעשות אפילו אינו ראוי לבוא מחוץ לפנים, כל המתקבל בפתח אהל מועד חייבים עליו בחוץ, וכיון שבפנים אם עלו לא ירדו, וכהן נזקק להם להפכם בצינורא או להעלותם מראש המזבח למערכה, חשיב ראוים לעשות.

צירוף בשר ואימורים, לאיסור העלאה בחוץ ולפיגול ונותר- המעלה בחוץ כזית שחציו מבשר העולה וחציו מהאימורים חייב כיון שכולה כליל. וכן הבשר והאימורים מצטרפים לחיוב פיגול נותר וטמא. אבל בשלמים אין הבשר מצטרף לאימורים, כיון ששלמים אינם כליל ולא קרינן בבשר "ואל פתח אהל מועד לא יביאנו" כיון שאינו בר הקטרה.

ולענין פיגול בשלמים אם אכל חצי זית מבשר פיגול וחצי זית מאימורי פיגול חייב, דאיתא בגמרא (לעיל מ"ג.) דכל שיש לו מתירין בין לאדם בין למזבח חייבין עליו משום פיגול, והרי הדם מתיר את הבשר לאדם ואת האימורין למזבח, ותנן נמי דדברים שאין חייבין עליהם משום פיגול כגון הקומץ והלבונה והקטרת שאין להם מתירין אלא הם עצמן מתירין, חייבין עליהן משום נותר ומשום טמא, וכל שכן אימורין שהפיגול נוהג בהן ומקראי ילפינן להו, אבל לענין מחשבת פיגול, אם חשב להקטיר חצי זית בשר וחצי זית אימורים חוץ לזמנו אינם מצטרפים, דאין מחשבת אכילה בנקטרים ואין מחשבת הקטרה בנאכלים.

ולענין נותר האוכל בשר ואימורי נותר מצטרפים לכזית, אבל אם ניתותרו מאיבוד ושריפה, כגון שאבדו הבשר והאימורים לפני זריקת הדם ונשאר רק חצי זית בשר וחצי זית אימורים, אף שבעולה מצטרפים כיון ששניהם אכילת מזבח והוי זריקה, בשלמים אין מצטרפים כיון שזה אכילת אדם וזה אכילת מזבח, וכרבי יהושע דס"ל שאין זורקים את הדם אא"כ נשתייר כזית בשר או חלב דכתיב "ודם זבחיך ישפך והבשר תאכל" - אם אין בשר אין דם, אבל לא חצי זית בשר וחצי זית חלב, ובעולה שכולה כליל מצטרפים. ואם אבד כל הזבח לא יזרוק את הדם אפי' אם כל המנחת נסכים הבאה עם הזבח קיימת דלאו גופה דזביחה הוא.

דין המקטיר בחוץ פחות משיעור הקטרה

ק"ט: קומץ ולבונה של מנחה, קטורת שבכל יום פרס בשחרית ופרס בין הערבים, ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים, **אם הקריב כזית מהם בחוץ**, לת"ק חייב דכי כתיב "אותו" על השלם הוא חייב ואינו חייב על החסר, אשיעור הקטרה כתיב, והיינו כזית, ולרבי אליעזר אינו חייב עד שיקריב הכל, שאף שבעולה (ק"ט.) לא פליג ומחייב בכזית, שאני התם שאינה נפסלת בחסרון, דכפרתה תלויה בדם, אבל באלו שאם לא הקריב את הכל לא הוי הקטרה ולא יצאו הבעלים ידי חובה, אינו חייב עד שיקטיר הכל, ולרבנן כיון שאם הכל קיים אפשר להקטיר כזית אחרי כזית חייב כבר בכזית. ואם הקריבם ושייר מהם כזית והקריבו בחוץ חייב כיון שבזה נגמרה הקטרתם, ואפילו לר"א דדריש "אותו" היינו על שיעור הקטרה, ושיעור הקטרה בכזית היכא דבפנים הוי הקטרה גמורה. ואם חסרו כל שהוא קודם הקטרה ע"י איבוד או שריפה, שנפסלו בחסרונם, והקריבם בחוץ, פטור, הואיל ואין מתקבלים בפנים. אמנם לבונה שחסרה והקטירה בחוץ חייב, דלר"ש כשרה אפילו נשאר קורט אחד, ולרבי יהודה בשני קרטין, ואם חסרה משיעור זה והקריבה בחוץ פטור.

איתא בברייתא שהמקטיר כזית בחוץ חייב, ואם הקטיר חצי פרס בפנים, (וה"ה כזית, אלא פחות משיעור הכשר מצותה נקט) פטור. והגמרא מבארת דהיינו שאם הוא כהן פטור הציבור מהקטרה דיצאו ידי חובתם, דכזית הויא הקטרה, ואם המקטיר הוא זר חייב.

רב אמר שדין זה הוא גם לר"א.

וצ"ב שהרי לר"א פחות מכשיעור אינו הקטרה.

לרבה בהקטרה של ההיכל שבכל יום שלא נאמר בה שיעור, ורק מדרבנן צריך שיעור פרס, לכו"ע מספיק כזית להתחייב בחוץ ולהוציא ציבור ידי חובתם בפנים, אבל בהקטרה של פנים (-של יוה"כ לפני ולפנים), לר"א שיעור "מלוא חפניו" הוא דווקא ובבת אחת, ולכן בחוץ אינו חייב אלא בשלימה, ולחכמים אינו דווקא.

ולאביי הברייתא שאומרת שר"א מודה בפחות מכשיעור, מיירי בהקטרה דהיכל, וכרבה, אמנם בהקטרת פנים ודאי שיעור מלוא חפניו הוא דווקא, דהא כתיב "חוקה" בהקטרה דפנים וחוקה עיכובא הוא, והמחלוקת היא במקטיר בחוץ כזית מן הקטורת של חפינת פנים, שלחכמים לומדים חוץ מפנים שכמו שבהקטרה של היכל בבמה בחוץ חייב בכזית, ה"ה בהקטרה של פנים, אע"פ שבפנים לא הויא הקטרה, כיון שבהיכל זה הקטרה, ולר"א לא לומדים דרק בהקטרה דהיכל חייב בחוץ בכזית כיון שבהיכל זה שיעורה, אבל בהקטרת פנים ששיעורה מלוא חפניו אינו חייב בחוץ בכזית.

ולרבא אין למדים אפי' חוץ מחוץ (שהרי המעלה פחות מכזית קומץ או אימורים, או המנסך פחות מג' לוגין מים או יין, פטור, דכתיב "לעשות" על השלם הוא חייב ולא על החסר, ולא לומדים לחייב בפחות מג' לוגין אף שיש בהם כמה זיתים), וכ"ש חוץ מפנים, (רב אשי מיישב קושיא זו שאין לומדים ניסוך מהקטרה, אבל לומדים הקטרה מהקטרה אפי' חוץ מפנים), אלא המחלוקת היא כשהניח שני חצאי קטורת של היכל בכלי, שלר"א קביעות מנא מילתא היא ואם חסר כל שהוא מיפסל, ולרבנן קביעות מנא לאו מילתא היא, (ולדבריהם אם קבע בכלי ששה לוגין שהם חצי ההין לצורך פר שזה שיעורו, חייב אף בהקריב ארבעה בחוץ, שהרי הם ראוים לאיל ששיעורו שלישית ההין, ואם קבע ארבעה לאיל, חייב אף בהקריב שלשה בחוץ שהרי הם ראוים לכבש, אבל בפחות משלשה פטור דלא חזו בפנים).

ק"י. ואם **הוציא שיעור שלם לחוץ וחסרו בחוץ** לאיבוד, הגמ' מסתפקת אם חייב לרבנן כאילו כולו קיים כיון שבלאו הכי נפסלו כשיצאו ואפ"ה חייב עליהם בחוץ, או שאינו חייב על יוצא אלא היכא דאיתיה בעיניה, ואף שרבנן מודים היכא שחסר, י"ל דהיינו בחסר בפנים.

דינים נוספים בהעלאה בחוץ

המעלה קדשים ואימורים מחוברים **בחוץ** חייב משום אימורים. (מתני' ק"ט:). לשמואל אייריי שהפכם והחלבים למטה, דאל"כ הוי חציצה דהבשר שאינו ראוי להקטרה חוצץ בין האימורים למערכה, דכתיב "על העצים אשר על האש". ולרבי יוחנן מתני' כר"ש שאפי' המעלה ע"ג סלע חייב, ולרב מין במינו אינו חוצץ.

העלאה בחוץ במנחה שלא נקמצה- מנחה שלא נקמצה והקריבה בחוץ פטור כיון שאינה ראויה לפנים, ואם קמצה וחזר קומצה לתוכה חייב כיון שאם הקטירה בפנים עלתה לבעלים בדיעבד, ואין השיריים מבטלים את הקומץ ברוב, דילפינן ממה שנאמרה הקטרה בקומץ ובשיריים, שכמו שקומץ אינו מבטל חבירו כמו שדם הפר אינו מבטל את דם השעיר אע"פ שהוא הרוב, כך השיריים אינם מבטלים את הקומץ.

המקטיר בחוץ רק קומץ או רק לבונה של מנחת נדבה **או רק בזיך אחד** של לבונה של לחם הפנים, לת"ק חייב, ולר"א אינו חייב עד שיקריב גם את השני, שהקומץ והלבונה שניהם מתירים את השיריים לאכילה, וכן שני בזיכי לבונה מתירים את לחם הפנים, ור"א סובר שחייב רק כשהקטיר את כל המתיר, ואמנם אם הקריב את הראשון אפי' בפנים, חייב על השני כיון שהכל תלוי בגמר. והגמ' מסתפקת אם לת"ק שחייב בהקטרת אחד מהם ומבואר שזה נחשב הקטרה בפנים, הקטרת הקומץ לבדו ע"מ להתיר חצי מהשיריים וברר חצי מהשיריים מתירה כנגדה בשיריים (מישרא שרי פלגא לגמרי או קלושי מיקלש לאיסור של הכל), אמנם לר"מ דס"ל שמפגלים בחצי מתיר בקומץ או בלבונה שהקטיר קומץ ע"מ לאכול זית מן השיריים חוץ לזמנו הוי פיגול, ודאי מותרת חצי מהמנחה דאם במקטיר אחד מהם בלא מחשבת פיגול לא שרי כזית מהם לגמרי, איך המחשבה מפגלת, והרי בענין דומיא דזריקה דשריא לגמרי, ולרבנן (וכן סובר ר"א שהרי הוא אומר שזה לא נחשב הקטרה) דס"ל שאין מפגלים בחצי מתיר, י"ל שאין חצי מהמנחה מותרת, ואף לא קליש איסורא.

ק"י: הזורק מקצת דם בחוץ כגון מתנה אחת, ואפילו בחטאות הפנימיות שכל מתנותיהם מעכבות, **חייב** לרבנן דלא בעו כולו מתיר, ואף ר"א מודה בזה, וכדתניא שאם נשפך הדם מביא פר אחר וממקום שפסק משם הוא מתחיל.

ניסוך מים בחוץ

במתני' איתא שלרבי אלעזר אף **המנסך מי החג בחג בחוץ חייב** והיינו במים שנתמלאו לשם ניסוך המים בחג הסוכות. ואמר רבי יוחנן בשם רבי מנחם יודפאה שרבי אלעזר אמר זאת בשיטת רבו ר"ע, שסובר שניסוך המים דאורייתא ולכן חייב על זה בחוץ, דכתיב "ונסכיה" – בשני ניסוכים הכתוב מדבר, אחד ניסוך המים ואחד ניסוך היין. וריש לקיש מקשה שא"כ הוקשו מים ליין ובעינן ג' לוגין כנסכי יין של עולת התמיד יהיה חייב רק בג' לוגין, ור"א אמר מי החג ואפילו פחות מג' לוגין, דאיכא למ"ד שהיה מנסך לוג, וכן יהיה חייב גם בשאר ימות השנה, ור"א אמר מי החג, ובהכרח דאישתמיטתיה למנחם יודפאה הא דאמר רבי יוחנן שנטיעות ערבה וניסוך המים הם הלכה למשה מסיני, וא"כ לכו"ע זה דאורייתא, ולכן יש מ"ד שנאמר שהשיעור הוא לוג או שאין להם שיעור.

ובברייתא איתא שלת"ק המנסך ג' לוגין מים בחג בחוץ חייב, ולרבי אלעזר אם מילאם לשם חג חייב.

לרב נחמן בר יצחק המחלוקת היא אם יש שיעור במים, דאם מילא בכלי גדול יותר מג' לוגין, לרבי אלעזר יש שיעור למים וממילא לא קידשם הכלי, דאין כלי שרת מקשים אלא הראוי להם, ולת"ק אין שיעור למים דיש בכלל מאתים מנה וקדשו המים והמנסכם חייב.

קי"א. ולרב פפא (לכו"ע יש שיעור למים ואם מילא יותר לא קדשו) **נחלקו אם קרבו נסכים במדבר** וממילא הא דכתיב בפרשת נסכים "כי תבואו אל ארץ מושבותיכם" היינו בי"ד שנה של כיבוש וחילוק שהותרו הבמות, ונמצא שבמת יחיד טעונה נסכים אע"פ שאין בה כלי שרת, וממילא ה"ה שחייב במנסך בחוץ אף בלא קידוש כלי שרת, ולר"א לא קרבו נסכים במדבר, ו"כי תבואו" היינו אחר כיבוש וחילוק כשקבעו משכן בשילה, ולא בבמה קטנה שהיא בלא כלי שרת, וממילא בלא קידוש כלי פטור.

ולרבינא לכו"ע קרבו נסכים במדבר וביאת הארץ האמורה בנסכים לבמה קטנה אתא, שקרבו שם נסכים בלא קידוש כלי, אמנם דין זה נאמר בניסוך היין ולא בניסוך המים שהוא חובת ציבור ולא קרבו אלא בבמת ציבור בכלי שרת, ונחלקו אם לומדים ניסוך המים מניסוך היין לחייב בחוץ היכא שלא קידשו בכלי או לא.

ובברייתא אחרת איתא שלת"ק המנסך ג' לוגין יין בחוץ חייב, ולרבי אלעזר ברבי שמעון חייב רק אם קידשם בכלי.

לרב אדא בר אהבה נחלקו בבירוצי מידות אם מה שצף על שפת הכלי קדוש או לא, ולתרוויהו בעינן קידוש כלי.

ולרבא בריה דרבה נחלקו אם קרבו נסכים בבמה וכנ"ל, וכדמצינו שנחלקו רבי וחכמים אם במת יחיד טעונה נסכים או לא, וכן מצינו שלרבי ישמעאל במה קטנה אינה טעונה נסכים, דכתיב "כי תבואו אל ארץ מושבותיכם אשר אני נותן לכם" – בבמה הנוהגת לכולכם, דמשמע ליה מושבות – לאחר ירושה וישיבה, דס"ל לא קרבו נסכים במדבר, ולר"ע במה קטנה טעונה נסכים, דהא דכתיב "אל ארץ מושבותיכם" היינו במה הנוהגת בכל מושבות והיינו במת יחיד, דבמת ציבור אינה אלא במקום אחד, דס"ל שקרבו נסכים במדבר וממילא א"צ ללמד שבמה גדולה טעונה נסכים.

הקרבת שיריים בחוץ- לרבי נחמיה המקריב שיירי הדם בחוץ חייב. ריו"ח מבאר שר"נ סובר כדברי האומר (לעיל נ"ב.) ששיריים מעכבים בחטאת, ולכן זה נחשב עבודה להתחייב עליה בחוץ כשאר זורק מקצת דמים. הגמ' מקשה על דבריו מברייתא שמבואר בה שר"נ סובר שכמו שאברים ופדרים שהם שיירי מצוה והיינו שאין מעכבים את הכפרה המקריבם בחוץ חייב, ה"ה בשיירי הדם, ור"ע אמר לו ששאני אברים ופדרים שהם תחילת עבודה, ומבואר שגם לר"נ אין שיריים מעכבים. והגמ' מביאה שרב אדא בר אהבה אמר שהמחלוקת אם שיריים מעכבים היא בשיריים הפנימיים והיינו של חטאות הפנימיות שכל המתנות מעכבות, אבל שיריים החיצוניים לכו"ע אינם מעכבים, וכי תניא ההיא שר"נ מודה שהם שיירי מצוה בשיריים החיצוניים שבהם מודה ר"נ שהמקריבם בחוץ פטור, וההוכחה מאברים ופדרים שהם חיצוניים היא תשובה לר"ע שסובר שהם שיירי מצוה, אבל לר"נ שיריים מעכבים.

שחיטה והעלאה של עוף בחוץ- המולק בפנים ומעלה בחוץ חייב, אבל המולק בחוץ ומעלה בחוץ פטור על ההעלאה פטור כיון שמליקה בחוץ נבילה היא, דאין מליקה אלא בפנים, ועל המליקה פטור כדלעיל (ק"ז.) שעל מליקה אין חיוב משום שחוטי חוץ. וכן אם שחט עוף בפנים והעלה בחוץ פטור כיון שהעוף נפסל בשחיטה, ואף שכל השוחט בחוץ הקרבן נפסל כבר ביציאתו ואעפ"כ חייב על העלאתו, התם רחמנא רבייה, אבל לענין שאר פסולים בעינן דבר המתקבל בפנים. אמנם אם שחט בחוץ והעלה בחוץ חייב בין על השחיטה בין על העלאה, דילפינן מקראי לחייב, נמצא שבדרך חיובו אם נעשית העבודה הראשונה בפנים כגון שמלק בפנים והעלה בחוץ, פטור בחוץ אם מלק בחוץ, ודרך חיובו בחוץ אם עשה את העבודה הראשונה בחוץ כגון שחיטה פטור בפנים אם נשחט בפנים והעלה בחוץ.

קי"א: איתא במתני' שר"ש חולק על ת"ק, ואמנם מלשון המשנה יוצא שר"ש לא חולק על הדינים הנ"ל.

ולכן זעירי מבאר שנחלקו מה הדין בשחט בהמה בלילה והעלאה אותה בחוץ, שלת"ק אם שחט בפנים בלילה פטור על ההעלאה בחוץ כיון שאינה מתקבלת בפנים, דכתיב "ביום זבחכם", ואפילו עלתה תרד, (וכרבי יהודה פ"ד.), ואם שחט בחוץ בלילה והעלה בחוץ חייב דבשחיטת חוץ חייב גם בלילה, כיון שהוא ראוי לבוא ביום לפתח אהל מועד, ועל ההעלאה נמי חייב, דכל שחייבים על שחיטתו חייבים על העלאתו, ולר"ש אף אם שחט בלילה בפנים חייב דס"ל שאם עלתה לא תרד כדלעיל פ"ד, חוץ משוחט עוף בפנים והעלה בחוץ דבפנים נמי אם עלה ירד דהא מיקטל קטליה.

ולרבא נחלקו מה הדין אם קיבל דמו בכלי חול והעלה בחוץ, שלת"ק אם קיבלו בכלי חול בפנים והעלה בחוץ פטור כיון שבפנים אם עלה ירד, דהוי כנשפך דמו, (וכרבי יהודה (פ"ד:) שרק לן ויוצא ונשחט חוץ לזמנו וחוץ למקומו ושקיבלו פסולים דמו בהנך פסולים דחזו לעבודת ציבור אם עלו לא ירדו), ואם קיבלו בכלי חול בחוץ והעלה בחוץ חייב, ולר"ש חייב אף אם קיבלו בכלי חול בפנים והעלה בחוץ דס"ל (שם) שבפנים נמי אם עלתה לא תרד ואפילו נשפך דמה, חוץ משוחט עוף בפנים והעלו בחוץ.

ולמאי דתני אבוה דשמואל בר רב יצחק שאם מלק עוף בפנים והעלו בחוץ חייב, ואם מלק בחוץ והעלה בחוץ לת"ק פטור ולר"ש חייב, א"כ לדין זה כוונת ר"ש במתני'.

דין הזורק גם בפנים וגם בחוץ- חטאת שקיבל דמה בכוס אחד וזרק בחוץ ואח"כ בפנים, חייב על הזריקה בחוץ, כיון שכולו ראוי לפנים. ואם זרק בפנים ואח"כ בחוץ, דינו כזורק שיריים בחוץ שלרבי נחמיה חייב. ואם קיבל דמה בשתי כוסות, אם נתן שניהם בפנים פטור, ואם נתן שניהם בחוץ חייב אחת, ואם היתה לו ידיעה בינתיים חייב שתים, ואם נתן אחד בפנים ואח"כ את השני בחוץ פטור, ואף שמתני' כר"נ שהזורק שיריים בחוץ חייב, מ"מ ס"ל (לעיל ל"ד.) שכוס עושה דיחוי לחבירו ואפילו שיריים לא הוי, ולכן חטאת שקיבל דמה בארבע כוסות ונתן ד' מתנות מאחד מהם הוא לבדו נשפך ליסוד והן נשפכים לאמה, ואם נתן אחד בחוץ ואח"כ את השני בפנים, על הראשון חייב והשני מכפר להכשיר את הזבח. (ולרבי אלעזר ברבי שמעון כוס עושה את חבירו שיריים ושאר הכוסות הנ"ל נשפכים ליסוד).

דין שחוטי חוץ במפריש שתי חטאות- המפריש חטאתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה ונמצאת הראשונה, אם שחט שתיהן בפנים פטור, ואם שחט שתיהן בחוץ חייב על כל אחת ואחת, דבשעת שחיטה כל אחת מהן ראויה לפנים, ואם שחט אחת בפנים ואח"כ את השניה בחוץ פטור דהויא לה חטאת שמתו בעליה דלמיתה אזלא ואינה מתקבלת בפנים, ואם שחט אחת בחוץ ואח"כ את השניה בפנים, חייב על החיצונה דהא חזיא לפנים, דיכול להקריב איזו שירצה, והפנימית מכפרת על הבעלים.

וכשם שדמה פוטר את בשרה מן המעילה, דזריקת דם מוציאה קדשי קדשים מידי מעילה, כך היא פוטרת בשר חברתה מידי מעילה אע"פ שהיא פסולה, והיינו בשחט שתיהן בפנים ודם שתיהן מונח בכוסות וקדם וזרק מדם האחת, דהשניה דינה כחטאת שמתו בעליה שאסורה בהנאה אבל אין בה מעילה, ובשחוטי חוץ פשיטא שאין מעילה, דכמאן דקטלינהו דמי.

קי"ב. המשנה מדמה דין שחוטי חוץ במפריש ב' חטאות, לדין זורק בפנים ובחוץ, והגמ' מבארת שמתני' כרבי דס"ל שאם היתה הראשונה אבודה בשעת הפרשה ואח"כ נמצאה והקריב אחת מהן תמות השניה כחטאת שכיפרו בעליה דאזלא למיתה אפילו אם לא היתה הראשונה אבודה בשעה שמתכפר בשניה אלא בשעת הפרשה ואח"כ נמצאה, וכוונת המשנה לומר שאם מתחילה הפריש שתיים לאחריות שאם תאבד אחת יתכפר בשניה, אחת מהן היא עולה שתרעה ודמיה לעולת קיץ המזבח, וכן לרבנן באבודה בשעת הפרשה שדינה שתרעה, אע"ג דלכתחילה אינה קריבה אלא דמיה חייב עליה בחוץ, דאם הקריבה בפנים היא מתקבלת, וכדאמר רב שאשם שניתק לרעיה כגון תמורת אשם ואשם שמתו בעליו או שנתכפרו באחר, ושחטו סתם, כשר לעולה, (אבל בלא ניתק לא), והיינו בשעיר נשיא שהוא זכר והפריש שנים לאחריות, אבל סתם חטאת אינה ראויה לעולה כיון שהיא נקיבה.

סיכומי 'תמצית'

ניתן להשיג את גליונות סיכומי תמצית החודשיים על הדף היומי / משנה ברורה ומוסר

(לפי סדר הדף היומי בהלכה), ועמוד היומי

- **בנקודות ההפצה**
- **במייל** 7692282@gmail.com

בנוסף ניתן לקבל במייל סיכומים על כל מסכתות הש"ס, ועל כל המשנה ברורה, ועל תנ"ך וספרי מוסר, או סיכומים לפי סדר הלימוד של: העמוד היומי, חבורת ש"ס, קנין ירושלמי, דף הכולל, קנין הלכה, תרי דף, אורייתא, אהבת שלום, ומפעל הש"ס.

לפרטים (כשר) 055-400-7977

מבחני 'לדעת'

מבחן שבועי על דף היומי / עמוד היומי משנה ברורה / חפץ חיים / אהבת חסד

ניתן לעשות את המבחנים מיום שישי עד יום שלישי בשעה 7:00 בבוקר:

- **בטלפון 0737-289-669**
- **במייל** 7692282@gmail.com
- **בנדרים פלוס קופת לדעת.**

הגרלות: בכל שבוע על 500 ₪ במזומן, ו8 זוכים בזיכוי 100 ₪ ברשת 'יפה נוף'.

חדש ב'תמצית'

קורס חדשני מקצועי וייחודי

הדרך ללמוד - להנות - ולזכור

מחזור חדש ומורחב של 11 שיעורים, בירושלים בני ברק מודיעין עילית ורכסים, החל מחודש טבת.

להרשמה ולפרטים: 055-400-7977

קו עדכונים ושיעורים

בקו תוכלו לשמוע: מידע כללי, עדכונים, רשימת נקודות ההפצה, שיעורים.

02-3131-465

לדעת
מבחנים שבועיים
בדף היומי, משנ"ב, ח"ח ואהבת חסד
0737-289-669

'הדף היומי'
מבחן 311 מקץ - חנוכה
זבחים צ"א עד צ"ז

תמציות
סיכומי גמרא, הלכה ומוסר
7692282@gmail.com

מבחן שבועי בדף היומי

חטאת ושלמים, מה קודם?
א' חטאת.
ב' שלמים.
ג' מחלוקת.

באיזה חטאות אם ניתז מדמם על הבגד הוא טעון כיבוס?
א' חטאות הנאכלות.
ב' חטאות הפנימיות.
ג' שתי התשובות נכונות.

מה הדין אם נשפך דם מצואר העוף על הרצפה ואספו?
א' פסול.
ב' ספק.
ג' מחלוקת.

האם דם שניתז מן הצואר או מן הקרן או מן היסוד על הבגד טעון כיבוס?
א' לא.
ב' מן הצואר טעון כיבוס, מן הקרן או היסוד אינו טעון כיבוס.
ג' מן הצואר אינו טעון כיבוס, מן הקרן או היסוד טעון כיבוס.

האם צריך לכבס את כל הבגד או רק את מקום הדם?
א' את כל הבגד.
ב' את מקום הדם.
ג' מחלוקת.

אלו דברים צריך לעשותם דווקא במקום קדוש?
א' כיבוס בגד שהוזה עליו מדם החטאת.
ב' שבירת כלי חרס ומריקה ושטיפה בכלי מתכת.
ג' שתי התשובות נכונות.

מה הדין כשלש פת עם חלב?
א' מותר לאוכלה רק עם חלב.
ב' אסור לאוכלה כלל.
ג' אסור לאוכלה עם בשר ממש.

האם אפשר לעשות כלי שרת מחרס או מעץ?
א' לא.
ב' מחרס לא ומעץ כן.
ג' מחרס לא ומעץ מחלוקת.

באיזה חטאות שנתבשלו בכלי נחושת הכלי טעון מריקה ושטיפה?
א' חטאות הנאכלות.
ב' חטאות הפנימיות.
ג' כל החטאות.

מה הדין קדשים קלים שקבלו טעם מקדשי קדשים?
א' נאכלים כחמור שבהם.
ב' נאכלים ככל שבהם אא"כ הקדשי קדשים הם רוב.
ג' אסורים באכילה.

-לע"נ ר' ברוך ב"ר יוסף יום טוב ז"ל-

לדעת חכמה

האם מותר לכבות גחלת של מתכת בשבת ברשות הרבים בשביל שלא ינזקו בה רבים?
א' מותר.
ב' אסור.
ג' מחלוקת.

מה לומדים מ"וטבל בדם" לענין כיבוס?
א' למעט דם שנשפך על הרצפה ואספו.
ב' למעט אם נתקבל בשני כלים ובכל כלי אין כשיעור הזאה.
ג' למעט דם שניתז על העור לפני שהופשט.

בגד עבה האם הוא מקבל טומאה (גמרא ורש"י)?
א' אינו מקבל כלל.
ב' מקבל טומאה אם יש בו שלש אצבעות על שלש אצבעות.
ג' מקבל טומאה אם יש בו שלשה טפחים על שלשה טפחים.

מה לומדים מ"וישלח אברהם את ידו ויקח את המאכלת"?
א' שכל הקדשים נשחטים דווקא בסכין.
ב' שצריך כוונה בשחיטת קדשים.
ג' שצריך שחיטה מכח גברא.

שאלה מדברי התוס'

האם הנכנס בשבת עם בגדים לנהר עובר על מלבן?
א' עובר.
ב' אינו עובר.
ג' יש בזה כיבוס, ומותר רק למ"ד דבר שאין מתכוין מותר.

-לע"נ ר' ישראל יעקב ב"ר יצחק אייזיק ז"ל-

ניתן לעשות את המבחנים:
בטל': 0737-289-669
בעמדות 'נדרים פלוס' (לדעת)
במייל: 7692282@gmail.com
ניתן לקבל את הסיכומים והמבחנים:
במייל: 7692282@gmail.com
בפקס: 0799-414-144
בנקודות הפצה להאזנה: 0737-289-669 שלוחה 4
מערכת המבחנים פתוחה מיום שישי בבוקר עד יום שני בלילה
הגרלות בכל שבוע:
פרס ראשון על 500 ₪ במזומן,
ועוד 8 זוכים בזיכוי 100 ₪ ב'יפה נוף'

לדעת
מבחנים שבועיים
בדף היומי, משנ"ב, ח"ח ואהבת חסד
0737-289-669

'הדף היומי'
מבחן 312 ויגש
זבחים צ"ח עד ק"ד

תמציות
סיכומי גמרא, הלכה ומוסר
7692282@gmail.com

מבחן שבועי בדף היומי

האם מותר להנות מעצמות קרבן?
א' מותר.
ב' אסור.
ג' מותר רק עד שנעשו נותר.

דם חטאת שניתז על דם עולה או להיפך, האם הבגד טעון כיבוס?
א' טעון כיבוס.
ב' אינו טעון כיבוס.
ג' בחטאת על עולה אינו טעון כיבוס, ובעולה על חטאת טעון כיבוס.

מי אינו חולק בקדשים?
א' בעל מום קבוע.
ב' בעל מום עובר.
ג' קטן.

האם יש מצוה לכהן להטמא לקרובים?
א' כן.
ב' לא.
ג' מחלוקת.

עד מתי יום ששמע שמת לו מת דינו כיום קבורה לשבעה ושלושים (רש"י)?
א' בתוך ז' ימים.
ב' בתוך שלושים.
ג' בתוך י"ב חודש.

מנין ידע אהרן שאסור לאכול את חטאת ר"ח ביום לדעת ר' נחמיה?
א' שמע ממשה רבינו.
ב' שמע מפי הקב"ה.
ג' ק"ו ממעשר.

מהי תשובתו של רב נחמיה למה פנחס לא אכל את החטאת ר"ח?
א' עדיין הוא לא היה כהן.
ב' גם הוא אסור כיון שאביו אלעזר היה אונן.
ג' פנחס לא היה עמהם.

מי הסגיר את מרים כשנצטרעה (גמרא)?
א' הקב"ה.
ב' משה.
ג' אהרן.

באיזה אופן הכהנים מקבלים את העור למרות שהשחיטה נעשתה שלא כדין?
א' בנשחטה שלא לשמה.
ב' בנשחטה במחשבת חוץ לזמנו או חוץ למקומו או שלא לשמה.
ג' שתי התשובות אינם נכונות.

באיזה אופן העוסקים בשריפת פרים הנשרפים יש להם טומאת בגדים?
א' כשהם נשרפים כדינם מחוץ למחנה.
ב' כשנטמאו והם נשרפים בבית הבירה.
ג' שתי התשובות נכונות.

-לע"נ ר' ברוך ב"ר יוסף יום טוב ז"ל-

לדעת חכמה

מה דינו של האוכל שלישי של תרומה?
א' אסור לו לאכול תרומה, אבל מותר לו לגעת בתרומה.
ב' אסור לו בין לאכול בין לגעת.
ג' מותר בין לאכול בין לגעת.

טמא בשעת זריקה וטהור בשעת הקטר חלבים או איפכא, האם חולק בבשר?
א' טמא בשעת זריקה חולק, וטמא בשעת הקטר אינו חולק.
ב' טמא בשעת זריקה אינו חולק וטמא בשעת הקטר חולק.
ג' טמא בשעת זריקה אינו חולק וטמא בשעת הקטר מחלוקת.

מנלן שטבול יום ומחוסר כיפורים ואונן לא זוכים בעור הקרבן?
א' דכתיב "אשר הקריב".
ב' "דכתיב "המקריב את עולת איש וכו' לו יהיה".
ג' מחלוקת.

האם מחשבת פיגול פוסלת בפרים ושעירים הנשרפים (גמרא ורש"י)?
א' אינה פוסלת כלל.
ב' אם חשב להקטיר אימורים למחר י"א שהיא פוסלת.
ג' אם חשב להקטיר אימורים למחר פוסלת לכו"ע, וי"א שגם מחשבת אכילה ושריפה פוסלת.

שאלה מדברי התוס'

מה הדין בחשב מחשבת פיגול בקטורת?
א' פסול וחייב כרת.
ב' פסול ואינו חייב כרת.
ג' אין המחשבה פוסלת כלל.

-לע"נ ר' ישראל יעקב ב"ר יצחק אייזיק ז"ל-

ניתן לעשות את המבחנים:
בטל': 0737-289-669
בעמדות 'נדרים פלוס' (לדעת)
במייל: 7692282@gmail.com
ניתן לקבל את הסיכומים והמבחנים:
במייל: 7692282@gmail.com
בפקס: 0799-414-144
בנקודות הפצה להאזנה: 0737-289-669 שלוחה 4
מערכת המבחנים פתוחה מיום שישי בבוקר עד יום שני בלילה
הגרלות בכל שבוע:
פרס ראשון על 500 ₪ במזומן,
ועוד 8 זוכים בזיכוי 100 ₪ ב'יפה נוף'

לדעת

מבחנים שבועיים
בדף היומי, משנ"ב, ח"מ ואהבת חסד
0737-289-669

'הדף היומי'

מבחן 313 ויחי
זבחים ק"ה עד קי"א

תמצית

סיכומי גמרא, הלכה ומוסר
7692282@gmail.com

מבחן שבועי בדף היומי

האם ומה שעיר המשתלח מטמא?
א' מטמא את המשלח לטמא בגדים ואוכלים ומשקים הנוגעים בו.
ב' מטמא את המשלח לטמא בגדים, וי"א גם אוכלים ומשקים הנוגעים בו.
ג' אינו מטמא כלל.

האם כזית מנבלת עוף טהור מטמאה לרבי מאיר במגע?
א' לא.
ב' אם מחזיקה בידו או בפיו מטמאה אוכלין ומשקין.
ג' אם מחזיקה בידו או בפיו מטמאה גם אדם וכלים.

המעלה בחוץ קדשים שנשחטו בחוץ, האם הוא חייב על ההעלאה?
א' חייב.
ב' פטור.
ג' מחלוקת.

שחט וזרק והעלה בחוץ, כמה הוא חייב?
א' שתים.
ב' שלש.
ג' י"א אחד וי"א שתים.

האם השוחט או המעלה קדשים להדיוט בחוץ חייב משום שחיטה והעלאה בחוץ?
א' השוחט חייב והמעלה פטור.
ב' השוחט פטור והמעלה חייב.
ג' חייב בין על השחיטה בין על ההעלאה.

במה מעכב קרן וכבש ויסוד וריבוע?
א' רק בבית המקדש.
ב' בבית במקדש ובבמה גדולה.
ג' גם בבמה קטנה.

המנסך בחוץ האם חייב או פטור?
א' פטור.
ב' אם ניסך ג' לוגין חייב.
ג' גם המנסך כל שהוא חייב.

באיזה אופן המעלה מנחה בחוץ פטור?
א' בכל אופן.
ב' במנחה שלא נקמצה.
ג' בלא נקמצה או בנקמצה וחזר קומצה לתוכה.

הזורק מקצת דם חטאות הפנימיות בחוץ, האם חייב או פטור?
א' חייב.
ב' פטור.
ג' מחלוקת.

שחט בלילה בחוץ והעלה בחוץ, האם חייב או פטור?
א' חייב.
ב' פטור.
ג' מחלוקת.

-לע"נ ר' ברוך ב"ר יוסף יום טוב ז"ל-

לדעת חכמה

מהו השיעור ששרצים מטמאים (גמרא ורש"י)?
א' בכזית.
ב' בכעדשה.
ג' בכל שהוא.

מנלן שהמולק את העוף בחוץ פטור?
א' מדכתיב "או אשר ישחט" למעט מולק.
ב' מדכתיב "זה הדבר" למעט מולק.
ג' מחלוקת.

המעלה מנחה בחוץ האם חייב (גמרא ורש"י)?
א' במנחת ישראל חייב רק על הקומץ, ובמנחת כהנים חייב על כל המנחה.
ב' רק המעלה קומץ חייב אפילו במנחת כהנים.
ג' גם במנחת ישראל חייב על כל המנחה.

עוף שנמלק והעלאו בחוץ, מתי חייב על ההעלאה לכו"ע?
א' רק בנמלק בפנים חייב.
ב' רק בנמלק בחוץ חייב.
ג' בכל אופן חייב.

שאלה מדברי התוס'

באיזה אופן לומדים מ"ההוא" למעט שהמעלה בחוץ בשוגג פטור מכרת?
א' כשהביא קרבן, אבל כשלא הביא קרבן חייב כרת.
ב' כשלא הביא קרבן, אבל כשהביא קרבן פשיטא שפטור.
ג' בין כשהביא קרבן בין כשלא הביא קרבן.

-לע"נ ר' ישראל יעקב ב"ר יצחק אייזיק ז"ל-

ניתן לעשות את המבחנים:
בטל': 0737-289-669
בעמדות 'נדרים פלוס' (לדעת)
במייל: 7692282@gmail.com
ניתן לקבל את הסיכומים והמבחנים:
במייל: 7692282@gmail.com
בפקס: 0799-414-144
בנקודות הפצה להאזנה: 0737-289-669 שלוחה 4
מערכת המבחנים פתוחה מיום שישי בבוקר עד יום שני בלילה

הגרלות בכל שבוע:
פרס ראשון על 500 ₪ במזומן,
ועוד 8 זוכים בזיכוי 100 ₪ ב'יפה נוף'

תמציית

להתענג בידיעת התורה

רוצה להיות תלמיד חכם?
רוצה להיות שקוע בלימוד?
רוצה להנות מהלימוד?

מחזור שני ומורחב
של קורס חדשני מקצועי וייחודי
מטעם סיכומי 'תמצית'

הדרך להתענג בידיעת התורה
ללמוד ◁ להנות ◁ ולזכור

הנחה מיוחדת! לעשרים המצטרפים הראשונים!

בקורס ילמדו בין השאר הנושאים הבאים:

כיצד פועלת מערכת הזכרון, מדוע אנו שוכחים, כיצד ניתן לפתח משמעותית את הזכרון, כיצד ללמוד בצורה חווייתית ונכונה ולזכור את הלימוד, כיצד חוזרים בזמן קצר ובצורה מהנה ויעילה, איך מסכמים סוגיות, כיצד מצליחים במבחנים וזוכרים את הדברים לטווח ארוך, והעיקר כיצד נהיים תלמידי חכמים, ועוד.

שיעורי הפתיחה לקורס יתקיים במקומות ובמועדים דלהלן:

בני ברק ◁ ביהמ"ד 'בית השם' רחוב אלחריזי 6 במוצאי שבת פרשת ויגש בשעה 21:00

רכסים ◁ ביהמ"ד 'שבטי ישראל' רחוב חרצית 1 ביום שלישי כ"ד טבת בשעה 21:00.

ירושלים ◁ אולם בנות אסתר רחוב שמואל הנביא 21 (מול נווה ישראל סמוך לישיבת מיר) ביום רביעי כ"ה טבת בשעה 14:10.

מודיעין עילית ◁ ביהמ"ד שיח יצחק רחוב מסילת יוסף 1 ביום רביעי כ"ה טבת בשעה 22:15.

שיעור הפתיחה הינו ללא תשלום והרשמה,
ונלמד בו על דרכי פעילות מערכת הזכרון והאופן להשתמש בו ל'ידיעת התורה'

לפרטים ולהרשמה 055-400-7977

פרטים מדויקים על מועדי השיעורים ומיקומם
יתפרסמו בקו תמצית שמספרו 02-3131-465 בשלוחת העדכונים.

zh1720139@gmail.com